

Badanie subiektywnych ocen, potrzeb i preferencji
mieszkańców oraz ocena i analiza jakości usług
publicznych na terenie Związku Celowego Gmin MG-6
w zakresie edukacji, kultury, spraw społecznych
i transportu publicznego

Raport cząstkowy – Gmina Bogdaniec

Projekt realizowany przez Związek Celowy Gmin MG-6 z siedzibą w Gorzowie Wlkp.

ul. Sikorskiego 3-4

66-400 Gorzów Wlkp.

Biuro Związku Celowego Gmin MG-6

Gorzów Wlkp., ul. Warszawska 6

tel.: 95 733 04 93/94, fax: 95 733 04 95

e-mail: zcg-mg6@wp.pl, zcg-img6@o2.pl

<http://www.zcg.net.pl>

Opracowanie merytoryczne

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

43-400 Cieszyn, ul. Zamkowa 3a/1

tel./fax: +48 33 851 44 81

www.deltapartner.org.pl

Gorzów Wielkopolski – Cieszyn – 2013

Projekt „Profesjonalizacja usług publicznych na terenie Związku Celowego Gmin MG-6 – poprzez diagnozę potrzeb społecznych i doskonalenie kompetencji kadr” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
ROZWOJU
REGIONALNEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Spis treści

Streszczenie	5
1. Wprowadzenie.....	7
1.1. Ogólne założenia projektu, kontekst badania	7
1.2. Zakres terytorialny i tematyczny badania	9
1.3. Zakres prowadzonych prac badawczych.....	10
1.3.1. Badanie gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	10
1.3.2. Badania ankietowe uczniowie	10
1.3.3. Badanie – nauczyciele.....	11
1.3.4. Badanie ankietowe mieszkańcy	12
2. Sektor pomocy społecznej	15
2.1. Podstawowe dane o obszarze realizacji badania	15
2.2. Badanie gospodarstw domowych – wyniki.....	19
2.2.1. Charakterystyka grupy docelowej.....	19
2.2.2. Ocena zadowolenia mieszkańców	22
2.2.3. Ocena potencjału kadr systemu pomocy społecznej.....	26
3. Sektor edukacji	29
3.1. Podstawowe dane o obszarze realizacji zadania	29
3.2. Badanie mieszkańców	32
3.2.1. Edukacja - rodzice	32
3.2.2. Ocena pracy nauczycieli	32
3.2.3. Ocena jakości kształcenia	35
3.3. Badanie młodzież	44
3.3.1. Ocena systemu.....	44
3.3.2. Podstawa programowa.....	47
3.3.3. Dodatkowa oferta edukacyjna	49
3.3.4. Szczegółowa ocena	52
3.4. Badania nauczyciele	54
3.4.1. Ocena dostępu i jakości	54
3.4.2. Ocena współpracy MG-6	56

3.4.3. Zadowolenie z pracy	57
3.4.4. Problemy systemu	58
3.4.5. Szczegółowa ocena	60
4. Sektor kultury	62
4.1. Podstawowe dane o obszarze realizacji badania	63
4.2. Badanie mieszkańców	64
4.2.1. Ocena jakości usług publicznych w kulturze.....	64
4.2.1.1. Ocena stanu technicznego infrastruktury kultury i rekreacji	66
4.2.1.2. Ocena oferty kulturalnej i jej finansowania.....	68
4.2.1.3. Ocena kadr instytucji kultury	72
4.2.1.4. Uczestnictwo w życiu kulturalnym.....	74
4.2.2. Potrzeby i preferencje	78
4.3. Uczniowie	80
4.3.1. Ocena jakości usług.....	80
4.3.2. Potrzeby i preferencje	82
5. Sektor transportu publicznego	86
5.1. Mieszkańcy	86
5.1.1. Ocena dostępności i jakości	86
5.1.2. Charakterystyka form korzystania	94
5.1.3. Szczegółowa ocena systemu	97
5.2. Młodzież / uczniowie	102
5.2.1. Ocena dostępności i jakości	102
5.2.2. Charakterystyka form korzystania	105
6. Spis tabel i rysunków	113

Streszczenie

Niniejszy raport został opracowany jako syntetyczne zestawienie wyników badań społecznych przeprowadzonych w ramach projektu „Badanie subiektywnych ocen, potrzeb i preferencji mieszkańców oraz ocena i analiza jakości usług publicznych na terenie Związku Celowego Gmin MG-6 w zakresie edukacji, kultury, spraw społecznych i transportu publicznego”.

Celem badania było przeprowadzenie metodą indywidualnego osobistego wywiadu kwestionariuszowego na wybranej próbie ilościowych badań postaw mieszkańców wobec usług publicznych świadczonych na terenie Związku Celowego Gmin MG-6 w obszarach kultury, edukacji, spraw społecznych i transportu publicznego. Należy wziąć pod uwagę, że w określeniu postawy ludzkie zawierają się następujące elementy (komponenty):

- komponent poznawczy – opisujący znajomość, wiedzę i świadomość odnośnie usług publicznych świadczonych na terenie ZCG MG-6 i zapotrzebowania na te usługi;
- komponent emocjonalno-oceniający – zawierający opinie, oczekiwania i oceny mieszkańców odnośnie tych usług oraz stopnia, w jakim zaspokajają one zapotrzebowanie społeczne;
- komponent behawioralny – opisujący modele uczestnictwa, modele konsumpcji usług, sposoby i zakres korzystania z usług publicznych wraz z ich uwarunkowaniami.

Badania ankietowe przeprowadzono na obszarze gmin należących do Związku Celowego Gmin MG-6: Gorzów Wielkopolski, Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn i Santok. Szczegółowy przedmiot badania obejmował:

- w obszarze edukacji:
 - badanie postaw mieszkańców (uczniów i rodziców) wobec usług edukacyjnych świadczonych na terenie ZCG MG-6;
 - badanie potrzeb i preferencji mieszkańców (uczniów oraz rodziców) w zakresie kierunków kształcenia na terenie ZCG MG-6;
 - badanie subiektywnych ocen mieszkańców ZCG MG-6 w zakresie jakości kształcenia i infrastruktury edukacyjnej wraz z analizą uwarunkowań tych ocen.
- w obszarze kultury:

- badanie postaw mieszkańców wobec usług kulturalnych świadczonych na terenie ZCG MG-6;
- badanie potrzeb i preferencji mieszkańców w zakresie instytucji kultury i usług kulturalnych na terenie ZCG MG-6;
- badanie subiektywnych ocen mieszkańców ZCG MG-6 w zakresie jakości usług kulturalnych wraz z analizą uwarunkowań tych ocen.
- w obszarze spraw społecznych:
 - badanie postaw mieszkańców wobec usług społecznych świadczonych na terenie ZCG MG-6;
 - badanie dostępności usług społecznych i jej uwarunkowań;
 - badanie subiektywnych ocen mieszkańców ZCG MG-6 w zakresie jakości usług społecznych wraz z analizą uwarunkowań tych ocen.
- w obszarze transportu publicznego:
 - badanie dostępności usług transportu publicznego dla mieszkańców ZCG MG-6 oraz rozpoznanie modelu konsumpcji tych usług;
 - wykonanie analizy potrzeb i preferencji komunikacyjnych mieszkańców ZCG MG-6;
 - sformułowanie wniosków i wytycznych, stanowiących podstawę do opracowania dokumentów strategicznych: projektu Planu Transportowego dla Miasta Gorzowa Wlkp. i Związku Celowego Gmin oraz koncepcji rozwoju podsystemu tramwajowego dla miasta Gorzowa, zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 maja 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z dnia 8 czerwca 2011 r., poz. 684).

Wyniki badań społecznych zostały zaprezentowane w niniejszym raporcie częściowym z badań oraz w raporcie głównym z badań społecznych.

1. Wprowadzenie

1.1. Ogólne założenia projektu, kontekst badania

Niniejszy raport stanowi wynik prac prowadzonych w ramach projektu badań społecznej percepcji usług publicznych: „Badania subiektywnych ocen, potrzeb i preferencji mieszkańców oraz ocena i analiza jakości usług publicznych na terenie Związku Celowego Gmin w zakresie edukacji, kultury, spraw społecznych i transportu publicznego” przeprowadzonych przez zespół Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER na zlecenie Związku Celowego Gmin MG-6 w ramach projektu „Profesjonalizacja usług publicznych na terenie Związku Celowego Gmin MG-6 poprzez diagnozę potrzeb społecznych i doskonalenie kompetencji kadr”. Badanie społecznej percepcji usług publicznych zostało poprzedzone przeprowadzonymi badaniami instytucjonalnymi, których wyniki wykorzystano w niniejszym opracowaniu. Finalnie kluczowe produkty projektu będą stanowiły opracowania sektorowe o charakterze strategicznym, w tym projekt Planu Transportowego oraz wytyczne do strategii rozwoju gorzowskiego obszaru funkcjonalnego.

Poniższa tabela prezentuje w ujęciu syntetycznym zakres merytoryczny projektu, w ramach którego został opracowany niniejszy raport:

Tabela 1 Zakres projektu Profesjonalizacja usług publicznych na terenie ZCG MG-

Nazwa działania	Opis zakresu działania
Badania instytucjonalne	W gminach ZCG przeprowadzono badania podmiotów i instytucji świadczących usługi społeczne w zakresie objętym projektem. Badania obejmowały pogłębione wywiady eksperckie oraz analizę materiałów zastanych: dokumentów urzędowych, strategii i planów działania, koncepcji rozwojowych, struktur zatrudnienia, zbiorczych wyników egzaminów szkolnych, rozkładów jazdy etc.
Badania społecznej percepcji usług publicznych	Na reprezentatywnej próbie mieszkańców gmin ZCG przeprowadzono badania kwestionariuszowe, którego celem było określenie społecznej percepcji usług publicznych, a więc stopnia, w jakim spełnione są potrzeby i oczekiwania mieszkańców w tym zakresie.
Forum Usług Publicznych	Konferencja prezentująca wyniki badań i analiz oraz dobre praktyki w zakresie rozwiązywania zdiagnozowanych problemów. Warsztaty i szkolenia dla praktyków, wskazujące sposoby rozwiązywania zdiagnozowanych problemów.
Ekspertyzy	6 opracowań: ekspertyza usług publicznych na terenie ZCG MG-6 (edukacja, sprawy społeczne, kultura, plan transportowy, koncepcja rozwoju podsystemu tramwajowego).

źródło: opracowanie własne

Prezentowany raport obejmuje wyniki drugiego działania w ramach projektu, tj. badań społecznych percepcji usług publicznych. Realizacja badań w tym obszarze pozwoliła na precyzyjne określenie percepcji społecznej mieszkańców samorządów wchodzących w skład MG-6 oraz zdefiniowanie priorytetów dla kolejnych działań zarówno w wymiarze badawczym jak również planistycznym czy szkoleniowym. Uzyskane w ramach badań instytucjonalnych wyniki stanowią swoistą bazę dla prowadzenia dalszych prac analitycznych, w tym w głównej mierze uzyskania miarodajnych wyników w odniesieniu do rzeczywistego poziomu jakości usług publicznych na obszarze MG-6.

1.2. Zakres terytorialny i tematyczny badania

Badaniem ankietowym objęto mieszkańców, uczniów, nauczycieli i gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej z następujących jednostek samorządu terytorialnego położonych na obszarze województwa lubuskiego:

- Bogdaniec - gmina wiejska,
- Deszczno - gmina wiejska,
- Gorzów Wielkopolski - miasto na prawach powiatu,
- Kłodawa - gmina wiejska,
- Lubiszyn - gmina wiejska,
- Santok - gmina wiejska.

Zakres tematyczny badania obejmował system świadczenia usług publicznych na terenie ZCG MG-6 w następujących dziedzinach:

- Edukacja,
- Kultura,
- Pomoc społeczna,
- Transport publiczny.

1.3. Zakres prowadzonych prac badawczych

1.3.1. Badanie gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej

Badanie ankietowe gospodarstw korzystających z pomocy społecznej prowadzone zostało w dniach 8-12 lipiec 2013 roku na obszarze Związku Celowego Gmin MG-6. W badaniu ankietowym wzięło udział 305 respondentów – beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Biorąc pod uwagę podział na płeć, to w badaniu ankietowym wzięło udział 212 kobiet i 93 mężczyzn. Szczegółowy podział grupy docelowej przedstawia poniższa tabela. Badanie przeprowadzono metodą wywiadu pogłębianego.

Tabela 2 Beneficjenci pomocy społecznej biorący udział w badaniu ankietowym

Samorząd	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Gorzów Wlkp.	138	70	208
Bogdaniec	15	5	20
Deszczno	10	2	12
Kłodawa	15	5	20
Lubiszyn	21	11	32
Santok	13	0	13
Razem	212	93	305

źródło: opracowanie własne

W zdecydowanej większości respondentami były osoby korzystające z pomocy społecznej przez dłuższy okres czasu (ponad 5 lat).

1.3.2. Badania ankietowe uczniowie

Badanie ankietowe uczniów przeprowadzone zostało w dniach 16-24 czerwca 2013 roku w placówkach oświatowych (szkołach) na obszarze Związku Celowego Gmin MG-6. W badaniu ankietowym wzięło udział 968 uczniów z całego obszaru MG-6. W szkołach w Gorzowie Wielkopolskim ankietyzacji poddano 851 uczniów, natomiast w gminach wiejskich 117.

Szczegółowy podział grupy docelowej przedstawia poniższa tabela. Badanie przeprowadzono metodą audytoryjną.

Tabela 3 Uczniowie biorący udział w badaniu ankietowym metodą audytoryjną

Samorząd	gimnazjum	zasadnicza szkoła zawodowa	liceum ogólnokształcące	technikum i szkoła artystyczna	razem
Gorzów Wlkp.	153	30	366	302	851
Bogdaniec	25	-	-	-	25
Deszczno	19	-	-	-	19
Kłodawa	25	-	-	-	25
Lubiszyn	24	-	-	-	24
Santok	24	-	-	-	24
Razem	270	30	366	302	968

źródło: opracowanie własne

1.3.3. Badanie – nauczyciele

Badanie ankietowe wśród nauczycieli przeprowadzone zostało w dniach 16 - 24 czerwiec 2013 roku w placówkach oświatowych na obszarze Związku Celowego Gmin MG-6. Wzięło w nim udział 69 nauczycieli z całego obszaru MG-6. W szkołach w Gorzowie Wielkopolskim ankietyzacją poddano 55 nauczycieli, natomiast w gminach wiejskich 14. Najliczniejszą grupę respondentów stanowili nauczyciele szkół gimnazjalnych (32 osoby), liceów ogólnokształcących (20 osób), techników i szkół artystycznych (13) oraz zasadniczych szkół zawodowych (4). Biorąc pod uwagę podział na płeć, to w badaniu ankietowym wzięło udział 50 kobiet i 19 mężczyzn. W badaniu wzięło udział 30 nauczycieli do 40 lat oraz 39 powyżej 40 roku życia. Szczegółowy podział grupy docelowej przedstawia poniższa tabela. Badanie przeprowadzono metodą wywiadu pogłębionego.

Tabela 4 Nauczyciele biorący udział w badaniu

Samorząd	gimnazjum	zasadnicza szkoła zawodowa	liceum ogólnokształcące	technikum i szkoła artystyczna	razem
Gorzów Wlkp.	18	4	20	13	55
Bogdaniec	6	-	-	-	6
Deszczno	2	-	-	-	2
Kłodawa	2	-	-	-	2
Lubiszyn	2	-	-	-	2
Santok	2	-	-	-	2
Razem	32	4	20	13	69

źródło: opracowanie własne

1.3.4. Badanie ankietowe mieszkańcy

Badanie ankietowe mieszkańców przeprowadzone zostało w dniach 1 – 22 lipca 2013 roku na obszarze ZGC MG-6. Badaniom ankietowym poddano 1401 osób. Najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy Gorzowa Wielkopolskiego – 766 osób. Liczba respondentów z obszarów wiejskich MG-6 wyniosła 635.

Tabela 5 Dobór próby - badanie ankietowe mieszkańców

	zasady doboru próby (próba zakładana)		liczebności w próbie (próba zrealizowana)					
			kobiety		mężczyźni		razem	
Gorzów Wlkp.	767	56,9%	397	54,5%	369	54,8%	766	54,7%
Bogdaniec	108	8,0%	61	8,4%	48	7,1%	109	7,8%
Deszczno	130	9,6%	78	10,7%	72	10,7%	150	10,7%
Kłodawa	116	8,6%	78	10,7%	70	10,4%	148	10,6%
Lubiszyn	106	7,9%	53	7,3%	53	7,9%	106	7,6%
Santok	121	9,0%	61	8,4%	61	9,1%	122	8,7%
Razem	1348	100,0%	728	100,0%	673	100,0%	1401	100,0 %

źródło: opracowanie własne

Tabela 6 Dobór próby – badanie mieszkańców – wiek respondentów

	16 - 29 lat	30 - 49 lat	50 - 64 lat	65 lat i więcej	razem
Gorzów Wielkopolski	183	260	211	112	766
Bogdaniec	26	38	28	17	109
Deszczno	35	49	47	19	150
Kłodawa	28	53	49	17	148
Lubiszyn	25	34	31	16	106
Santok	29	42	33	18	122
Razem	326	476	399	199	1401
Struktura	23%	34%	29%	14%	100%

źródło: opracowanie własne

Tabela 7 Dobór próby – badanie mieszkańców – wykształcenie respondentów

Kategorie wykształcenia	Gorzów Wielkopolski	Pozostałe gminy MG-6	Cała próba badawcza
wyższe	22%	16%	19%
średnie i policealne	36%	30%	33%
zasadnicze zawodowe	22%	26%	24%
podstawowe i gimnazjalne	20%	28%	23%

źródło: opracowanie własne

2. Sektor pomocy społecznej

Sektor usług publicznych w obszarze pomocy społecznej w najmniejszym stopniu jest warunkowany przez powiązania funkcjonalne Gorzowa Wielkopolskiego i samorządów gmin wiejskich. Usługi publiczne w dziedzinie pomocy społecznej świadczone są w każdej gminie należącej do Związku MG-6. Każda z gmin prowadzi ośrodek pomocy społecznej, który dysponuje wykwalifikowaną kadrą. Wysokie kompetencje i doświadczenie pracowników przekładają się na dobrą ocenę wiedzy na temat rzeczywistych potrzeb mieszkańców w zakresie pomocy społecznej.

Gorzów Wielkopolski wydatkuje zdecydowanie największe środki na pomoc społeczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Częściej niż podmiejskie gminy współpracuje też z organizacjami pozarządowymi w formie współfinansowania zadań publicznych. Gorzowska oferta usług publicznych świadczonych przez podmioty III sektora znacznie przewyższa pozostałe gminy. Z tego względu eksperci z dziedziny pomocy społecznej postulują zwiększenie i zacieśnienie współpracy w ramach MG-6 w zakresie pomocy społecznej.

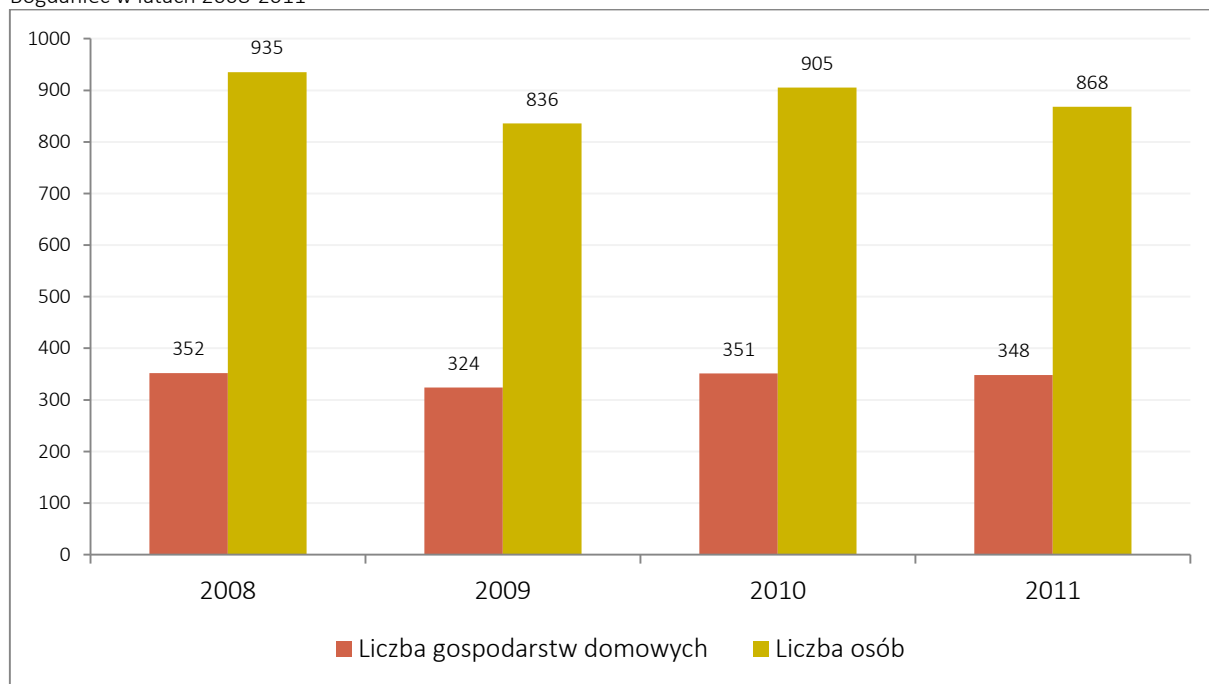
W gminach podmiejskich obszaru MG-6 identyfikowane są problemy społeczne charakterystyczne dla terenów wiejskich. Relatywnie wysokie bezrobocie, bezradność mieszkańców, brak aktywności społecznej powoduje, że zapotrzebowanie na wysokiej jakości usługi publiczne w dziedzinie pomocy społecznej jest bardzo duże. Pilną potrzebą jest również wzmocnienie mechanizmów aktywizujących mieszkańców w zakresie tzw. samopomocy, której najważniejszym elementem jest wolontariat oraz aktywność organizacji pozarządowych.

2.1. Podstawowe dane o obszarze realizacji badania

W 2011 roku w Gminie Bogdaniec 348 gospodarstw domowych korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej, a łącznie tej formy wsparcia udzielono 868 osobom (według danych GUS). Instytucją realizującą usługi publiczne w dziedzinie pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bogdańcu. Poniższy wykres ilustruje liczbę osób oraz gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2008

-2011. W analizowanym okresie obserwuje się stabilny poziom wskaźników. Wahania wśród liczby osób korzystających z pomocy społecznej wynoszą 70 osób, natomiast wśród wspieranych gospodarstw różnica w liczbie korzystających wynosi 28.

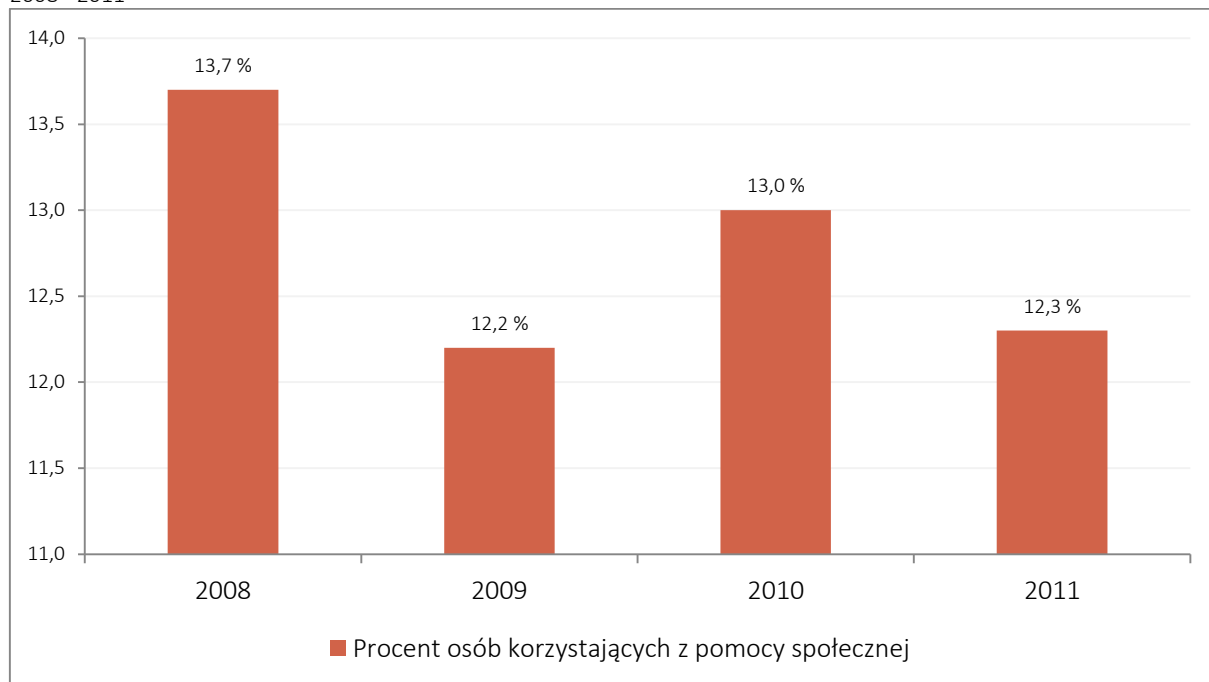
Rysunek 1 Liczba osób oraz gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Bogdaniec w latach 2008-2011

źródło: GUS

łącznie w 2011 roku 12,3% ludności gminy Bogdaniec korzystało ze wsparcia pomocy społecznej. W stosunku do roku 2010 wartość ta spadła o 0,7%, natomiast w całym analizowanym okresie został zanotowany spadek o 1,4%. Zmiany w liczbie osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ujęciu procentowym przedstawia poniższy wykres.

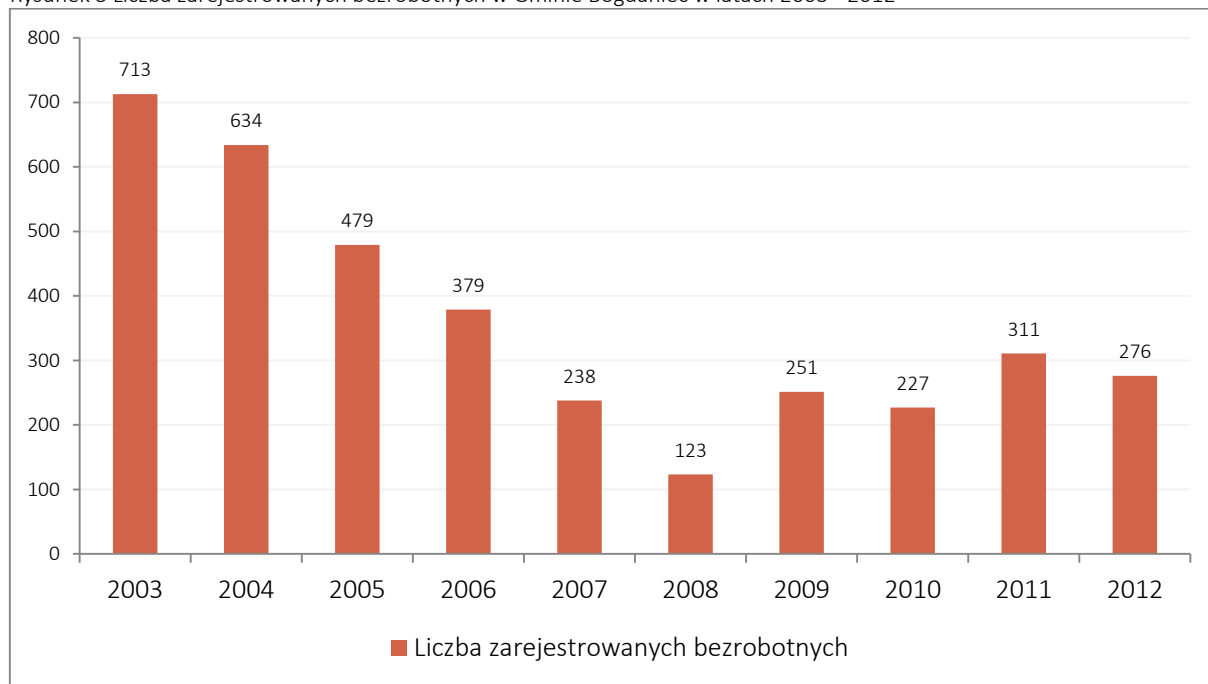
Rysunek 2 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w Gminie Bogdaniec w latach 2008 - 2011

źródło: GUS

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Bogdaniec w 2012 roku wyniosła 276 osób. W zilustrowanym okresie (od 2003 roku) spadek łącznej liczby pozbawionych miejsc pracy wynosi 437, co stanowi 61%. Najniższe bezrobocie zostało zanotowane w 2008 roku i wyniosło 123 osoby. W latach 2009 – 2012 poziom bezrobocia się ustabilizował i podlega niewielkim wahaniom, co prezentuje poniższy wykres.

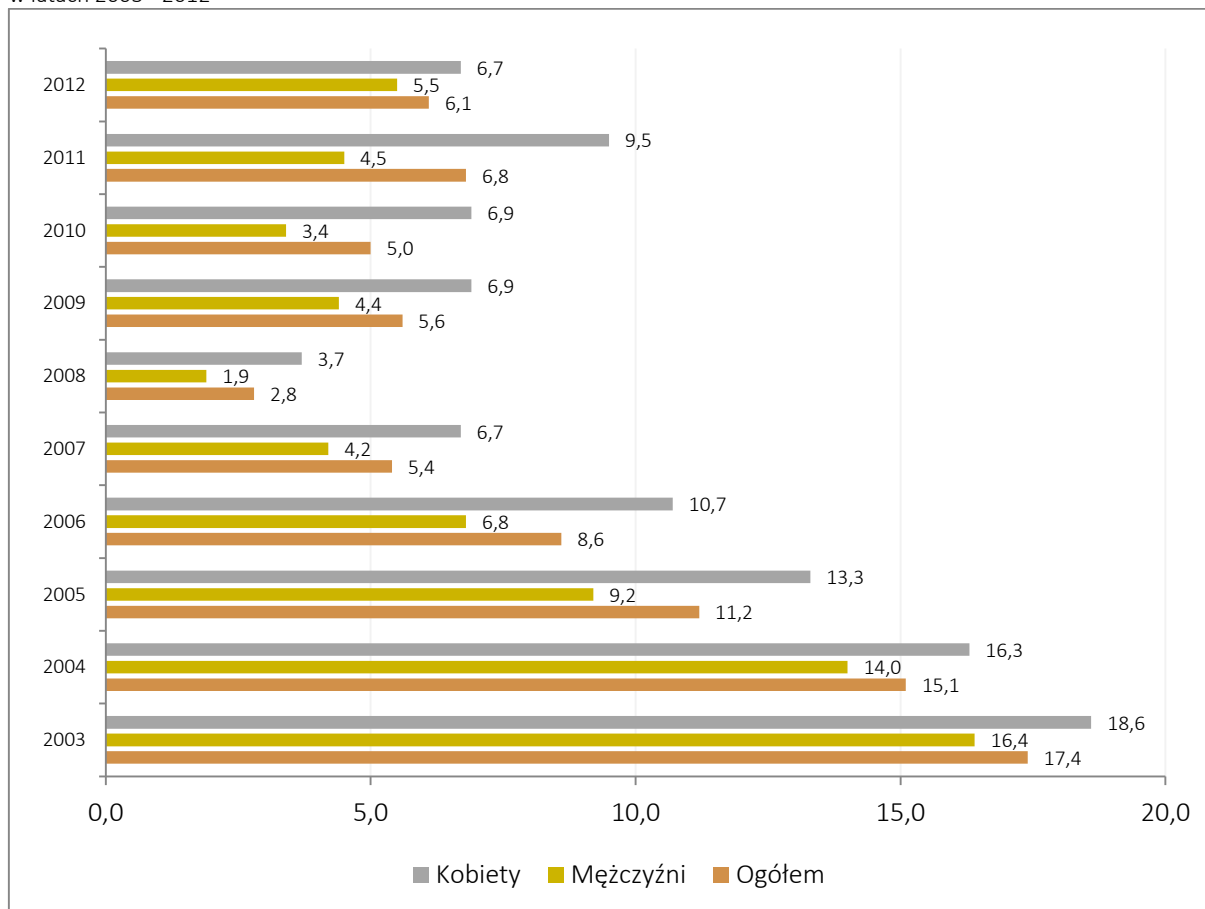
Rysunek 3 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Bogdaniec w latach 2003 - 2012

źródło: GUS

Liczba bezrobotnych w wieku produkcyjnym z uwzględnieniem podziału na płeć charakteryzuje się wyższym wskaźnikiem dla kobiet, który w 2012 roku wyniósł o 1,2% więcej, niż w przypadku mężczyzn. Od 2008 roku obserwujemy jednak tendencję zmniejszania się dysproporcji wśród liczby bezrobotnych kobiet i mężczyzn w wieku produkcyjnym.

Rysunek 4 Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci [w %] w Gminie Bogdaniec w latach 2003 - 2012

źródło: GUS

2.2. Badanie gospodarstw domowych – wyniki

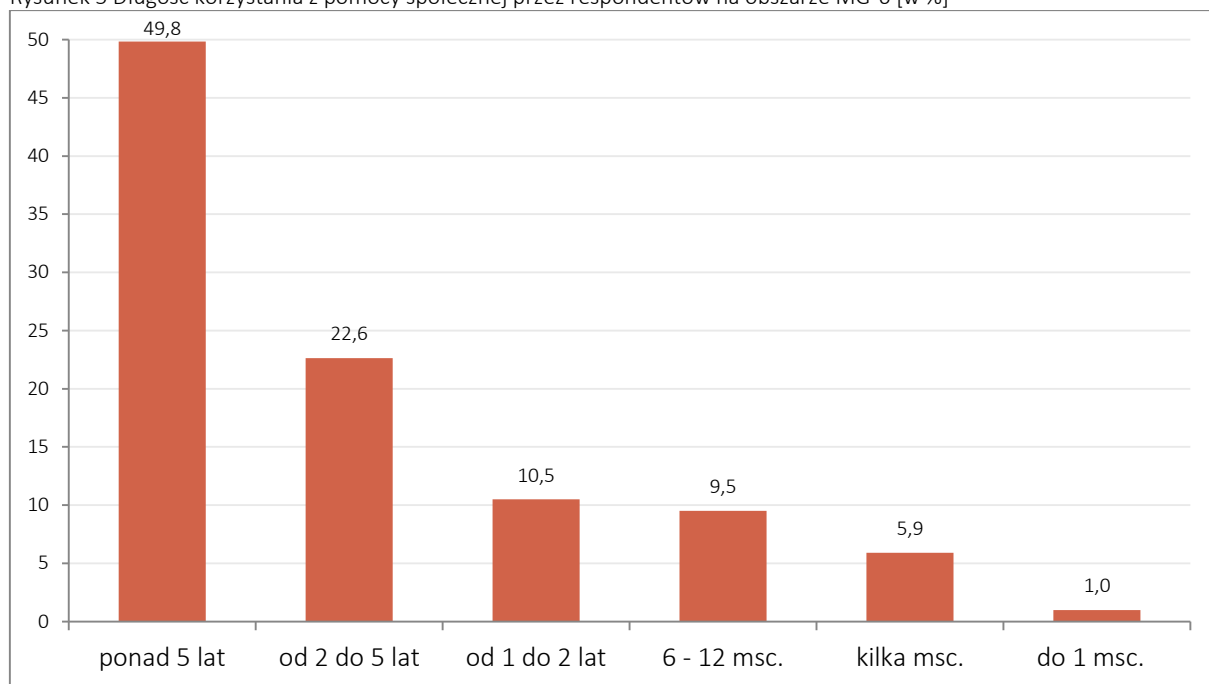
2.2.1. Charakterystyka grupy docelowej

Grupą docelową w ramach badania były gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Bogdańcu. Łącznie w gminie przeprowadzono ankietę wśród 20 gospodarstw korzystających z usług publicznych w dziedzinie pomocy społecznej. Biorąc pod uwagę podział na płeć, w badaniu wzięło udział 5 mężczyzn oraz 15 kobiet.

W Bogdańcu połowa badanych gospodarstw domowych liczy ponad 4 osoby. Na uwagę zasługuje fakt, że w każdym z gospodarstw domowych, co najmniej jedna osoba dotknięta jest bezrobociem. Niepokojące jest to, że jedynie 20% z nich posiada prawo do zasiłku dla bezrobotnych.

W Bogdańcu, jak i na obszarze Związku Celowego Gmin MG-6, w zdecydowanej większości respondentami były osoby korzystające z pomocy społecznej przez dłuższy okres czasu (ponad 5 lat). Zdecydowana większość gospodarstw domowych poddanych badaniom ocenia swoją sytuację materialną jako przeciętną lub złą (żadne z gospodarstw w Bogdańcu nie określiło jej jako bardzo złą).

Rysunek 5 Długość korzystania z pomocy społecznej przez respondentów na obszarze MG-6 [w %]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W Bogdańcu najczęstszą formą korzystania z pomocy społecznej jest dofinansowanie do zakupu żywności oraz zasiłek okresowy. Z pomocy w zakupie żywności korzysta aż 80% respondentów. Co czwarty z nich korzysta zaś z zasiłku okresowego oraz dofinansowania do zakupu leków.

Tabela 8 Najczęściej świadczone usługi z zakresu pomocy społecznej na obszarze MG-6

Samorząd	pierwsza kolejność	druga kolejność	trzecia kolejność
Kłodawa	Zasiłek okresowy	Skierowanie do banku żywności	Dofinansowanie do zakupu żywności i środków czystości
Lubiszyn	Dofinansowanie do zakupu żywności i środków czystości	Zasiłek okresowy	Dofinansowanie do zakupu leków
Deszczno	Zasiłek okresowy	Dofinansowanie do zakupu żywności i środków czystości	Bezpłatne obiady dla dziecka w szkole
Bogdaniec	Dofinansowanie do zakupu żywności i środków czystości	Zasiłek okresowy	Dofinansowanie do zakupu leków
Gorzów Wlkp.	Dofinansowanie do zakupu żywności i środków czystości	Zasiłek okresowy	Dofinansowanie do zakupu leków
Santok	Zasiłek okresowy	Obiady dla dziecka	Dofinansowanie do zakupu żywności i środków czystości

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Badanie ankietowe wykazało, że spośród mieszkańców Bogdańca korzystających z pomocy społecznej najważniejszym warunkiem, jaki musi być spełniony, aby zaprzestać korzystania z tej pomocy, jest znalezienie pracy. Jest to o tyle ważne, że to właśnie beneficjenci pomocy społecznej dotknięci są najczęściej problemem bezrobocia. Mieszkańcy gminy, w niewielkim stopniu warunkują wyjście ze złej sytuacji życiowej z pomocą ze strony sąsiadów, bądź wyjściem z uzależnienia.

Wywiad pogłębiony z ekspertem z dziedziny pomocy społecznej wskazuje, że głównym antidotum na problemy związane ze znalezieniem pracy wśród podopiecznych pomocy społecznej, jest zwiększenie aktywności podmiotów ekonomii społecznej działających na rzecz osób potrzebujących. Okazuje się, że ta forma aktywizacji jest bardzo oczekiwana przez mieszkańców Bogdańca.

Tabela 9 Jakie warunki należy spełnić, aby nie korzystać z pomocy społecznej [w %]

Samorząd	znalezienie pracy	powrót do zdrowia	pomoc rodziny	praca blisko domu	pomoc sąsiadów	wyleczenie uzależnienia	lepiej płatna praca
Kłodawa	60	35	25	60	10	0	45
Lubiszyn	78	38	16	16	0	0	6
Deszczno	58	67	42	75	17	17	83
Bogdaniec	80	35	30	35	0	0	20
Gorzów Wlkp.	73	60	17	37	8	5	33
Santok	69	15	31	69	15	0	69

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

2.2.2. Ocena zadowolenia mieszkańców

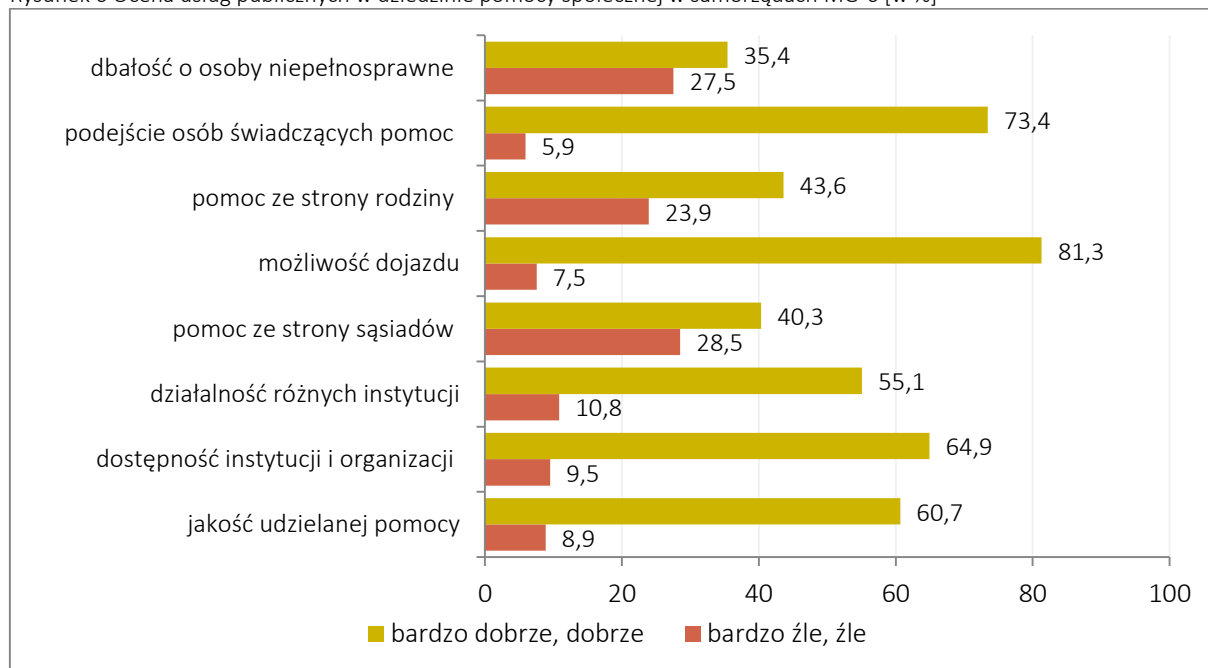
Mieszkańcy Bogdańca bardzo dobrze oceniają usługi z zakresu pomocy społecznej świadczone przez instytucje publiczne. Ponad 65% respondentów pozytywnie oceniła jakość pomocy udzielanej przez te instytucje. Ponadto ponad 75% respondentów pozytywnie ocenia dostępność instytucji i organizacji realizujących usługi społeczne na terenie Bogdańca oraz ich działalność. Bardzo dobrze oceniane jest podejście osób świadczących pomoc potrzebującym wsparcia (70% odpowiedzi dobrych i bardzo dobrych). Jedynym problemem, jaki należy rozwiązać, jest poprawa jakości działań zestawionych na samopomoc sąsiedzką (jedynie 60% respondentów ocenia ten element charakteryzujący świadczenie pomocy społecznej jako dobry i bardzo dobry). Należy zaznaczyć, że aż 80% pozytywnie ocenia możliwość dojazdu do instytucji świadczących pomoc społeczną.

Tabela 10 Ocena usług publicznych w dziedzinie pomocy społecznej w Bogdańcu [w %]

Element charakteryzujący świadczenia pomocy społecznej	Odsetek ocen dobrych i bardzo dobrych
jakość udzielanej pomocy	65
dostępność instytucji i organizacji	75
działalność różnych instytucji	70
pomoc ze strony sąsiadów	60
możliwość dojazdu	80
pomoc ze strony rodziny	55
podejście osób świadczących pomoc	70
dbałość o osoby niepełnosprawne	70

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Rysunek 6 Ocena usług publicznych w dziedzinie pomocy społecznej w samorządach MG-6 [w %]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W badaniu ankietowym obejmującym cały obszar MG-6, aż 73% ankietowanych wskazało ich zdaniem najlepsze rozwiązanie, które zwiększą skuteczność pomocy społecznej. Wśród kobiet korzystających z pomocy społecznej najczęściej pojawia się postulat stałego zwiększania

środków finansowych i przeznaczanie ich głównie na pomoc materialną potrzebującym. Wśród mężczyzn częściej pojawia się postulat zwiększenia pomocy materialnej (leki, opał, żywność, remont mieszkania, bilety MK, media).

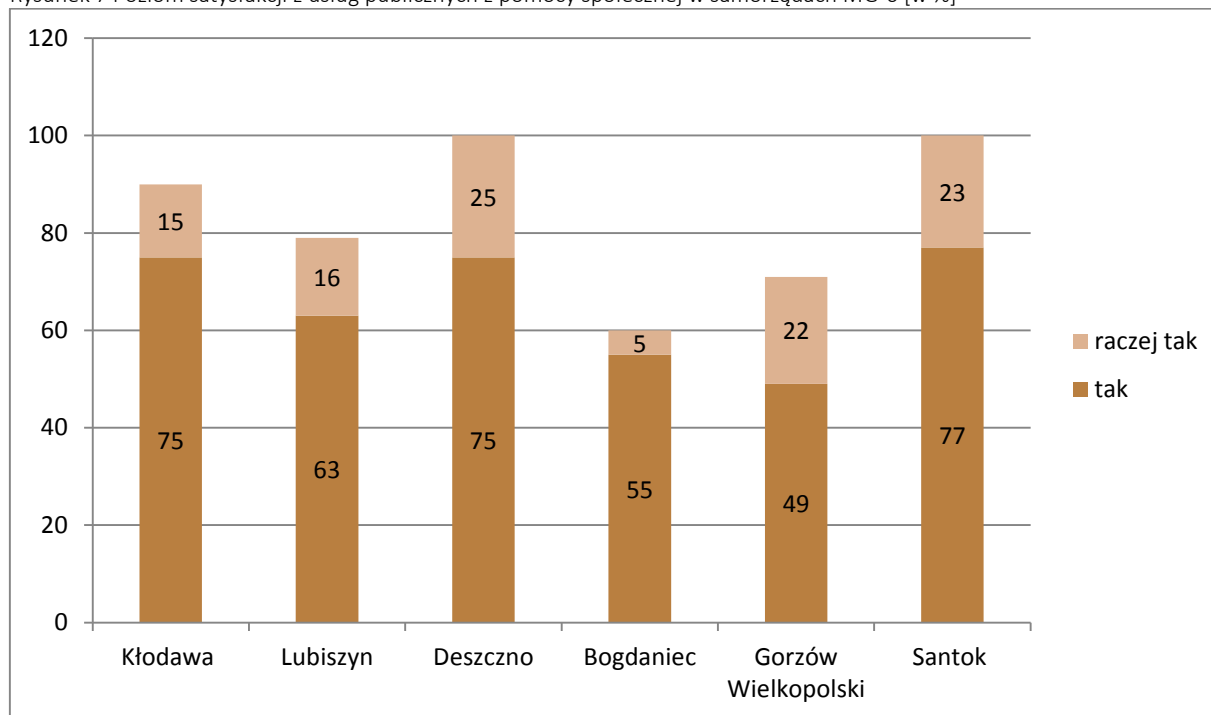
Tabela 11 Propozycje poprawy jakości usług społecznych w pomocy społecznej na obszarze MG-6

Kobiety	Mężczyźni
Zwiększenie środków finansowych (zmiana kryterium dochodowego)	Zwiększenie zakresu pomocy materialnej
Pomoc w wyszukiwaniu pracy	Pomoc w wyszukiwaniu pracy
Większe zainteresowanie osobami potrzebującymi pomocy	
Pomoc w uzyskaniu wyposażenia (sprzętu)	
Zmniejszenie biurokracji	
Zwiększenie liczby pracowników socjalnych	
Więcej prac społecznie użytecznych	

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Badanie ankietowe wykazało, że w skali Związku, aż 75% respondentów pozytywnie ocenia pomoc społeczną, z jakiej korzystają członkowie gospodarstw domowych. Respondenci w szczególności cenią pomoc finansową oraz pomoc materialną (żywność). Mieszkańcy korzystający z pomocy społecznej bardzo dobrze oceniają pomoc, z jakiej korzystają.

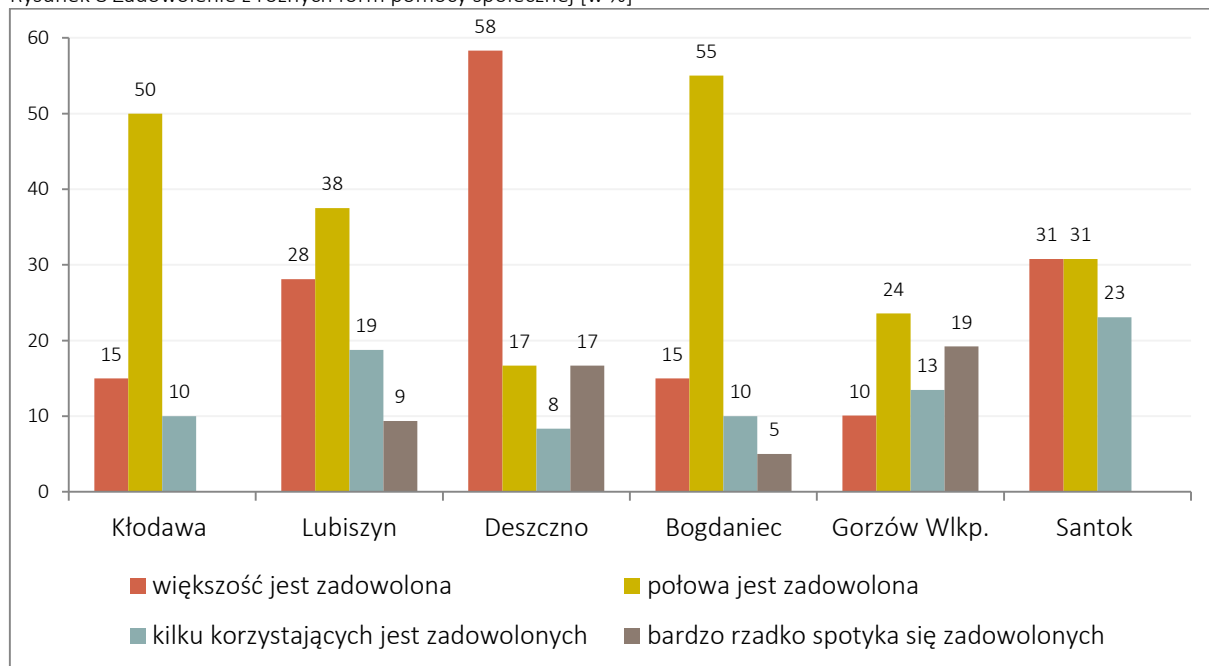
Rysunek 7 Poziom satysfakcji z usług publicznych z pomocy społecznej w samorządach MG-6 [w %]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Ankietowani korzystający z pomocy społecznej ocenili, że z pomocy społecznej zadowolona jest ponad połowa beneficjentów. Najlepiej oceniona została pomoc społeczna w Deszcznie, gdzie blisko 60% respondentów uważa, że większość korzystających z pomocy społecznej jest zadowolona. Zdecydowanie najbardziej krytyczni są mieszkańcy Gorzowa Wielkopolskiego, gdzie aż 19% respondentów ocenia, że bardzo rzadko spotyka się zadowolonych z oferowanej pomocy. W przypadku Gminy Bogdaniec jedynie 15% respondentów wskazuje, że większość mieszkańców jest zadowolona z pomocy społecznej. Mieszkańcy gminy warunkują poprawę postrzegania usług pomocy społecznej od większego wsparcia w zakresie poszukiwania pracy oraz zwiększenie środków finansowych dla osób potrzebujących.

Rysunek 8 Zadowolenie z różnych form pomocy społecznej [w %]

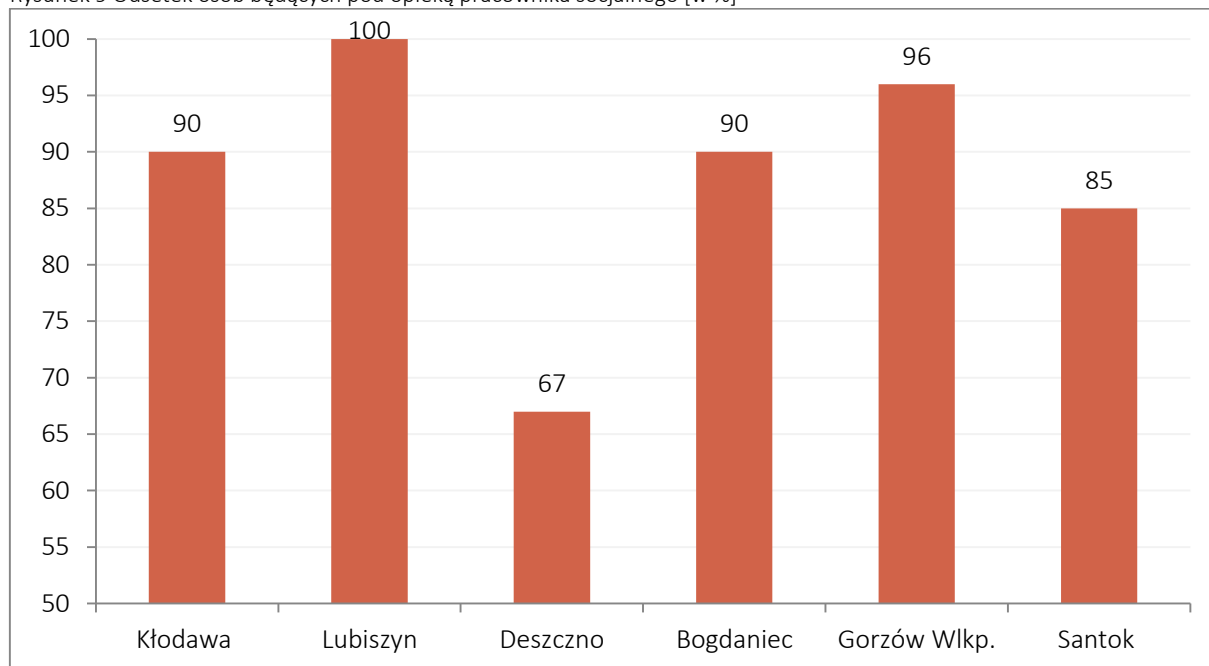

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

2.2.3. Ocena potencjału kadr systemu pomocy społecznej

Pracownicy socjalni pełnią bardzo ważną funkcję w systemie opieki społecznej. W każdej gminie na terenie ZCG MG-6 ponad połowa respondentów deklaruje, że jest pod stałą opieką pracownika socjalnego. W Gminie Bogdaniec aż 90% respondentów deklaruje fakt współpracy z pracownikiem socjalnym.

Rysunek 9 Odsetek osób będących pod opieką pracownika socjalnego [w %]

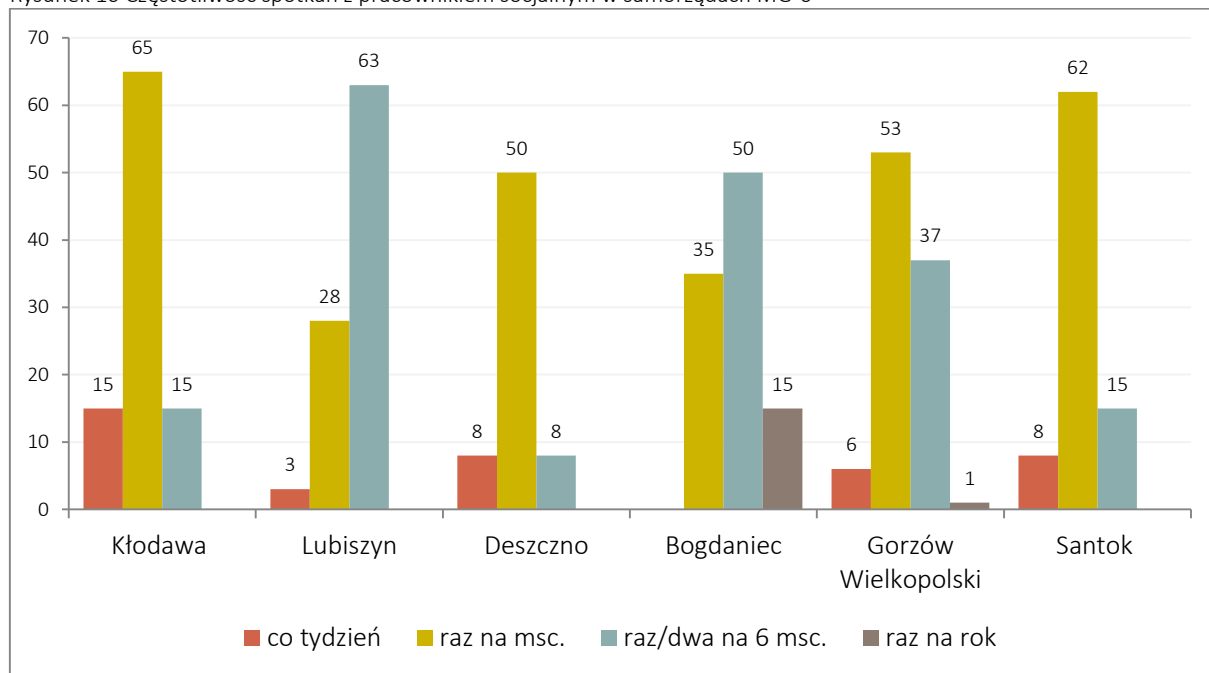

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W Gminie Bogdaniec połowa gospodarstw domowych kontaktuje się z pracownikiem socjalnym co najwyżej dwa razy na pół roku, a 35% raz na miesiąc. Zakładając, że jedynie 60% respondentów pozytywnie ocenia pomoc społeczną w gminie, może to właśnie ten element należy zdecydowanie wzmocnić. 3 na 10 ankietowanych deklarowało, że większe zainteresowanie problemami ludzi przez pracownika socjalnego, poprawi postrzeganie tego sektora usług przez mieszkańców.

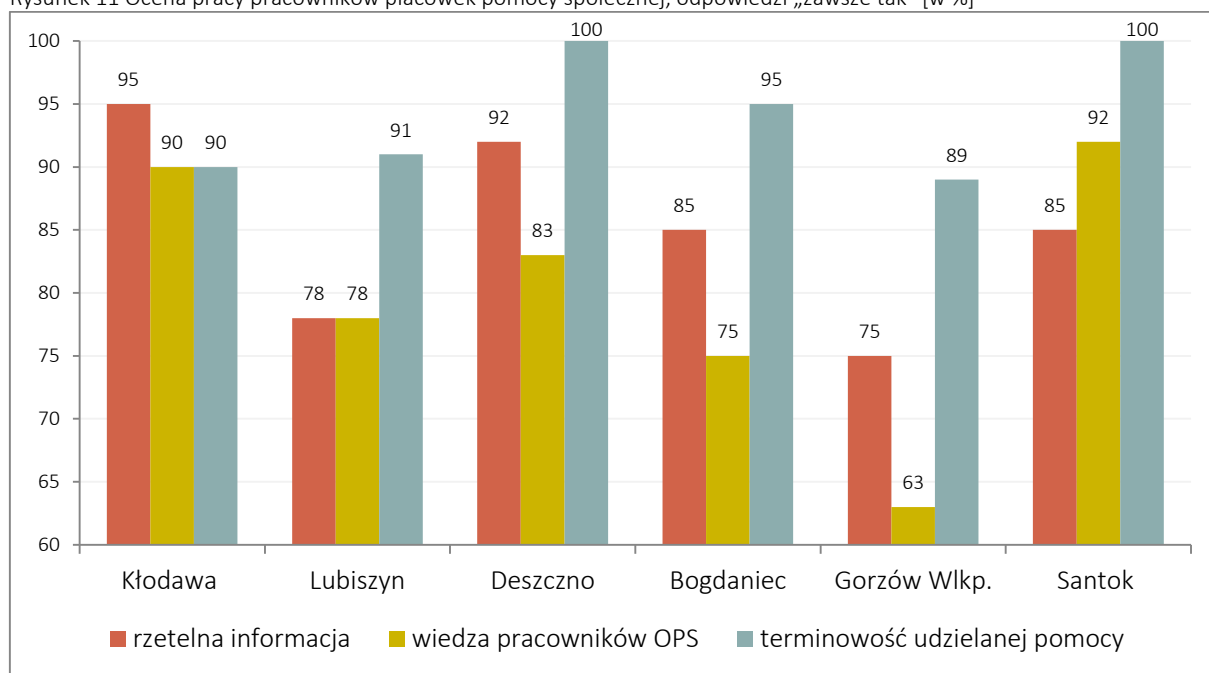
Pracownicy instytucji pomocy społecznej udzielają wszechstronnego wsparcia osobom korzystającym ze środowiskowej pomocy społecznej. Poziom zadowolenia z tych usług jest bardzo wysoki. Respondenci pozytywnie ocenili przede wszystkim rzetelność udzielanych informacji o wszystkich formach pomocy społecznej, wiedzę pracowników oraz terminowość realizacji przyznanej pomocy. W tej sferze działalności opartej o bezpośrednie kontakty instytucji z osobami potrzebującymi pomocy, pracownicy samorządowi zyskują bardzo dobre oceny.

Rysunek 10 Częstotliwość spotkań z pracownikiem socjalnym w samorządach MG-6

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Rysunek 11 Ocena pracy pracowników placówek pomocy społecznej, odpowiedzi „zawsze tak” [w %]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

3. Sektor edukacji

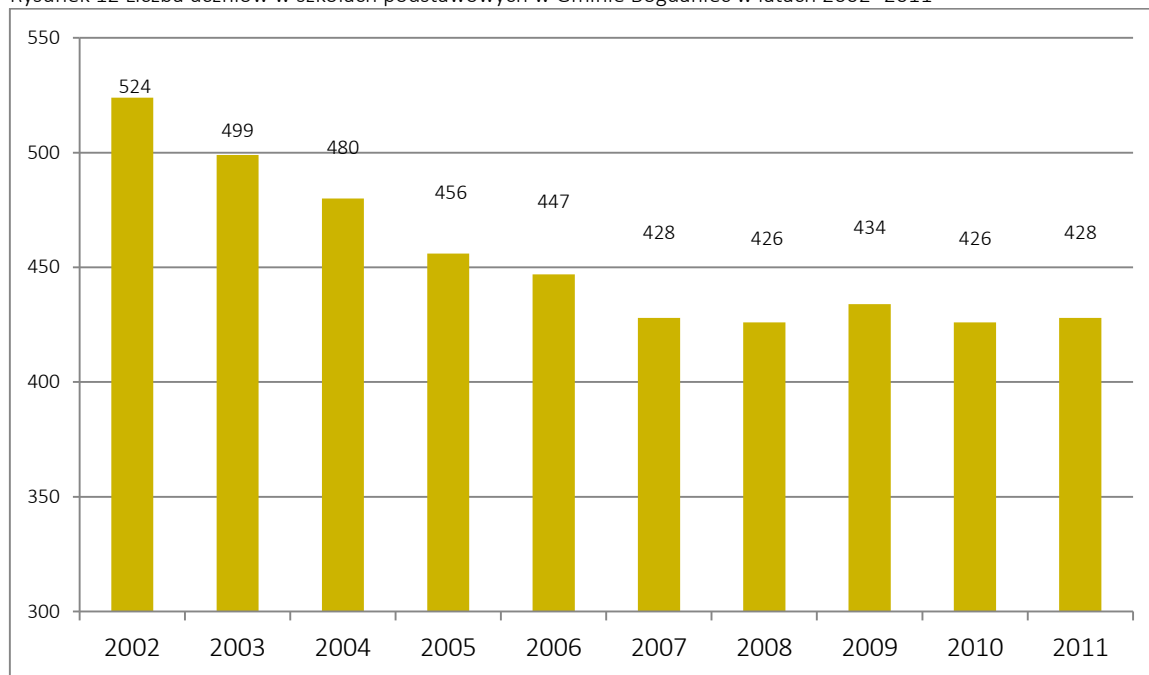
Na obszarze Związku Celowego MG-6 w sektorze edukacji zaobserwować można bardzo silne relacje funkcjonalne między miastem Gorzów Wielkopolski, a gminami należącymi do tzw. pierścienia miasta (gminy wiejskie MG-6). Gminy wiejskie prowadzą działalność edukacyjną na poziomie przedszkolnym, podstawowym i gimnazjalnym. Natomiast w Gorzowie Wielkopolskim znajdują się wszystkie szkoły ponadgimnazjalne na terenie MG-6. To właśnie miasto stanowi samodzielne centrum edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym, zaspokajając w tym zakresie potrzeby mieszkańców gmin podmiejskich. Ogół odsetek uczniów spoza Gorzowa Wlkp. uczących się w gorzowskich publicznych ponadgimnazjalnych placówkach oświatowych wynosi aż 25,28 %. W tym kontekście bardzo ważną kwestią jest zapewnienie uczniom spoza Gorzowa Wielkopolskiego dostępu do placówek edukacyjnych poprzez dostęp do komunikacji publicznej. W jaki sposób zaspokajane są potrzeby uczniów w zakresie komunikacji publicznej oraz dostępu do edukacji przedstawi poniższy rozdział.

3.1. Podstawowe dane o obszarze realizacji zadania

W Gminie Bogdaniec funkcjonują 4 szkoły podstawowe oraz jedno gimnazjum. Według danych GUS za 2011 rok w szkołach podstawowych uczyło się 428 uczniów, natomiast w gimnazjach 218 (w podanym roku absolwentami zostały 62 osoby). Do prowadzonych placówek edukacyjnych na poziomie podstawowym i gimnazjalnym należą: Szkoła Podstawowa w Jenińcu, Szkoła Podstawowa im. Włodzimierza Korsaka w Jeninie, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Lubczynie oraz nowoczesny obiekt Zespołu Szkół w Bogdańcu, który powstał w 2006 roku przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej. Szkoły podstawowe posiadały łącznie 38 pomieszczeń szkolnych oraz 25 oddziałów w szkołach. W skład gimnazjum wchodzi 13 pomieszczeń oraz 10 oddziałów.

W 4 szkołach podstawowych działających na terenie Gminy Bogdaniec zauważa się spadek liczby uczniów. W ujęciu liczbowym w analizowanym okresie spadek wynosi 96 osób. Samo zjawisko spadku liczby uczniów ma charakter negatywny, natomiast warto nadmienić o ustabilizowaniu się poziomu uczniów od 2007 roku.

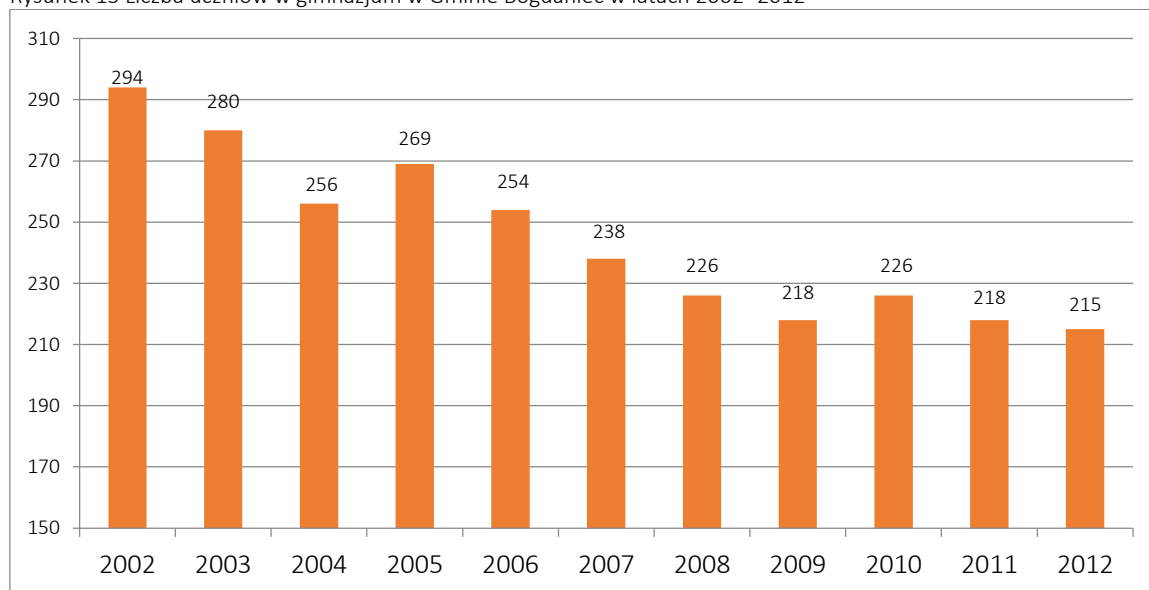
Rysunek 12 Liczba uczniów w szkołach podstawowych w Gminie Bogdaniec w latach 2002 -2011

źródło: GUS

Poniższy wykres ilustruje dynamikę zmian w liczbie uczniów uczęszczających do gimnazjum w Zespole Szkół w Bogdańcu. Spadek liczby uczniów w analizowanym okresie wynosi 79 osób co stanowi niemal 27 %. Pomimo niekorzystnych trendów demograficznych, od roku 2008 można zaobserwować stabilny poziom liczby uczęszczających do szkoły gimnazjalnej.

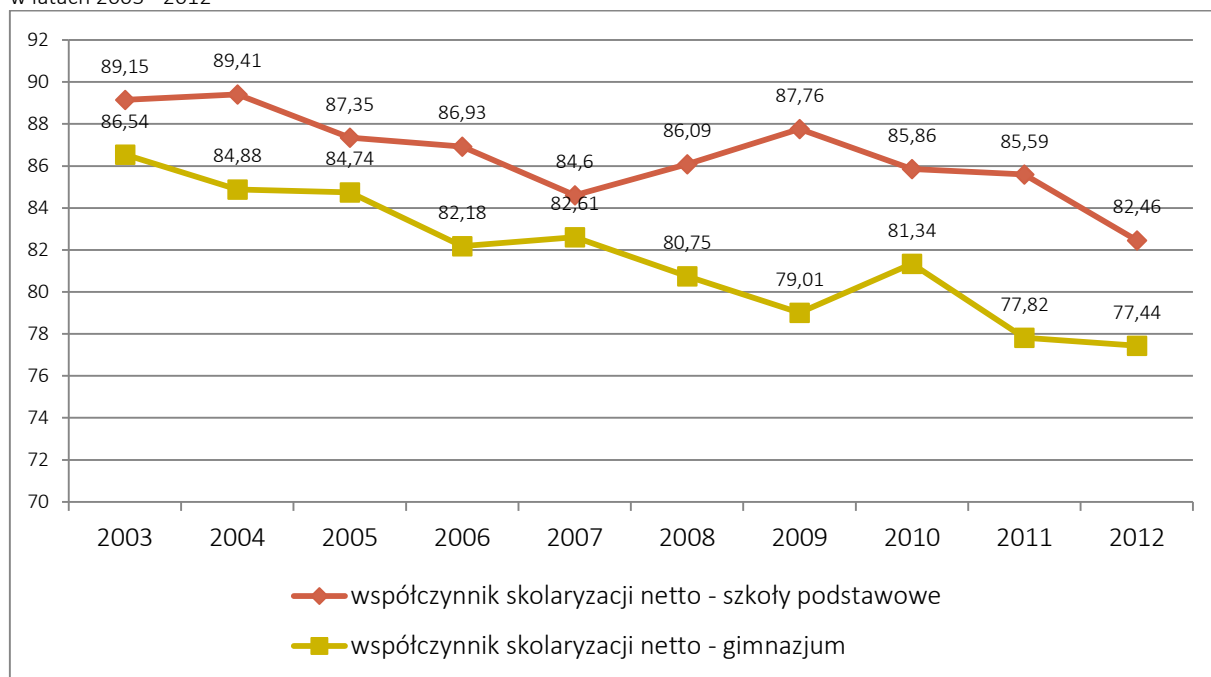
Rysunek 13 Liczba uczniów w gimnazjum w Gminie Bogdaniec w latach 2002 -2012

źródło: GUS

Współczynnik skolaryzacji netto dla publicznych placówek oświatowych w Gminie Bogdaniec za rok 2012 wyniósł odpowiednio dla szkół podstawowych – 82,46 %, dla gimnazjum – 77,44 %. Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczonym do użytku uczniów w szkołach podstawowych to 6,73 osoby, natomiast w przypadku szkół gimnazjalnych współczynnik wynosi 11,94. Łącznie placówki oświatowe posiadają 4 kompleksowo wyposażone pracownie komputerowe oraz 135 komputerów z dostępem do Internetu (73 spośród nich posiadało szerokopasmowe połączenie internetowe). Procentowy udział szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu wynosi 100%. Poniższy wykres obrazuje dynamikę zjawiska skolaryzacji w publicznych placówkach oświatowych na terenie Gminy Bogdaniec.

Rysunek 14 Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych oraz gimnazjum w Gminie Bogdaniec w latach 2003 - 2012

źródło: GUS

Kadra nauczycielska według danych GUS za rok 2011 w przeliczeniu na etaty w szkołach podstawowych liczyła 34,43 etatu. 97% kadry stanowiły kobiety. W przypadku gimnazjum liczba zatrudnionych wyniosła 16,44 nauczycieli w przeliczeniu na etaty. Wśród ogólnej liczby nauczycieli w gimnazjum ulokowanym w Zespole Szkół w Bogdańcu mężczyźni stanowili 30% kadry natomiast kobiety 70%.

3.2. Badanie mieszkańców

3.2.1. Edukacja - rodzice

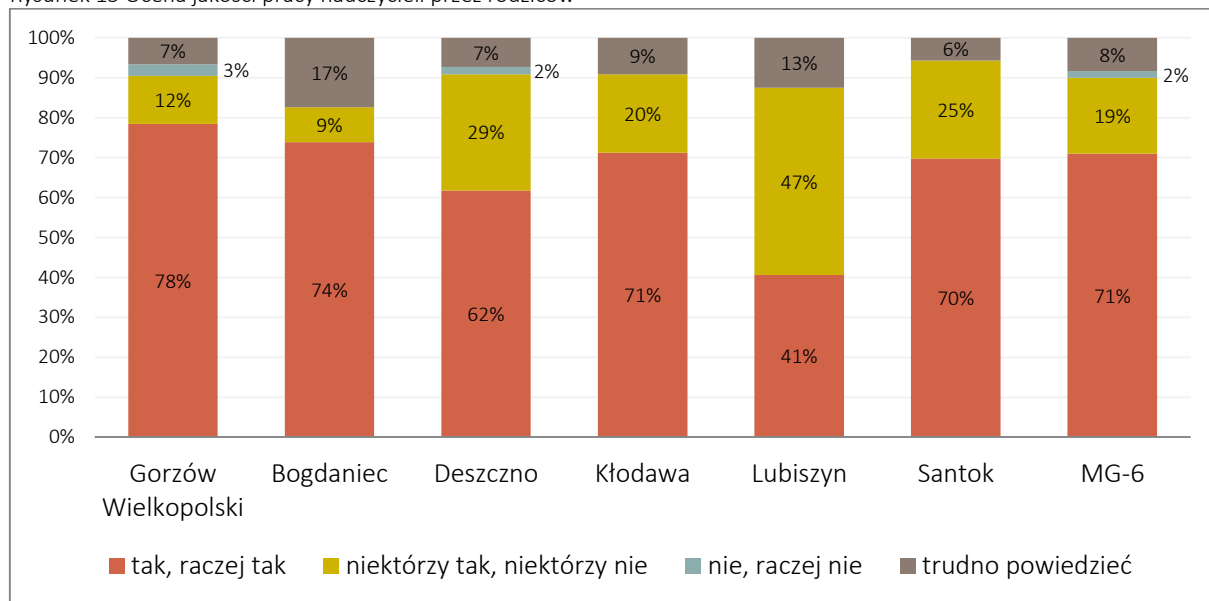
W ramach badania reprezentatywnego skupiono się w znacznej mierze na uzyskaniu wiedzy na temat postaw i ocen mieszkańców w zakresie systemu edukacji. Dla uzyskania informacji o możliwie wysokim poziomie jakościowym, zdecydowano się na przefiltrowanie próby z punktu widzenia posiadania przez respondenta dziecka uczęszczającego do szkoły na dowolnym poziomie. Pozwoliło to na uzyskanie wiedzy na temat wielu aspektów usługi edukacyjnej świadczonej przez lokalne samorządy. Zostały one zaprezentowane poniżej, w pierwszej kolejności omówiono ocenę pracy nauczycieli i ogólnie stosunków między nauczycielami a uczniami, w drugiej części opisano postawy i oceny dotyczące całego systemu edukacji, w wymiarze programowym, jakości oferty, infrastruktury itp. Uzyskane dane odniesiono do pozostałych gmin MG-6, jak również do danych uśrednionych dla całego badanego obszaru.

3.2.2. Ocena pracy nauczycieli

74% mieszkańców gminy Bogdaniec ocenia pracę nauczycieli pozytywnie – odpowiedzi tak i raczej tak. Ocenę taką należy uznać za wysoką, wyższą niż ma to miejsce przeciętnie na obszarze MG-6. Jednocześnie zwraca uwagę stosunkowo wysoki odsetek osób, które nie mają zdania, wydaje się w części może to wynikać z braku opinii, ale również z niskiego poziomu zainteresowania tym co dzieje się w szkole, w której kształci się dziecko respondenta. Postawy nauczycieli wobec uczniów są również wysoko oceniane – oceny pozytywne stanowiły aż 72% wszystkich oddanych, wskaźnik ten jest zdecydowanie wyższy niż ma to miejsce w przypadku obszaru MG-6, na porównywalnym poziomie odnotowano go jedynie w Gorzowie Wlkp.

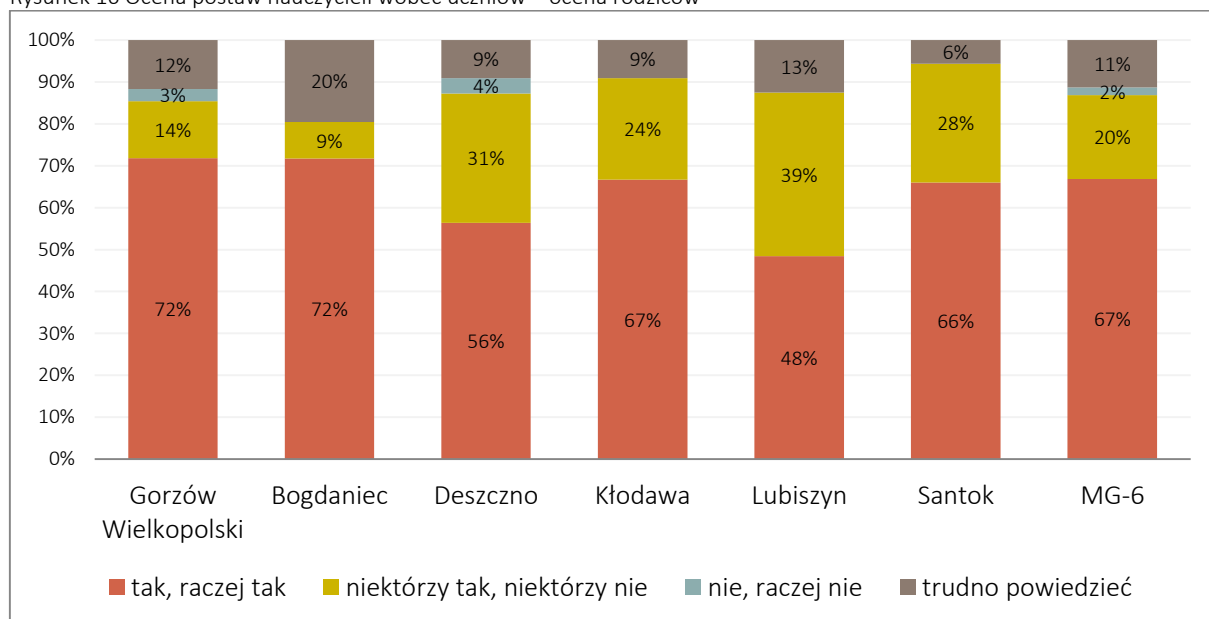
Biorąc pod uwagę zarówno ocenę jakości pracy nauczycieli, jak również ich stosunek do uczniów, rodzice są w gminie Bogdaniec najbardziej zadowoleni z ich postawy w szkole.

Rysunek 15 Ocena jakości pracy nauczycieli przez rodziców

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

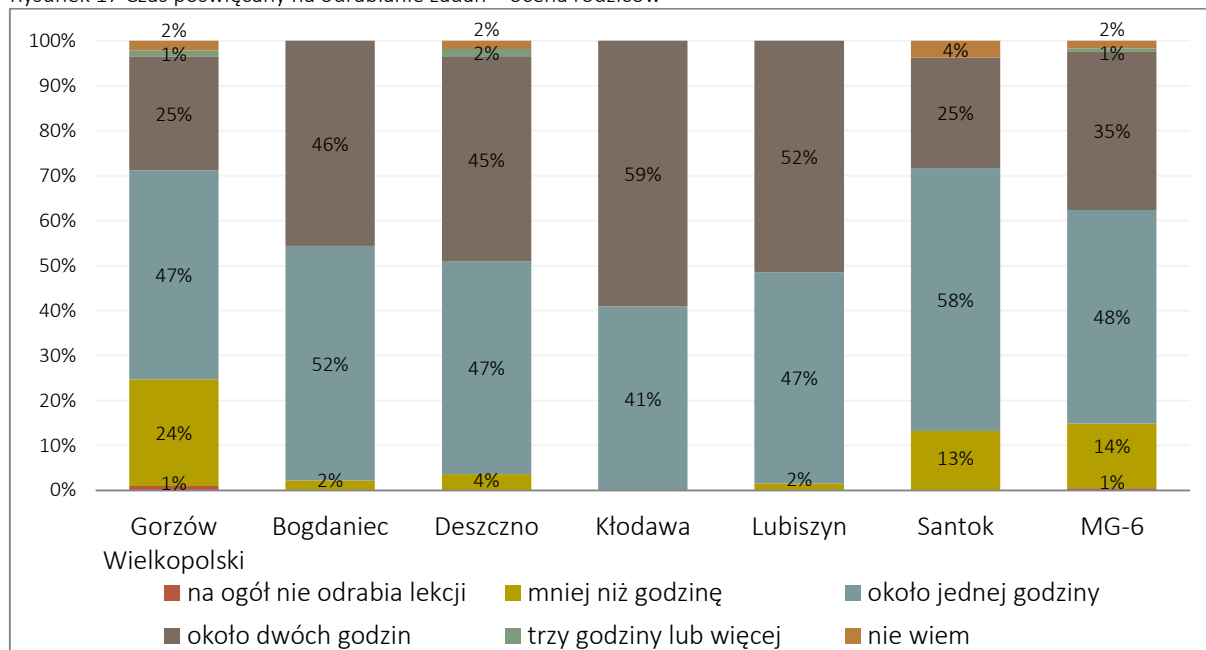
Rysunek 16 Ocena postaw nauczycieli wobec uczniów – ocena rodziców

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Pewnym miernikiem pracy nauczycieli jest również wymaganie od uczniów samodzielnej pracy w domu związanej z odrabianiem zajęć. Warto tu zwrócić uwagę, iż rodzice uczniów z gminy Bogdaniec, wskazują, iż zajmuje to im od godziny (52%) do 2 godzin (46%), wskaźniki te są wyższe niż ma to miejsce na obszarze MG-6.

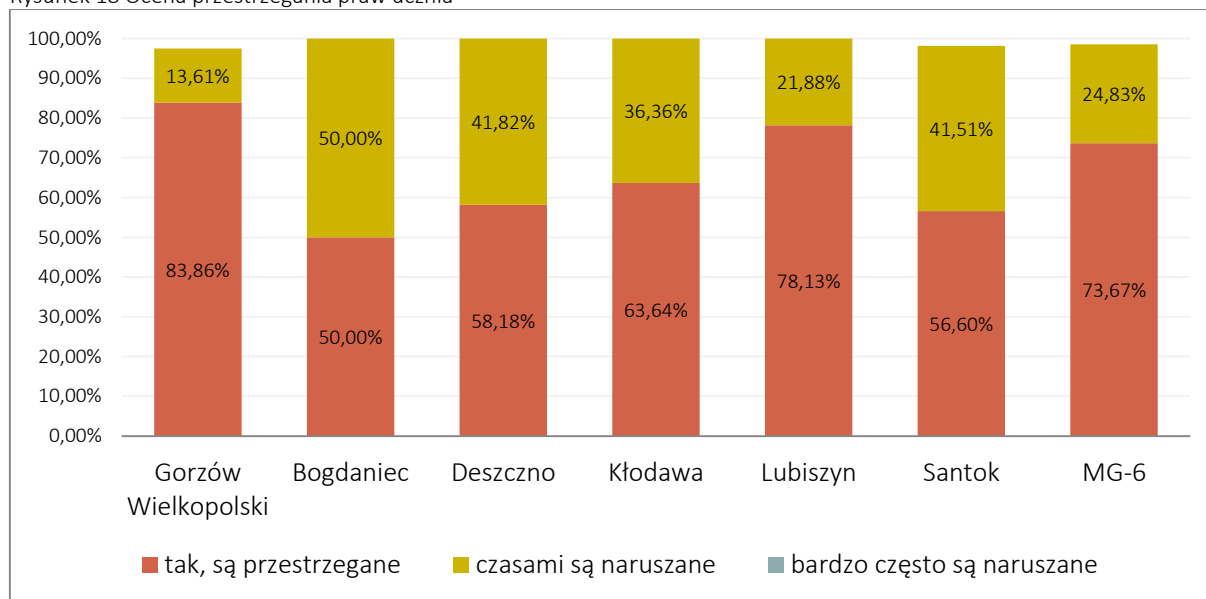
Rysunek 17 Czas poświęcany na odrabianie zadań – ocena rodziców

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Elementem oceny pracy nauczycieli jest również przestrzeganie praw ucznia. Zaskakuje tu, zwłaszcza w kontekście powyżej zaprezentowanych ocen, najniższy na obszarze MG-6 wskaźnik odpowiedzi pozytywnych (50%) i wskazanie, że czasem te prawa są naruszane (50%).

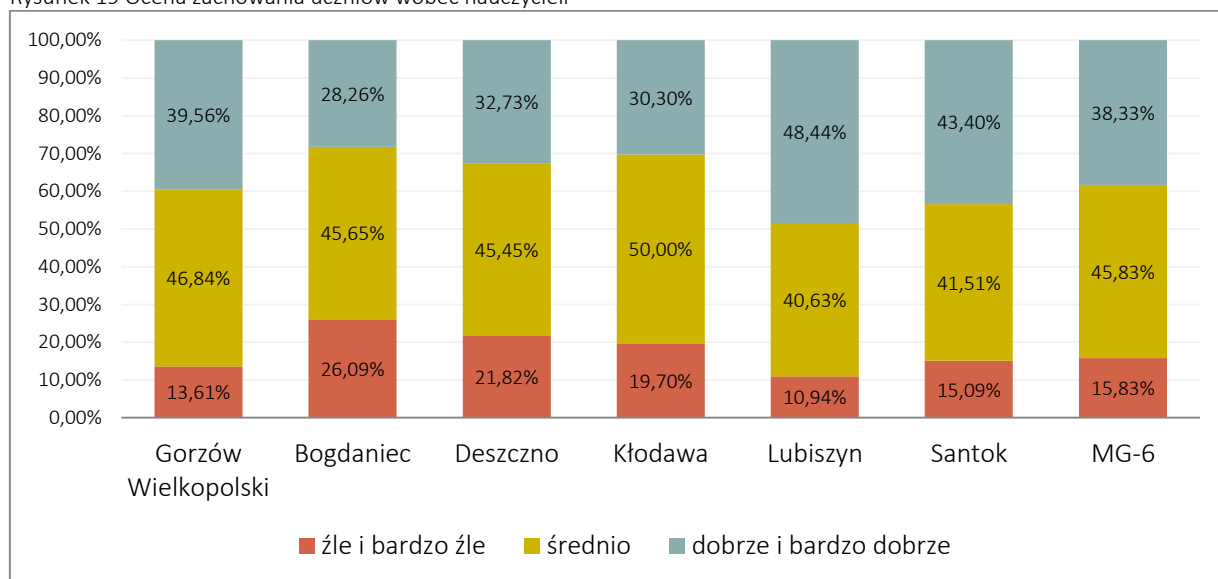
Rysunek 18 Ocena przestrzegania praw ucznia

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Warto również spojrzeć w kontekście przestrzegania praw ucznia na zachowania uczniów wobec nauczycieli. W gminie Bogdaniec jest ono bardzo krytycznie oceniane – ponad 25% rodziców oceniło je krytycznie (najwyższy wskaźnik w MG-6), a pozytywnie jedynie 28,3%. Wskazuje to na zidentyfikowanie przez rodziców problemów wychowawczych. Wśród kluczowych negatywnych zachowań uczniów rodzice zidentyfikowali przede wszystkim agresywne zachowania wobec młodzieży (25%).

Rysunek 19 Ocena zachowania uczniów wobec nauczycieli

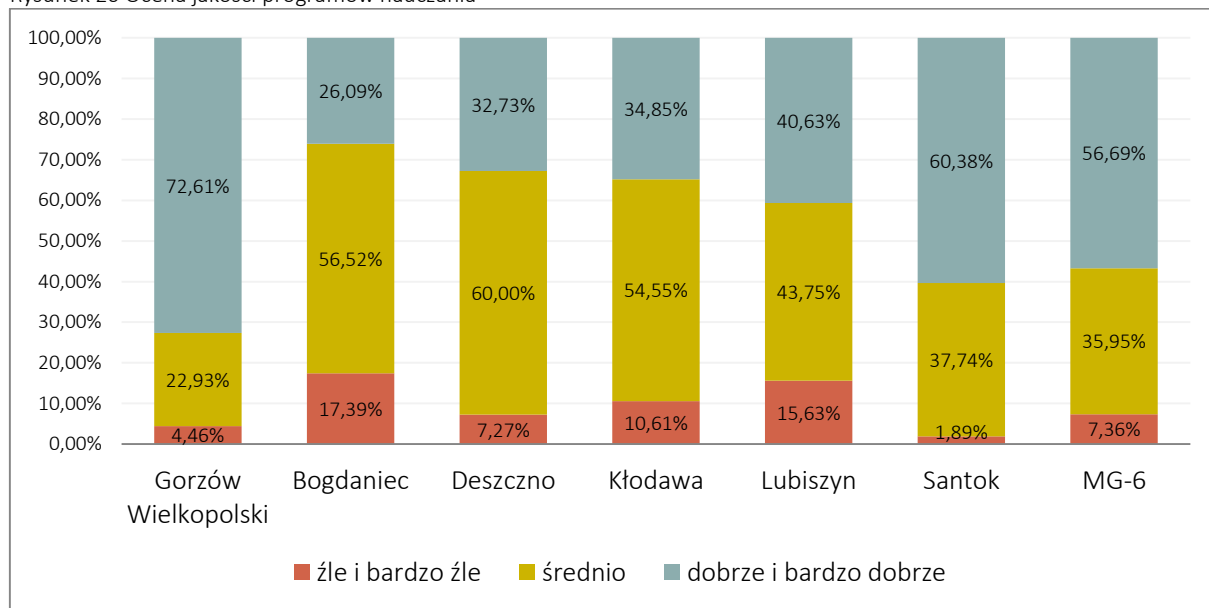
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

3.2.3. Ocena jakości kształcenia

Na ocenę jakości kształcenia składa się szereg czynników związanych zarówno z prowadzoną działalnością dydaktyczną, jak również bazą infrastrukturalną itp. Poniżej zaprezentowano główne zmienne w tym zakresie.

Mieszkańcy gminy, pomimo, iż wysoko oceniają pracę nauczycieli, wykazują bardzo krytyczny stosunek do jakości programów nauczania, aż 17,4% wskazuje, iż są one złe lub bardzo złe (najwyższy wskaźnik w MG-6), jednocześnie zaledwie 26,1% ocenia je pozytywnie (najniższy wskaźnik). Rodzice zdają sobie sprawę, iż nauczyciele mają niewielki wpływ na program nauczania.

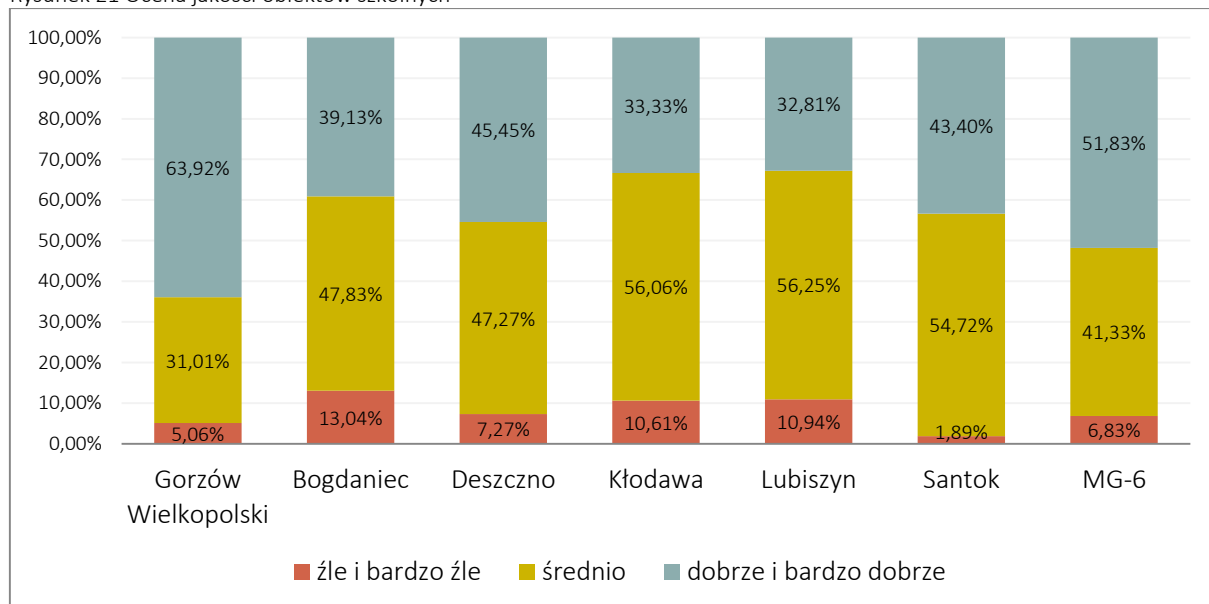
Rysunek 20 Ocena jakości programów nauczania

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Ocena jakości obiektów szkolnych – ich stanu technicznego – jest w gminie na poziomie przeciętnym – 47,8% respondentów wskazała właśnie tą odpowiedź. Jednocześnie aż 13% odnosi się do tego stanu jeszcze bardziej krytycznie.

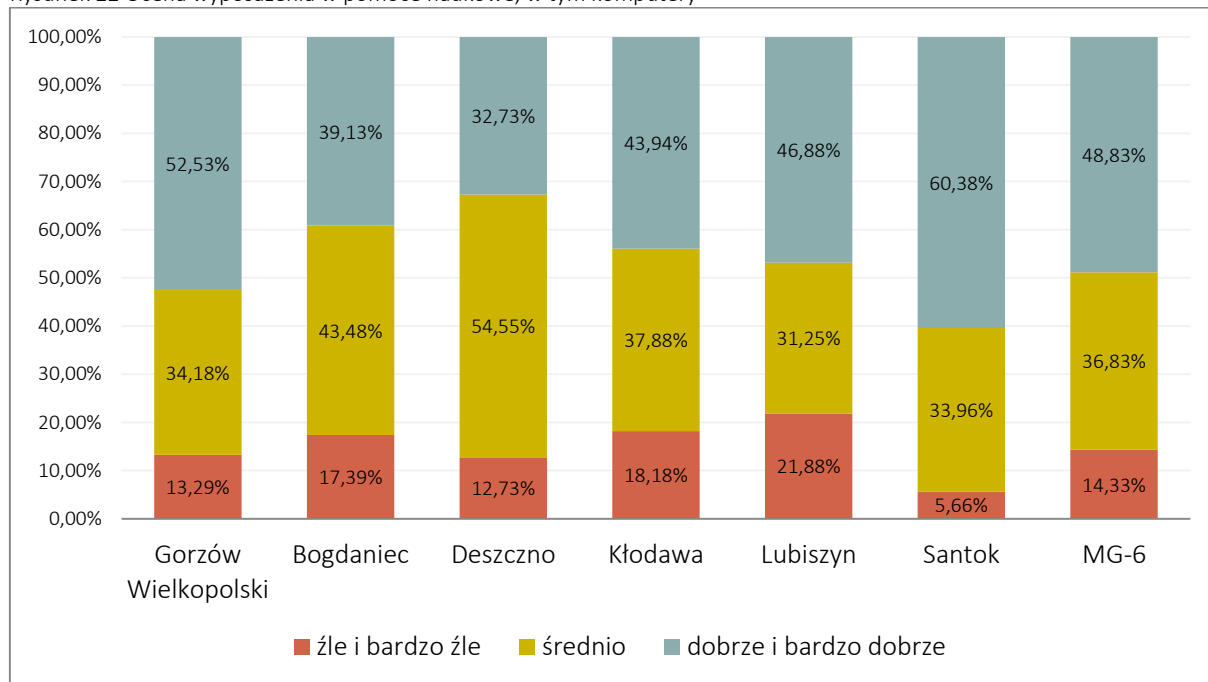
Rysunek 21 Ocena jakości obiektów szkolnych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Na odrobinę wyższym poziomie kształtuje się ocena wyposażenia w pomoce naukowe – blisko 40% ocenia tą zmienną pozytywnie, 43,5% wybrało ocenę średnio. Poziom odnotowanych odpowiedzi negatywnych jest w tym zakresie jednak ciągle wysoki – 17,4% (wskazania – źle i bardzo źle).

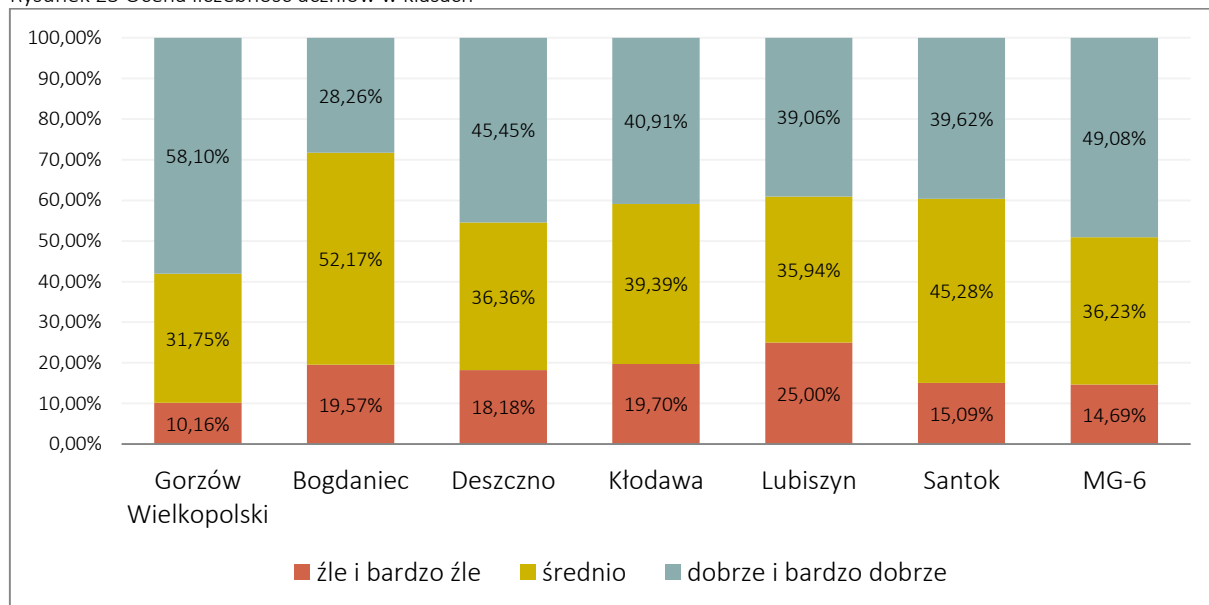
Rysunek 22 Ocena wyposażenia w pomoce naukowe, w tym komputery

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Podobnie jak to miało miejsce w przypadku oceny infrastruktury, również liczebność klas jest oceniana przeciętnie (52,2% - najwięcej w MG-6). Prawie co piąty mieszkaniec jest wprost niezadowolony z liczebności uczniów w klasie, w której uczy się jego dziecko.

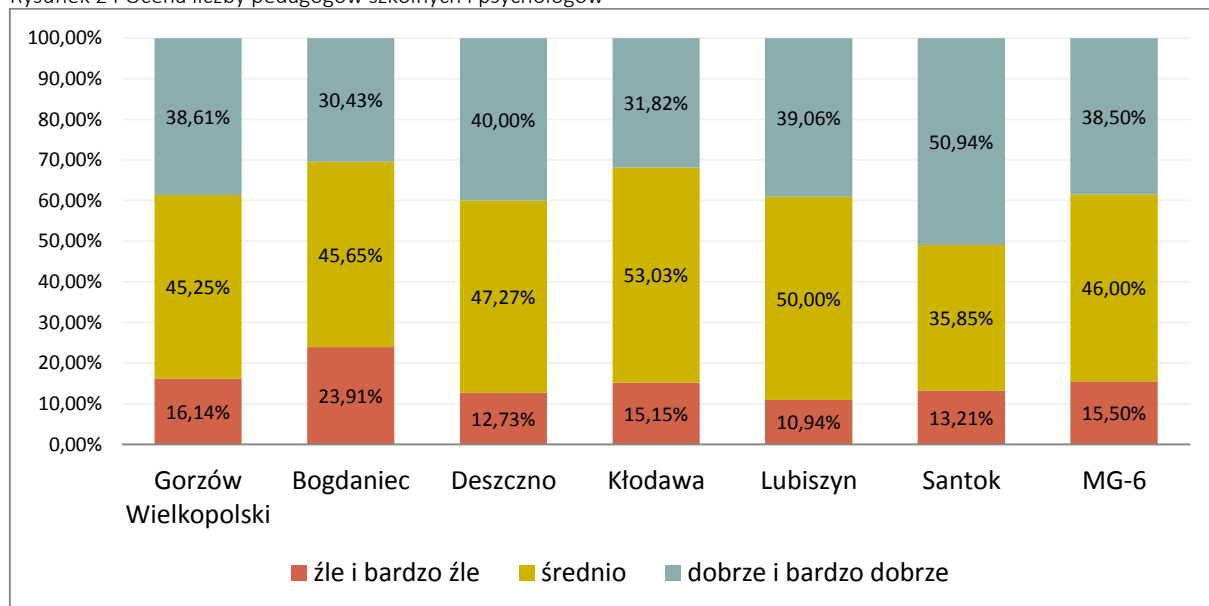
Rysunek 23 Ocena liczebność uczniów w klasach

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Szkoła oprócz realizacji funkcji edukacyjnej pełni również ważną rolę miejsca wspierającego wychowanie oraz pomagającego uczniom w określonych, często trudnych, sytuacjach. Dla realizacji tych zadań konieczne jest dysponowanie odpowiednimi kadrami. Ocena liczby pedagogów i psychologów w gminie Bogdaniec jest najmniej korzystna na terenie MG-6. Blisko 24% ocenia ją negatywnie, a zaledwie 30,45% pozytywnie.

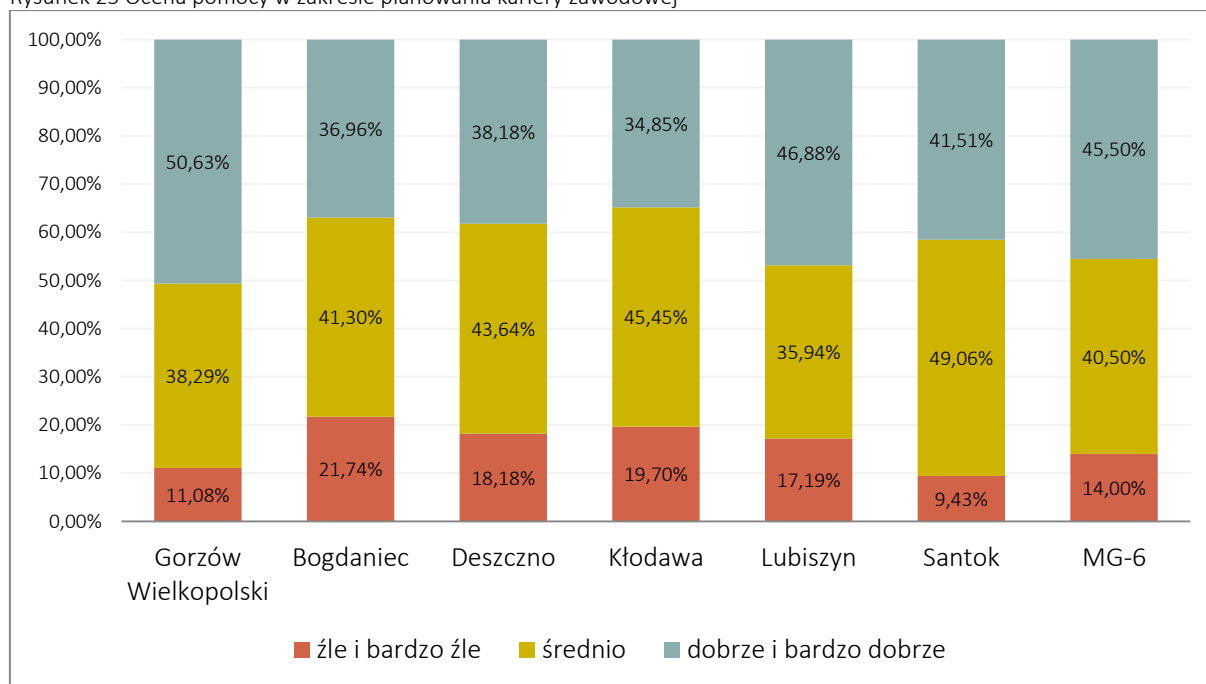
Rysunek 24 Ocena liczby pedagogów szkolnych i psychologów

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Zadaniem szkoły jest również pomoc w zaplanowaniu kariery zawodowej – rola ta jest co raz ważniejsza z punktu widzenia wdrażanych zmian w edukacji, prowadzących do co raz wcześniejszej specjalizacji. Również ten czynnik jest oceniany na poziomie przeciętnym (41,3%), przy dużym udziale odpowiedzi negatywnych (21,7% - najwyższy w MG-6) i jest jednym z najniższych pozytywnych (37%).

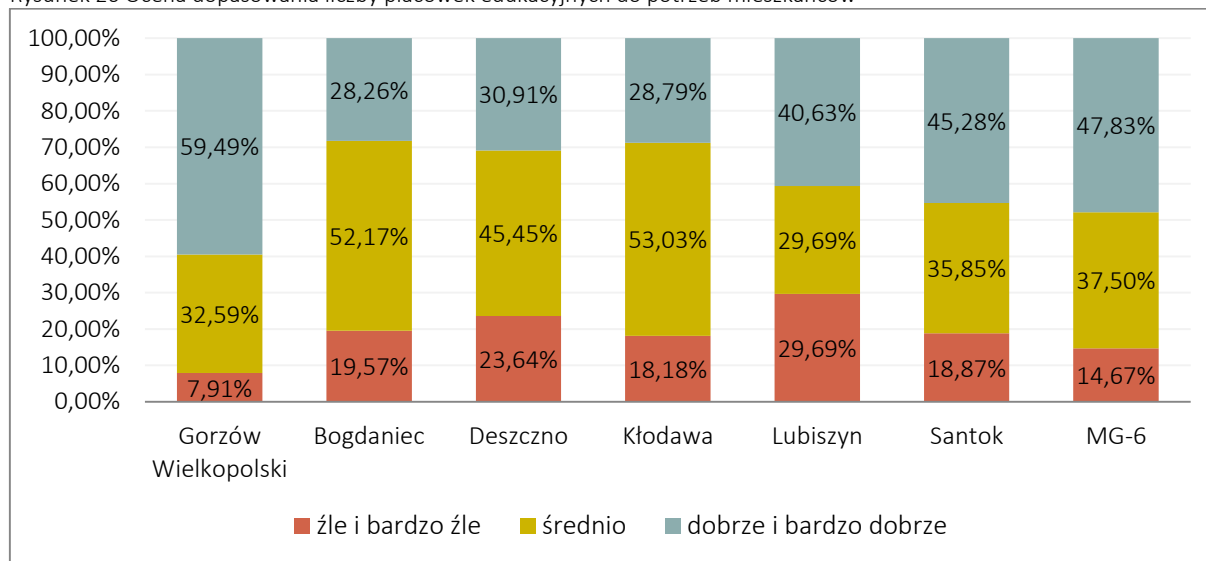
Rysunek 25 Ocena pomocy w zakresie planowania kariery zawodowej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Obciążone wydatkami w obszarze edukacji samorządy terytorialne mają ograniczone możliwości w zakresie dostosowywania liczby placówek oświatowych do rosnących oczekiwań mieszkańców. Dopasowania liczby placówek edukacyjnych do potrzeb mieszkańców w gminie oceniane jest przeciętnie – zadowolony jest blisko co trzeci mieszkaniec, ponad połowa ocenia tę sytuację jako przeciętną, niezadowoleni stanowią blisko 20%.

Rysunek 26 Ocena dopasowania liczby placówek edukacyjnych do potrzeb mieszkańców

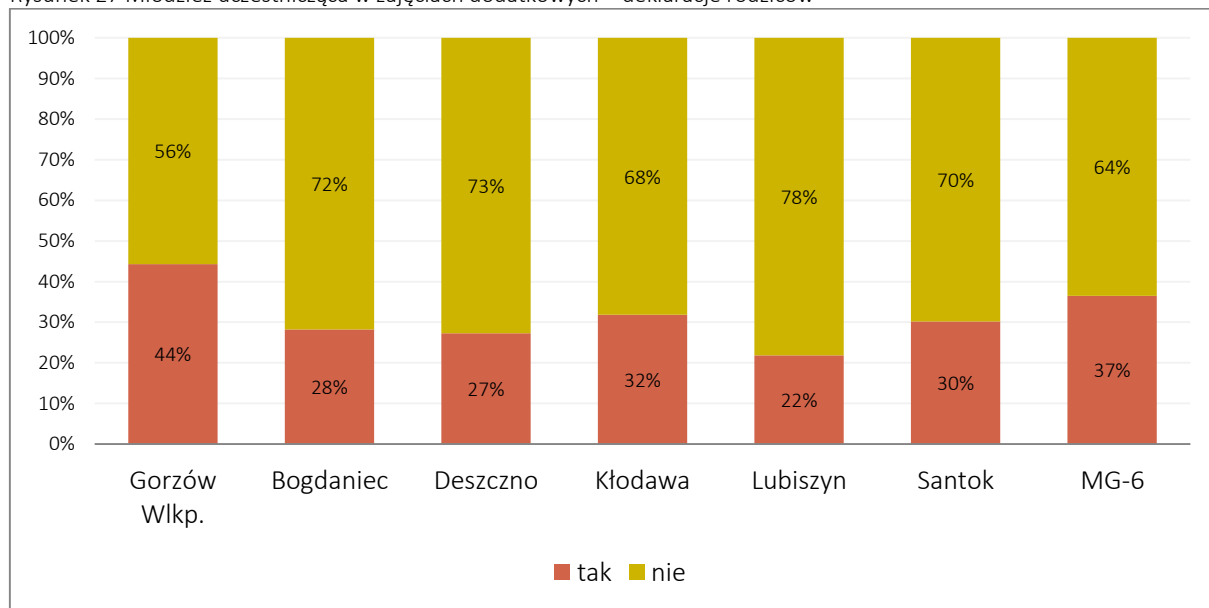

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Ważnym elementem składającym się na ocenę systemu kształcenia jest dostępność zajęć dodatkowych. Zajęcia podstawy programowej są realizowane w ramach obowiązku prawnego nałożonego na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, jakość ich kształcenia może być porównywana na podstawie testów. Zajęcia dodatkowe przyczyniają się do poprawy wyników uczniów, jak również stanowią ważne uzupełnienie procesu kształcenia.

W gminie Bogdaniec w zajęciach dodatkowych uczestniczy 28% uczniów, jest to jeden z najniższych wskaźników w MG-6, niższy odnotowano jedynie w Lubiszynie. Sytuacja taka jest niestety charakterystyczna dla wielu obszarów wiejskich.

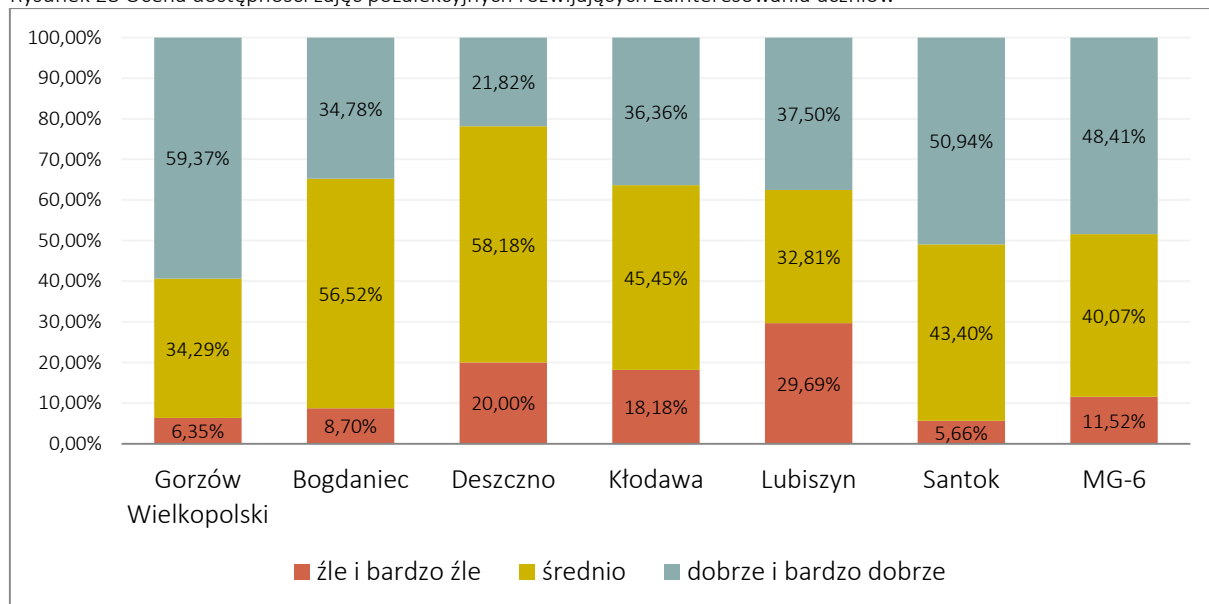
Rysunek 27 Młodzież uczestnicząca w zajęciach dodatkowych – deklaracje rodziców

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Ocena dostępności zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania uczniów oceniona jest jako przeciętna (56,5%). Jednocześnie odsetek niezadowolonych jest stosunkowo niski (8,7%), zwłaszcza w odniesieniu do pozostałych gmin.

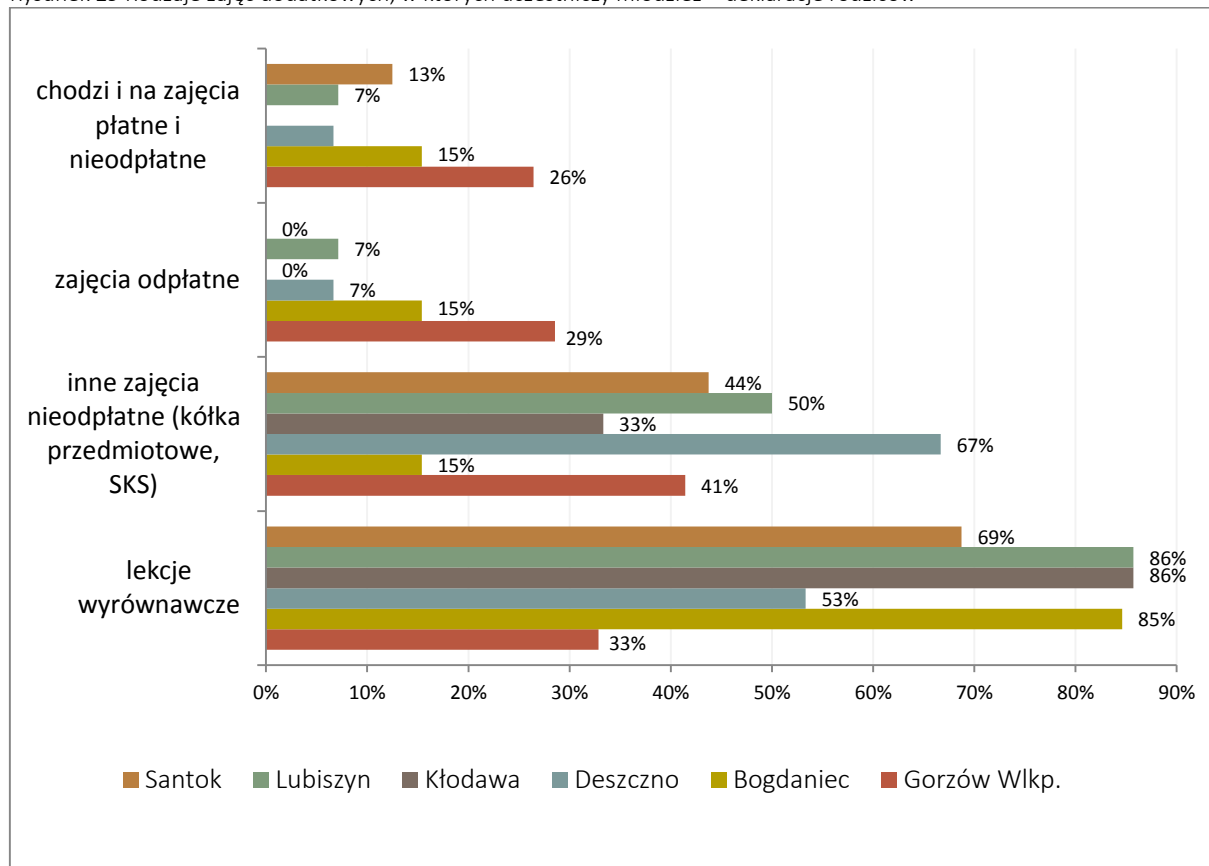
Rysunek 28 Ocena dostępności zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania uczniów

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W zakresie rodzajów zajęć dodatkowych zdecydowanie dominują lekcje wyrównawcze (85%), uczestnictwo w pozostałych zajęciach nieodpłatnych zadeklarowało 15% rodziców uczniów. Odsetek zajęć wyrównawczych, jako głównych, w których uczestniczy młodzież jest charakterystyczny również dla większości pozostałych obszarów wiejskich MG-6.

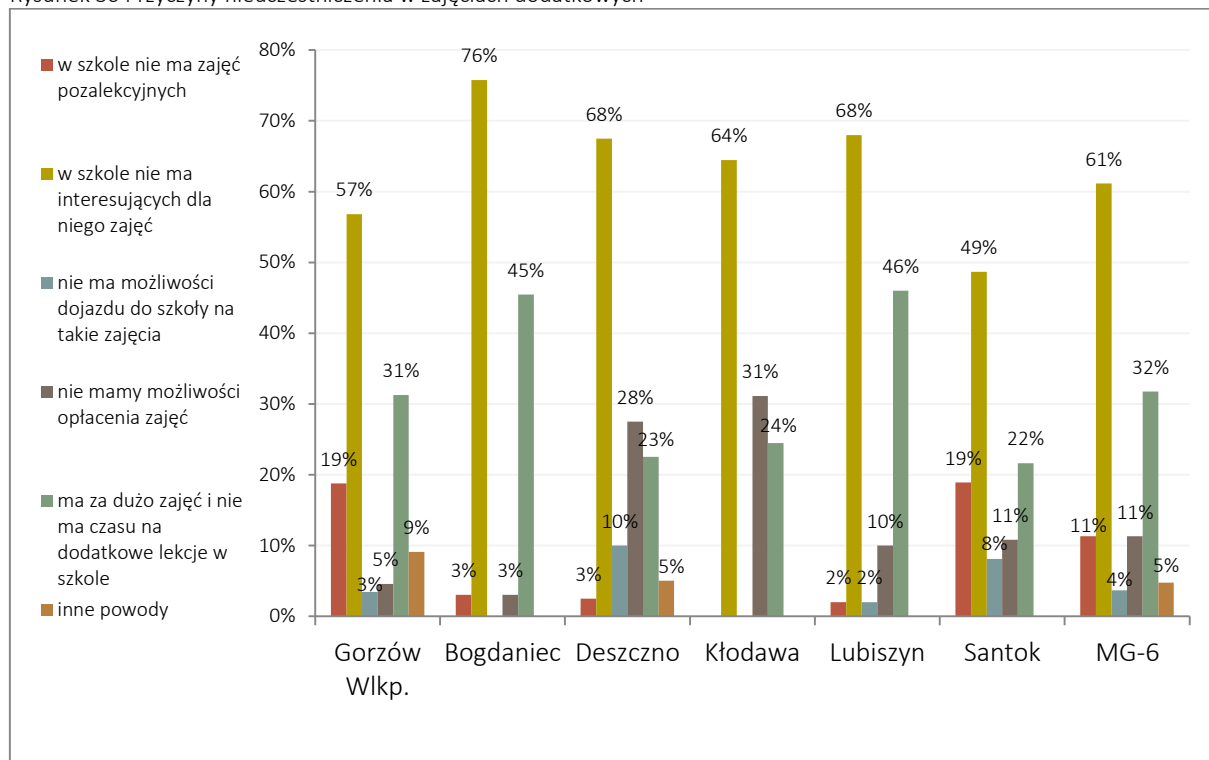
Rysunek 29 Rodzaje zajęć dodatkowych, w których uczestniczy młodzież – deklaracje rodziców

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Zdaniem rodziców główną przyczyną nieuczestniczenia w zajęciach dodatkowych jest brak możliwości uczestniczenia w zajęciach, które interesują młodzież (76%), jednocześnie duża część rodziców wskazuje na znaczne obciążenie liczbą standardowych zajęć, która uniemożliwia zaangażowanie się w dodatkowe.

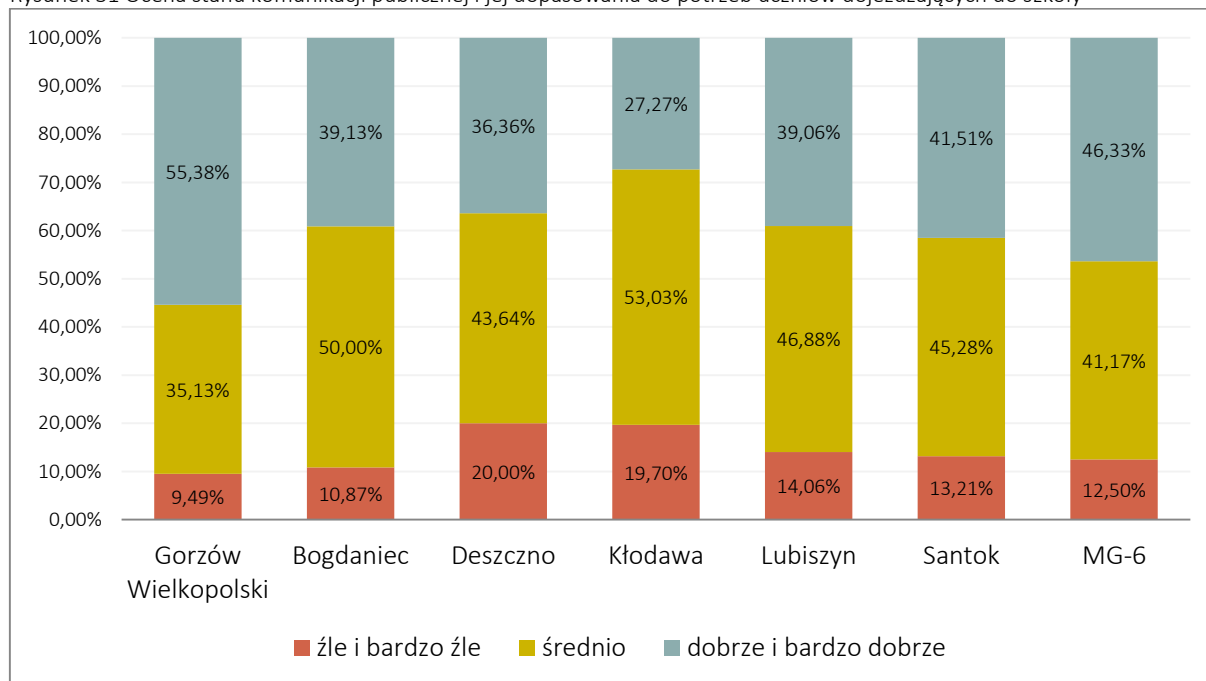
Rysunek 30 Przyczyny nieuczestniczenia w zajęciach dodatkowych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Zwłaszcza na terenach wiejskich komunikacja umożliwiająca dotarcie do szkoły odgrywa kluczowe znaczenie. 50% mieszkańców ocenia ją przeciętnie (najwyższy wskaźnik pośród gmin wiejskich MG-6), a ponad 39% dobrze i bardzo dobrze, co dziesiąty rodzic jest niezadowolony ze stanu komunikacji.

Rysunek 31 Ocena stanu komunikacji publicznej i jej dopasowania do potrzeb uczniów dojeżdżających do szkoły

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

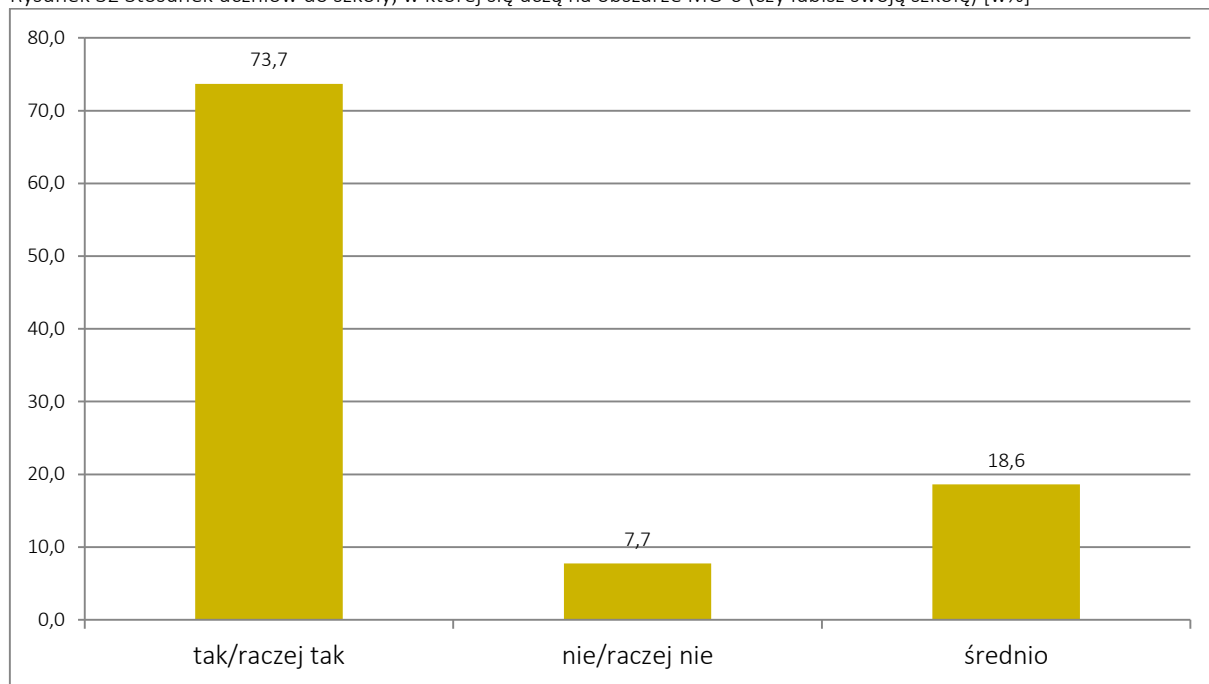
3.3. Badanie młodzież

3.3.1. Ocena systemu

Uczniowie z obszaru MG-6 w zdecydowanej większości wyrażają pozytywne opinie o placówkach edukacyjnych. Na pytanie czy lubisz swoją szkołę blisko 74% uczniów odpowiedziało pozytywnie. Bardzo niski odsetek odpowiedzi negatywnych wynikać może z dobrej jakości infrastruktury oraz bogatej i dobrej jakościowo oferty edukacyjnej.

Badanie ankietowe wykazało, że w Bogdańcu 80% uczniów pozytywnie oceniło szkołę do której uczęszczają. Dla porównania w Gorzowie Wielkopolskim aż 78% uczniów lubi swoją szkołę, podczas gdy średnio na obszarze gmin wiejskich MG-6 jedynie 58%. Jest to o tyle zaskakujące, że gminy wiejskie obszaru MG-6 oferują bardzo dobre warunki do nauki, zwłaszcza pod względem jakości infrastruktury i wyposażenia (choć należy wziąć pod uwagę, że w badaniu ankietowym na obszarach wiejskich brali udział jedynie gimnazjaliści).

Rysunek 32 Stosunek uczniów do szkoły, w której się uczą na obszarze MG-6 (czy lubisz swoją szkołę) [w%]

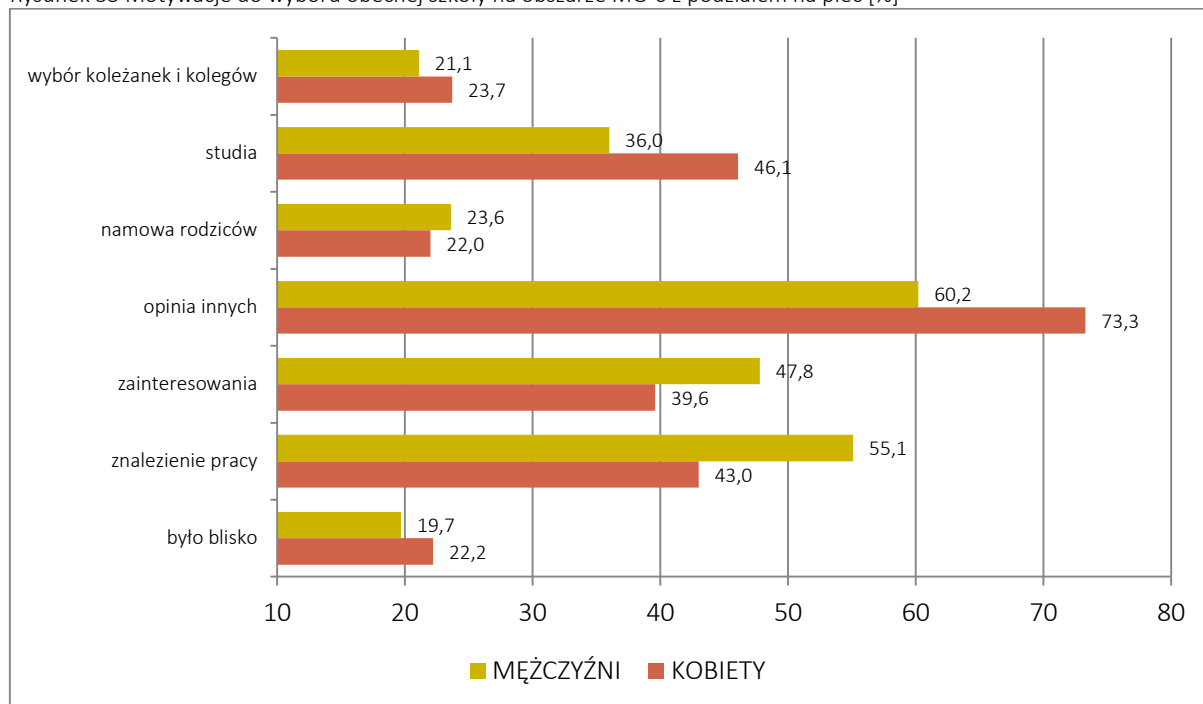

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Młodzież w wyborze kierunku kształcenia i rodzaju szkoły kieruje się w głównej mierze opinią innych. Ponad 73% uczniów i 60% uczennic kierowało się opinią osób trzecich w wyborze szkoły. Mężczyźni częściej niż kobiety wybierają szkołę pod względem możliwości znalezienia pracy. Natomiast uczennice w większym stopniu decydują o wyborze kształcenie pod kątem przyszłych studiów.

W przypadku gminy Bogdaniec aż 60% gimnazjalistów zadeklarowało, że wybrało szkołę ze względu na fakt, że była ona blisko położona od miejsca zamieszkania oraz zainteresowaniami. Uczniowie gimnazjalni z Bogdańca, co jest całkowicie zrozumiałe nie kierowali się wyborem szkoły ze względu na przyszłe studia i możliwość znalezienia pracy.

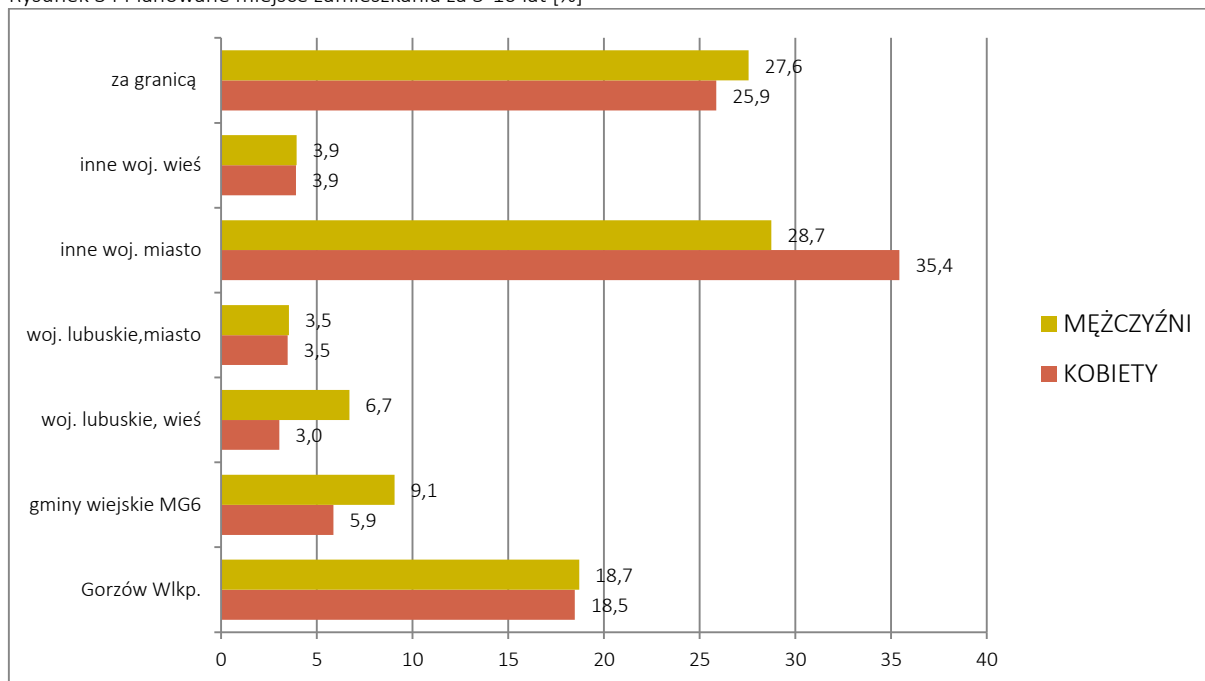
Rysunek 33 Motywacje do wyboru obecnej szkoły na obszarze MG-6 z podziałem na płeć [%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Uczniowie i uczennice z obszaru MG6 wykazują bardzo silne nastroje migracyjne. Badanie ankietowe wykazało, że jedynie 26 na 100 uczniów i uczennic zamierza zamieszkać na obszarze MG-6. Młodzież w największym stopniu deklaruje zamieszkanie na obszarach miejskich w innym województwie. Dużą popularnością cieszy się opcja wyjazdu za granicę (ponad 25% uczniów i uczennic deklaruje ten kierunek przyszłego zamieszkania).

Rysunek 34 Planowane miejsce zamieszkania za 5-10 lat [%]

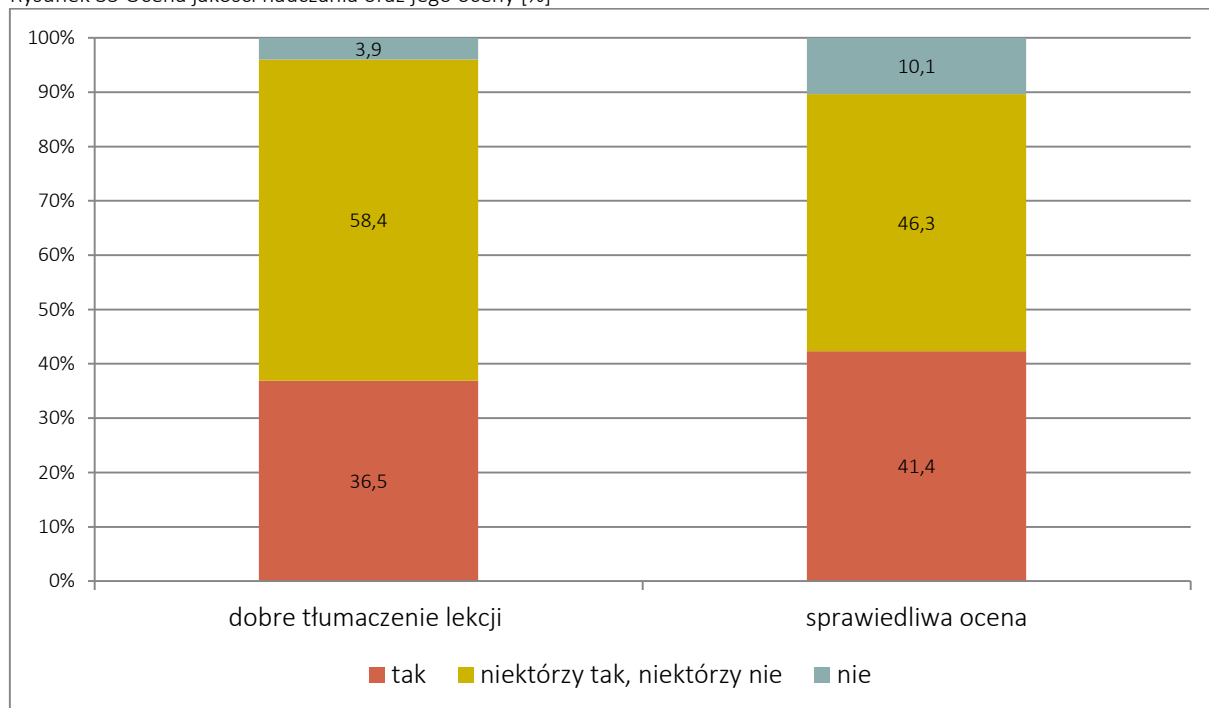

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

3.3.2. Podstawa programowa

Jedną z ważniejszych funkcji szkoły jest jakość nauczania. Odpowiadając na pytanie czy nauczyciele tłumaczą w sposób prawidłowy lekcje uczniowie dokonywali w bezpośredni sposób oceny jakości usług społecznych w dziedzinie edukacji. Aż 36% uczniów uważa, że nauczyciele dobrze tłumaczą, a 41% jest zdania, że sprawiedliwie oceniają uczniów. Na uwagę zasługuje bardzo niski odsetek uczniów uważających, że lekcje są źle tłumaczone.

Rysunek 35 Ocena jakości nauczania oraz jego oceny [%]

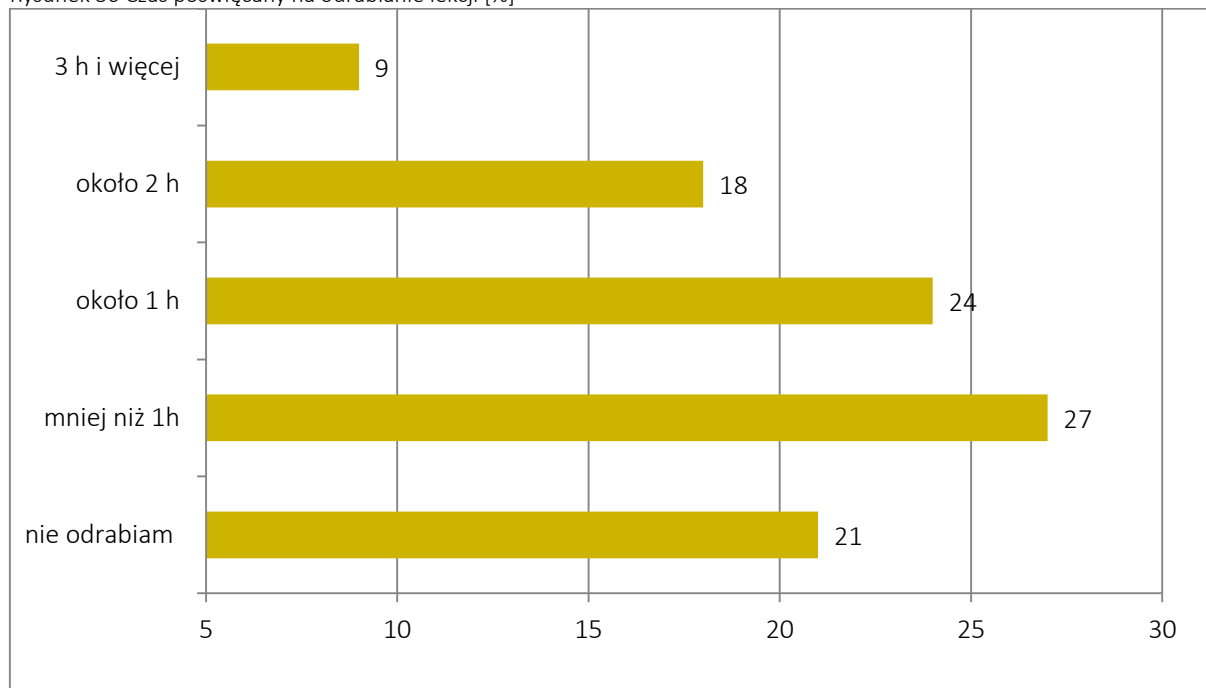

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Na pytanie ile czasu zajmuje ci odrabianie lekcji uczniowie szkół na obszarze MG-6 uczniowie odpowiedzieli, że około godziny. Jeżeli uczniowie mają problemy w odrabianiu lekcji, z reguły korzystają z pomocy koleżeńskiej (w formie pomocy w lekcjach lub ich odpisywaniu). Jeden na trzech uczniów korzysta z płatnych korepetycji.

Na uwagę zasługuje fakt, że aż 28% korzysta z dodatkowych, bezpłatnych dla uczniów zajęć prowadzonych przez nauczycieli przedmiotowych. Świadczy to o bardzo dużej aktywności szkół w dziedzinie świadczenia usług publicznych w dziedzinie edukacji na obszarze ZCG MG-6.

Rysunek 36 Czas poświęcany na odrabianie lekcji [%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Rysunek 37 Jak sobie radzisz z odrabianiem lekcji (kto ci pomaga) [%]

Sposób na odrabianie lekcji	Tak	Nie
Tłumaczy ktoś z kolegów	63	26
Odpisuję lekcje od innych	55	31
Rodzice lub ktoś z rodziny, znajomi rodziców (bezpłatne)	46	48
Uczę się dobrze i nie mam problemów z odrabianiem lekcji	40	23
Chodzę na płatne korepetycje	30	67
Nauczyciele poza lekcjami na dodatkowych bezpłatnych lekcjach	28	63

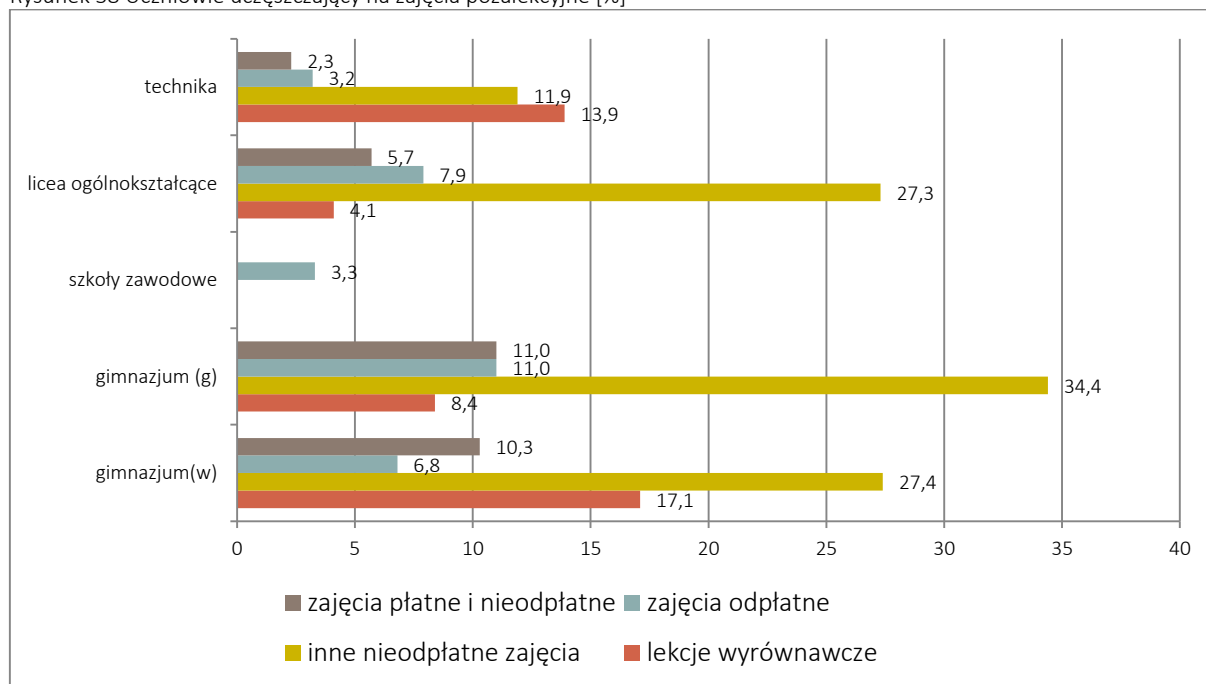
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

3.3.3. Dodatkowa oferta edukacyjna

Badania ankietowe dowiodły, że co trzeci uczeń uczęszcza na zajęcia pozalekcyjne w szkołach. Zdecydowanie najpopularniejszą formą zajęć w liceach ogólnokształcących i gimnazjach są zajęcia nieodpłatne (kółka przedmiotowe, SKS, itp.). Należy zwrócić uwagę na fakt, że ponad 17% gimnazjalistów uczęszcza na zajęcia wyrównawcze, co może świadczyć o występujących problemach edukacyjnych na obszarze MG-6. Jednakże analiza wyników

nauczania w gimnazjach nie wykazuje znacznej różnicy w wynikach nauczania w gimnazjach na obszarach wiejskich i miejskich MG-6.

Rysunek 38 Uczniowie uczęszczający na zajęcia pozalekcyjne [%]

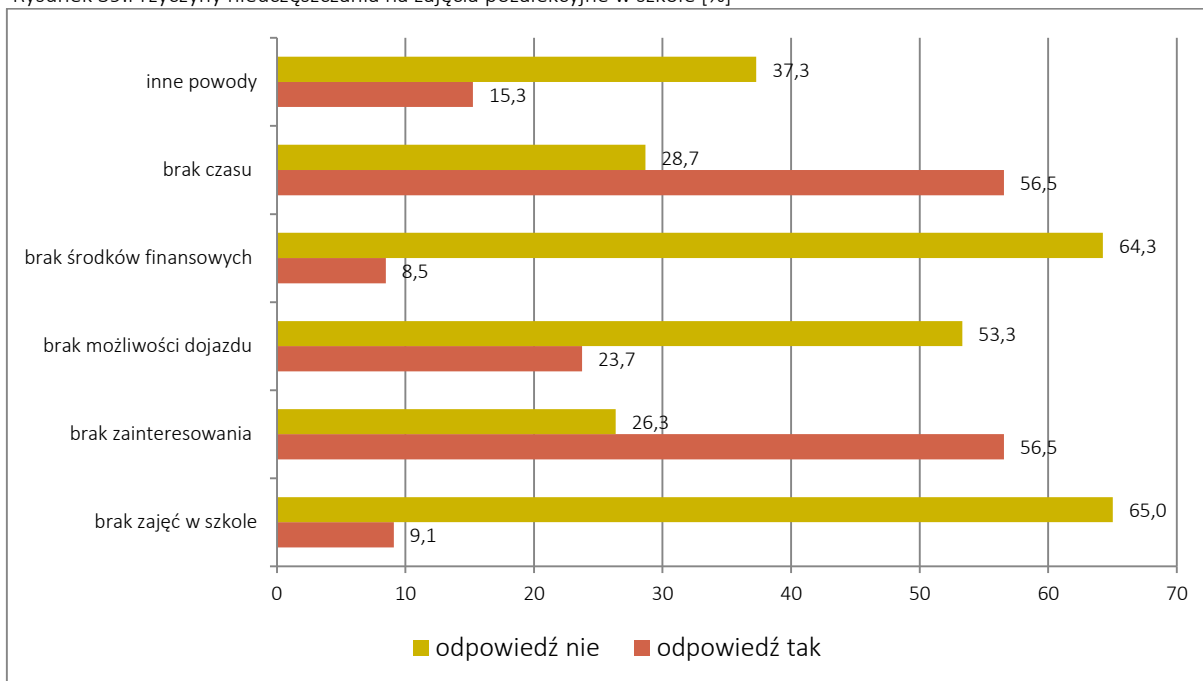

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych; (g) – Gorzów Wielkopolski, (w) obszary wiejskie MG-6

Spośród 650 uczniów, którzy zadeklarowali w ankiecie fakt nieuczęszczania na dodatkowe zajęcia pozalekcyjne w szkole, aż 56% wskazało, że głównym powodem jest fakt, że w szkole nie ma dla nich interesujących zajęć oraz po prostu brak czasu.

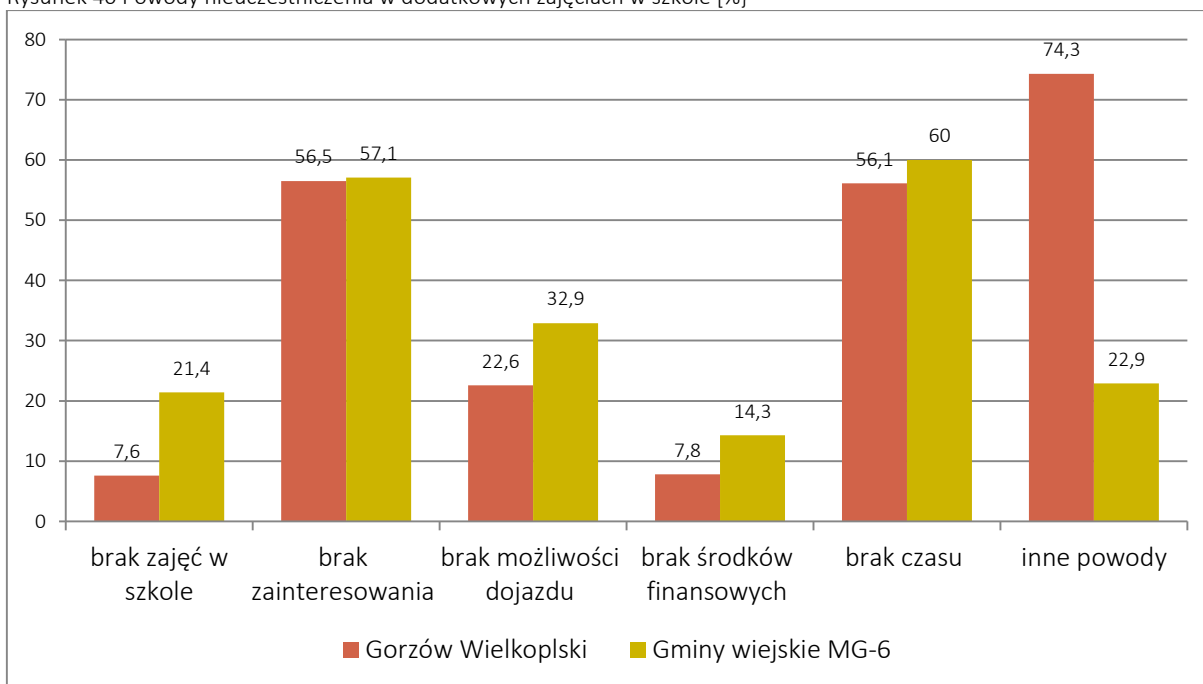
Jednocześnie aż 65% uczniów wskazuje, że powodem nie uczęszczania na dodatkowe zajęcia jest brak wystarczającej oferty. Dowodzi to powszechnie wyrażanej opinii, że zajęcia dodatkowe nie są wystarczające interesujące dla młodzieży.

Rysunek 39. Przyczyny nieuczęszczania na zajęcia pozalekcyjne w szkole [%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Rysunek 40 Powody nieuczestniczenia w dodatkowych zajęciach w szkole [%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Komunikacja stanowi jedną z podstawowych barier uczestnictwa w zajęciach dodatkowych dla uczniów z obszarów wiejskich

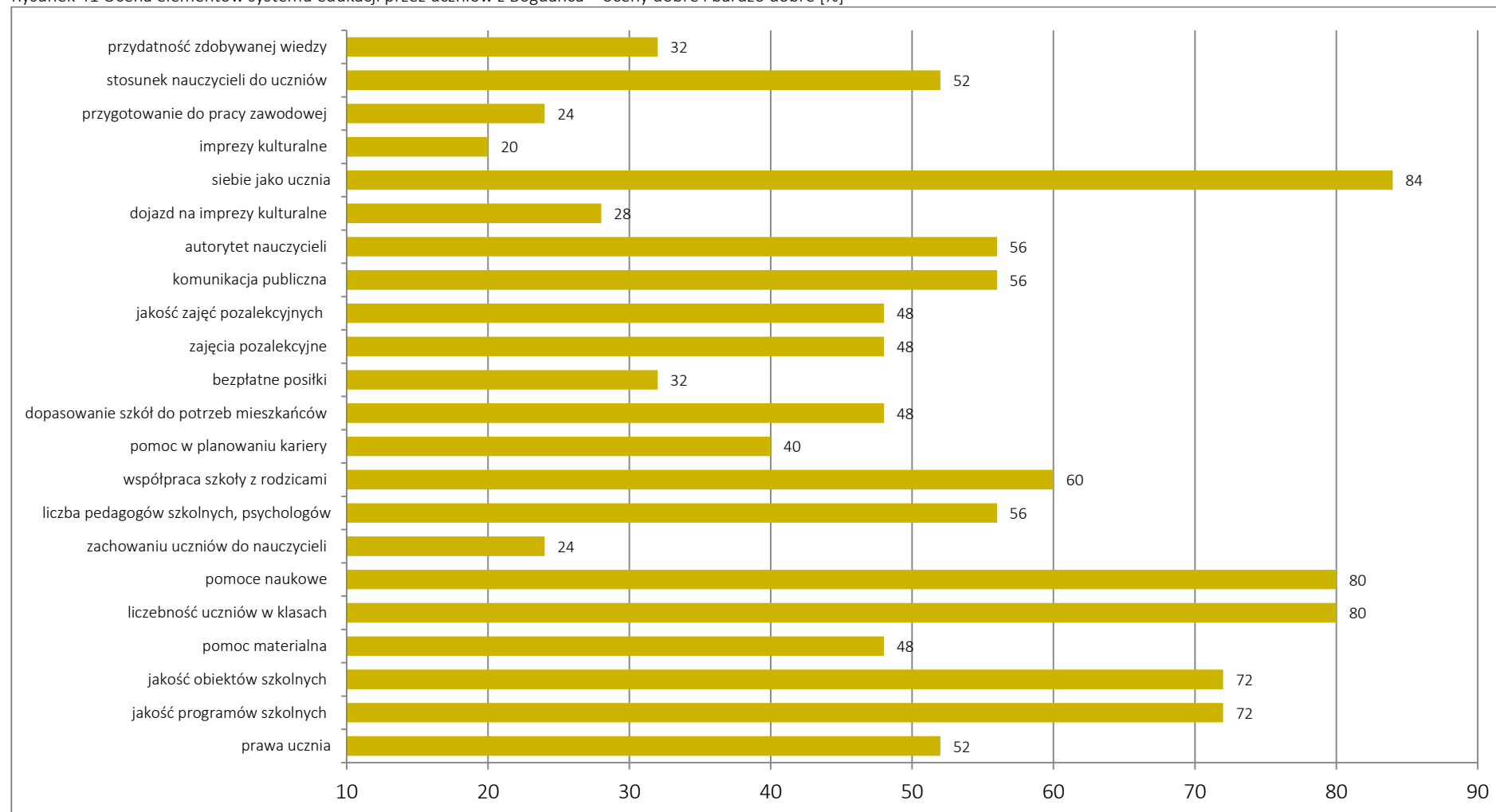
Aż 33% z nich uważa to za główną przyczynę, przy 23% uczniów z Gorzowa Wielkopolskiego. Uczniowie pobierający naukę w szkołach na obszarach wiejskich w większym stopniu odczuwają brak organizacji zajęć dodatkowych w szkołach. Aż 21% spośród nieuczestniczących w dodatkowych zajęciach z nich wskazuje na ten powód.

3.3.4. Szczegółowa ocena

Uczniowie pobierający naukę w Bogdańcu zwrócili szczególną uwagę na wysoką jakość obiektów szkolnych – 72% odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze; (w tym jakość pomocy naukowych – 80% odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze) oraz jakość programów szkolnych. Wysoka ocena tych aspektów prowadzenia działalności edukacyjnej nie przekłada się na przydatność zdobywanej wiedzy (jedynie 32% pozytywnych odpowiedzi) oraz przygotowanie do pracy zawodowej (24%). Ponadto uczniowie potwierdzili znaczny komfort pobierania nauki z uwagi na małą liczebność uczniów w klasach (80% odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze). Mimo, że uczniowie dość optymistycznie oceniają liczbę pedagogów i psychologów w szkołach (56% odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze) to ocena zachowania wobec nauczycieli wypada bardzo negatywnie.

Jedynym aspektem oceny poszczególnych elementów systemu edukacji, który uzyskał w skali ZCG MG-6 więcej negatywnych niż pozytywnych odpowiedzi jest możliwość dojazdu komunikacją publiczną na imprezy kulturalne i sportowe. W skali Związku poziom odpowiedzi uznających ten aspekt działalności edukacyjnej wyniósł 17%. Uczniowie w gminie Bogdaniec ocenili go niewiele lepiej (28% odpowiedzi pozytywnych). Jest to zatem obszar działań edukacyjnych wymagający od władz gminy znacznej poprawy.

Rysunek 41 Ocena elementów systemu edukacji przez uczniów z Bogdańca – oceny dobre i bardzo dobre [%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

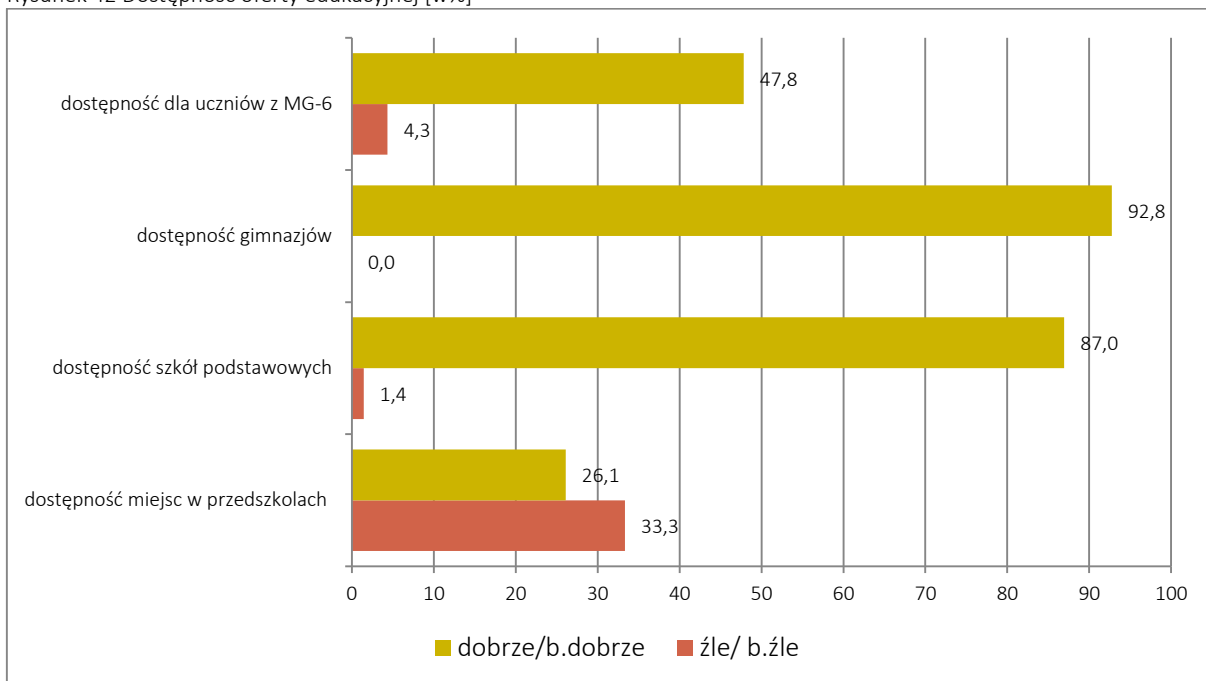
3.4. Badania nauczyciele

3.4.1. Ocena dostępu i jakości

Nauczyciele zatrudnieni w placówkach oświatowych na obszarze MG-6 bardzo dobrze oceniają dostępność do placówek oświatowych, w tym dla mieszkańców z obszarów wiejskich MG-6. Działania naprawczych wymaga zwiększenie dostępu do przedszkoli poprzez zwiększanie w nich liczby miejsc.

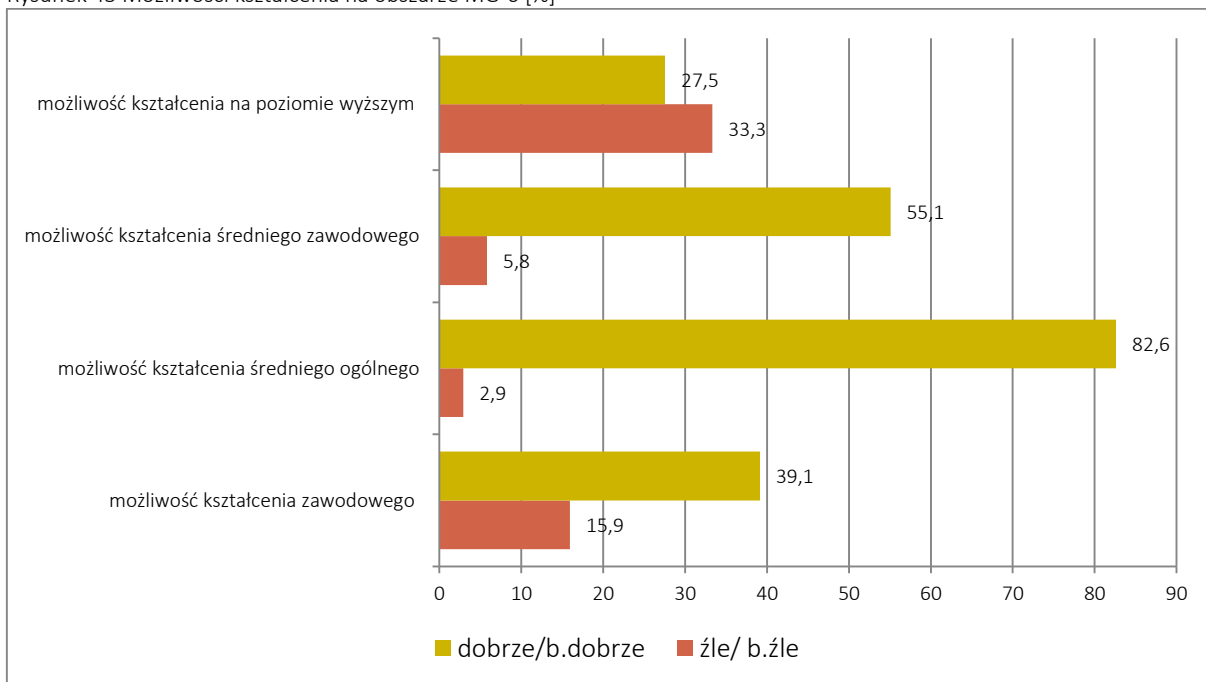
Dostępność do kształcenia w liceach ogólnokształcących jest elementem wyróżniającym ofertę edukacyjną. W opinii aż 83% nauczycieli miasto Gorzów Wielkopolski oferuje bardzo dobre warunki kształcenia na tym poziomie. Badania ankietowe potwierdziły opinię wyrażaną przez ekspertów w dziedzinie edukacji, że miasto Gorzów Wielkopolski nie posiada dobrze rozbudowanej oferty w dziedzinie kształcenia na poziomie wyższym. Brak silnego ośrodka akademickiego skutkuje zwiększoną migracją młodzieży do innych ośrodków miejskich (badania wykazały, że 4 na 10 uczniów chce mieszkać za granicą lub w innym mieście w Polsce). Jeden z komentarzy w ankietach trafnie wskazuje problem: „Gorzów nie jest atrakcyjnym miejscem uczenia się i studiowania, dlatego większość młodzieży wybiera większe ośrodki akademickie”.

Rysunek 42 Dostępność oferty edukacyjnej [w%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Rysunek 43 Możliwości kształcenia na obszarze MG-6 [%]

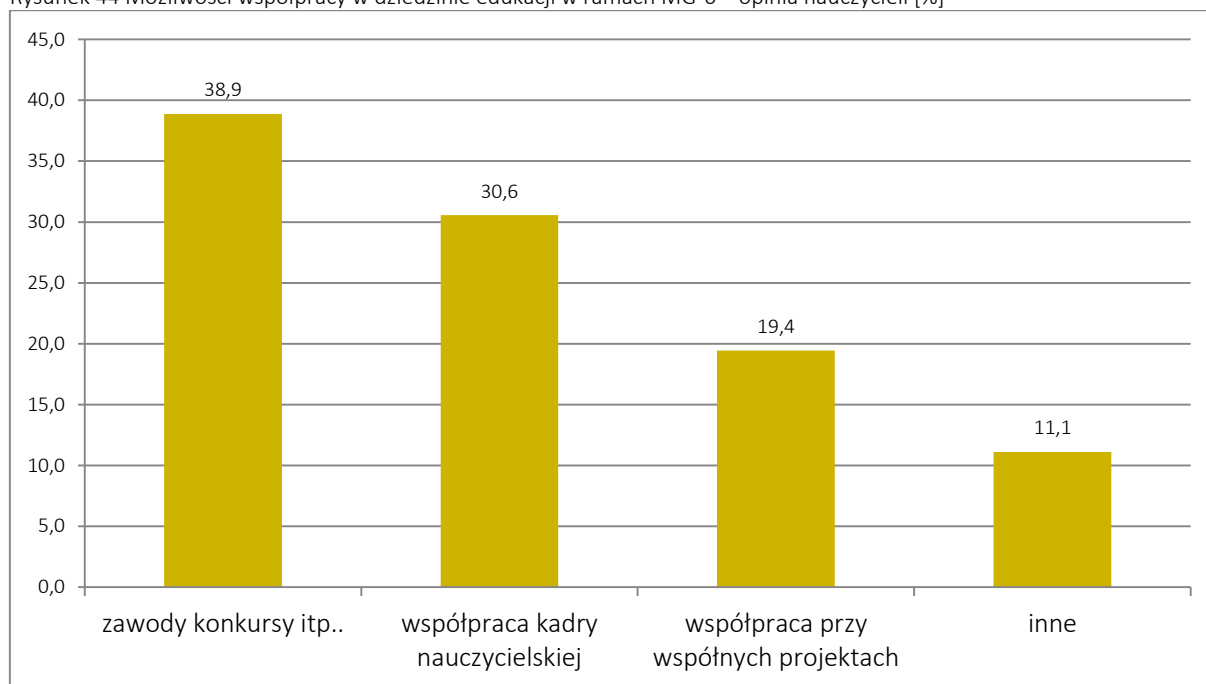

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

3.4.2. Ocena współpracy MG-6

Wywiady pogłębione z ekspertami w dziedzinie edukacji poprzedzające badania ankietowe wskazały na duże możliwości współpracy w dziedzinie edukacji na obszarze ZCG MG-6. Oczekiwania ekspertów co do współpracy w dziedzinie edukacji zostały potwierdzone przez nauczycieli w badaniu ankietowym. Priorytetem dla nauczycieli są w pierwszej kolejności wspólne zawody, konkursy, następnie współpraca kadry nauczycielskiej (wymiana doświadczeń) oraz realizacja projektów unijnych. Postulaty ekspertów pokrywają się w pełni z oczekiwaniami kadry nauczycielskiej.

Rysunek 44 Możliwości współpracy w dziedzinie edukacji w ramach MG-6 – opinia nauczycieli [%]

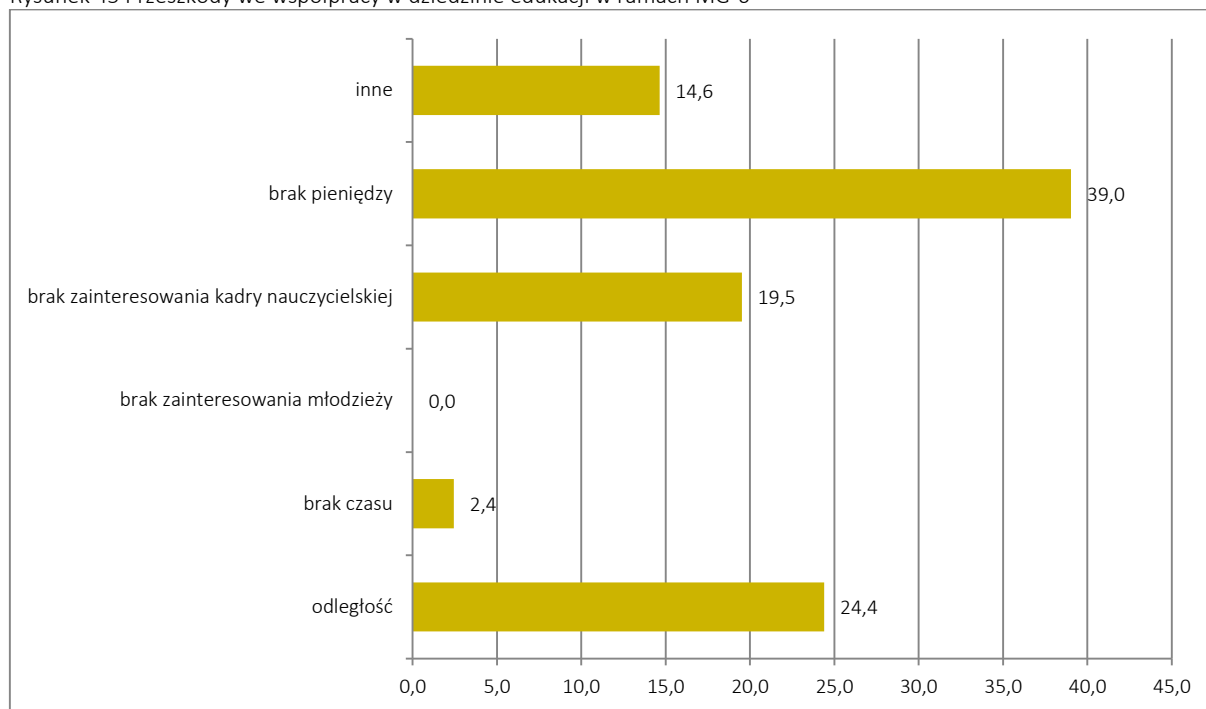

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Godny podkreślenia w tym momencie jest postulat eksperta z dziedziny edukacji z Gorzowa Wielkopolskiego dotyczący opracowania i wdrożenia porównywalnych parametrów w zakresie oceny jakości kształcenia. Pozwoli to w perspektywie na większą unifikację systemów nauczania oraz stopniowe wdrażanie przez samorządy oraz placówki oświatowe gmin MG-6 systemu EDU (edukacyjna wartość dodana). System pozwala statystycznie wymierzyć wkład szkoły w ten postęp, dzięki temu staje się nieocenionym narzędziem wspólnej analizy wyników nauczania i podnoszenia jakości oferty edukacyjnej. Jest to odpowiedź na dużą

barierę systemu edukacji polegającą na braku mechanizmów kontroli klienta nad jakością realizacji usług.

Rysunek 45 Przeszkody we współpracy w dziedzinie edukacji w ramach MG-6

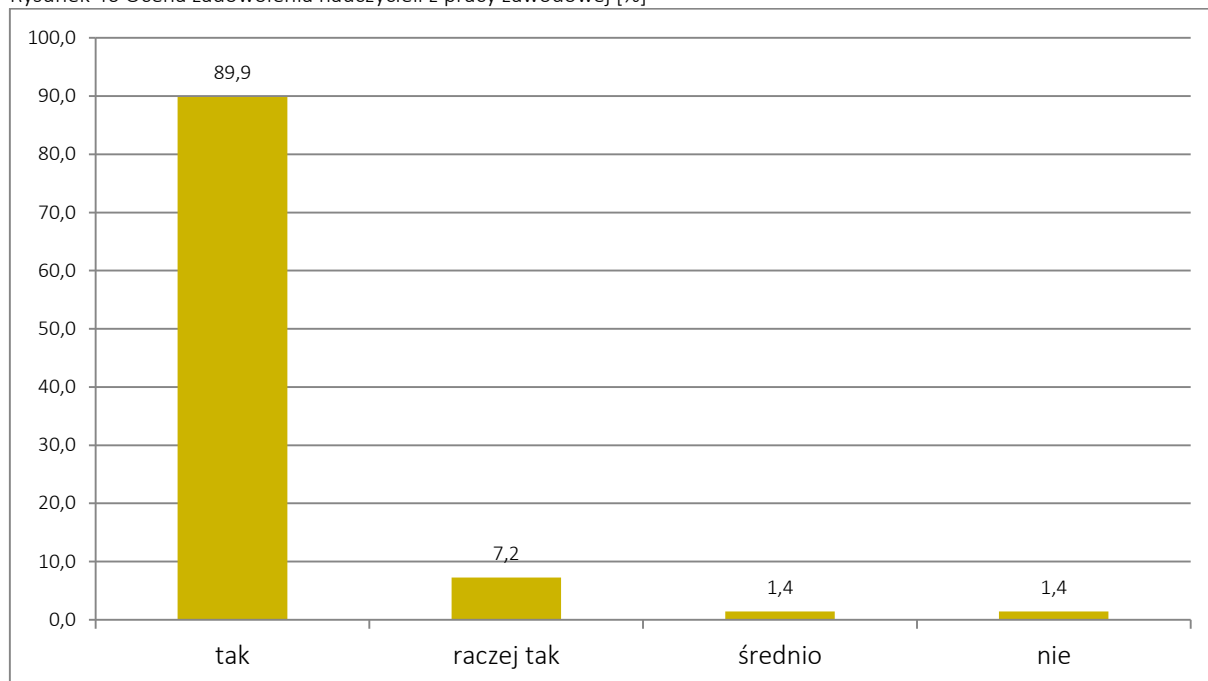
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Do głównych barier we współpracy w dziedzinie edukacji wszystkich gmin MG-6 wskazanych przez nauczycieli należy brak środków finansowych oraz problemy komunikacyjne wynikające ze znacznej odległości między miejscowościami MG-6. Bariery to pokrywają się z tymi wskazanymi przez ekspertów z dziedziny edukacji.

3.4.3. Zadowolenie z pracy

Zdecydowana większość nauczycieli pracujących w szkołach na obszarze MG-6 jest zadowolonych z pracy w szkole. Poziom zadowolenia z pracy nie zależy od rodzaju placówki, płci, ani miejsca pracy.

Rysunek 46 Ocena zadowolenia nauczycieli z pracy zawodowej [%]

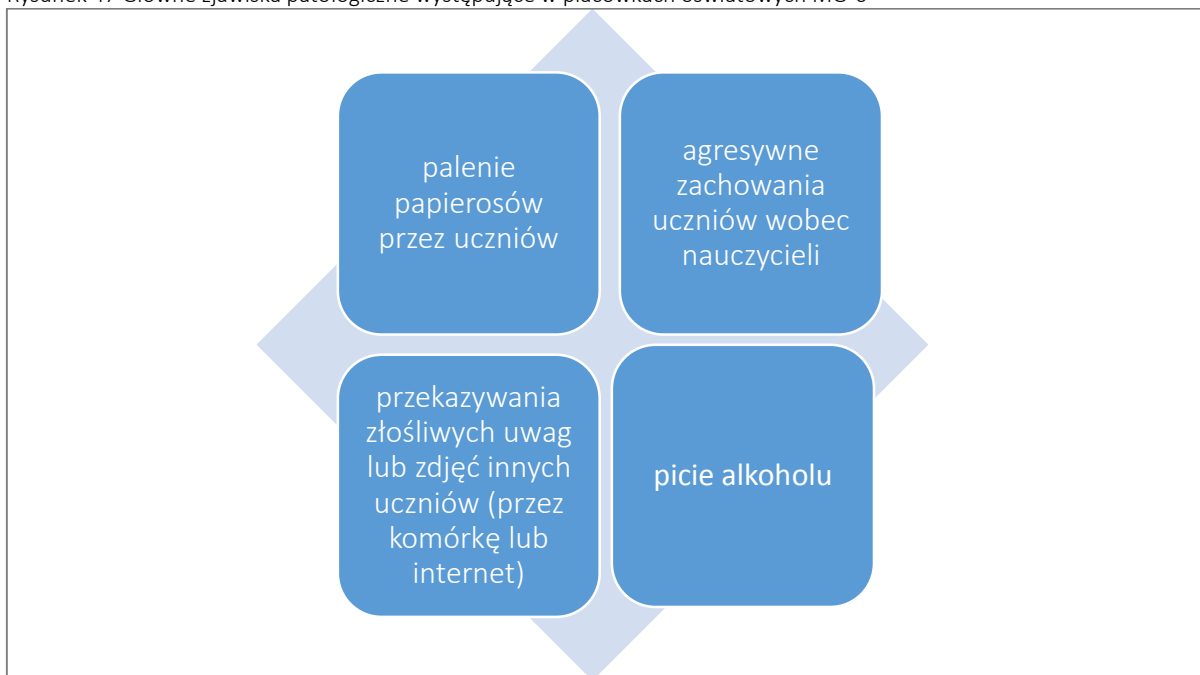
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

3.4.4. Problemy systemu

Palenie papierosów przez uczniów to największa patologia występująca w szkołach. Aż 36% nauczycieli uważa, że jest to zjawisko występujące bardzo często. Ponadto placówki oświatowe borykają się z problemem agresji (uczniów wobec siebie jak i nauczycieli) oraz piciem alkoholu.

Zdecydowanie największy odsetek nauczycieli (88%) zgadza się z postulatem, że powinno się zwiększać dyscyplinę i wymagania wobec uczniów. Ponadto nauczyciele doceniają mocne strony pracy zespołowej uczniów i intensywne kontakty z nauczycielem. Na uwagę zasługuje fakt, że 4 na 10 nauczycieli zgadza się z poglądem, że szkoła powinna uczyć, nie wychowywać, co może być barierą w rozwoju usług społecznych w dziedzinie edukacji.

Rysunek 47 Główne zjawiska patologiczne występujące w placówkach oświatowych MG-6

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Rysunek 48 Główne postulaty nauczycieli dotyczące poprawy systemu edukacji

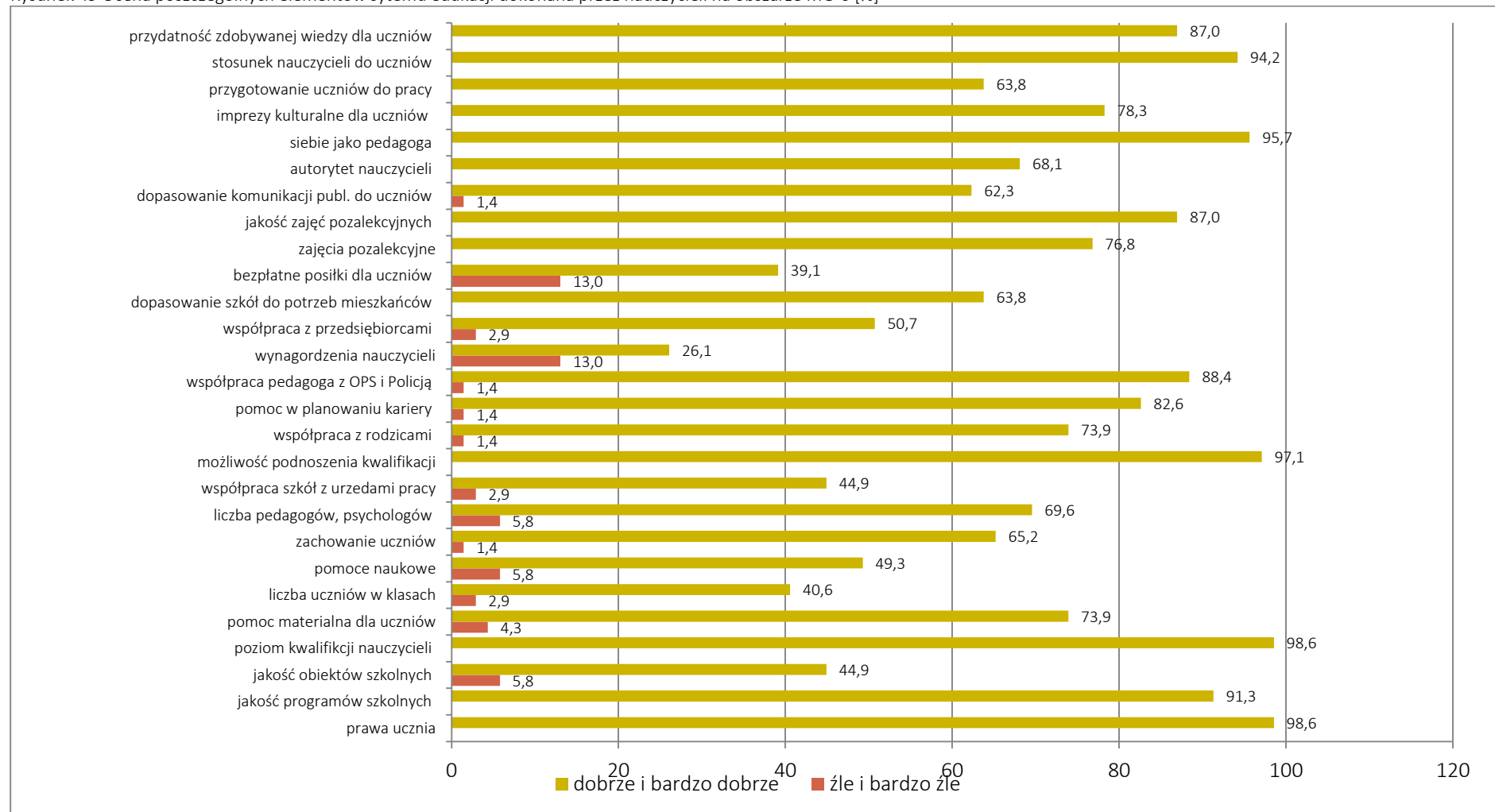
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

3.4.5. Szczegółowa ocena

Nauczyciele pracujący w publicznych placówkach edukacyjnych MG-6 bardzo pozytywnie oceniają jakość oferty edukacyjnej. Na szczególną uwagę, prócz wysokiej samooceny nauczycieli, zasługuje fakt pozytywnej oceny zajęć pozalekcyjnych oraz jakości oferty edukacyjnej (tylko 3% nauczycieli uważa ofertę zajęć pozalekcyjnych za nieatrakcyjną). Natomiast wśród uczniów odsetek ten jest znacznie wyższy i wynosi 23%. Dowodzi to w sposób jednoznaczny tezy artykułowanej przez ekspertów w dziedzinie edukacji z Gorzowa Wielkopolskiego, że zajęcia pozalekcyjne prowadzone przez nauczycieli tych szkół, w których pracują, nie cieszą się dużym powodzeniem wśród uczniów.

W świetle tych badań na szczególną uwagę zasługuje ulepszanie wyposażenia szkół oraz większe dopasowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy. Zaskakujący wydaje się fakt, że uczniowie lepiej niż nauczyciele oceniają dopasowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy (aż 19% uczniów ocenia dobrze ten element, przy 32% wśród nauczycieli).

Rysunek 49 Ocena poszczególnych elementów systemu edukacji dokonana przez nauczycieli na obszarze MG-6 [%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

4. Sektor kultury

Kultura należy do tego obszaru zadań samorządu, który wyraźnie pokazuje powiązania między miastem Gorzów Wielkopolski, a gminami sąsiednimi w ramach Związku Gmin MG-6. Miasto dysponuje dobrze rozwiniętą bazą kulturalną, z której chętnie korzystają mieszkańcy gmin tzw. pierścienia Gorzowa. Elementem sprzyjającym poprawie jakości i dostępności usług publicznych w dziedzinie kultury jest to, że każda z instytucji kultury chce przyciągnąć jak najwięcej uczestników podejmowanych przedsięwzięć lub imprez. Kamieniem milowym w rozwoju kultury w Gorzowie Wielkopolskim i MG-6 było utworzenie przy wsparciu Unii Europejskiej Centrum Edukacji Artystycznej - Filharmonia Gorzowska. Jest to nowoczesny bardzo funkcjonalny obiekt, który w sposób znaczący rozszerzył ofertę kulturalną zarówno miasta, jak i gmin należących do jego pierścienia.

Można przyjąć, że usługi publiczne z dziedziny kultury na obszarze Związku Gmin MG-6 trafiają do liczego grona odbiorców (uczestników imprez, kół zainteresowań oraz czytelników w bibliotekach). Ich szacunkową łączną liczbę można określić na 157,1 tys. Do tej liczby należałoby doliczyć uczestników przedsięwzięć kulturalnych organizowanych przez urzędy gminy w Deszcznie, Bogdańcu (których nie ujmuje statystyka GUS). Biorąc pod uwagę fakt, że liczba mieszkańców obszaru MG-6 w 2011 roku wyniosła 162,7 tys. to udział mieszkańców w kulturze należy uznać za znaczny i wymagający stałego podnoszenia oferty i jakości.

Usługi publiczne świadczone przez samorządy Związku Gmin MG-6, ich zakres i jakość, zasługują na szczególną uwagę ze względu na zidentyfikowane przez ekspertów problemy społeczne. W gminach MG-6 znaczny odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej. Eksperci często podkreślali brak zaangażowania (aktywności) mieszkańców w sprawy lokalne oraz konieczność zintensyfikowania działań kulturalnych jako najlepszego antidotum na bierność i brak zaradności części mieszkańców. Ze względu na występujące często zjawisko „dziedziczenia niezaradności” szczególną grupą odbiorców usług publicznych w dziedzinie kultury są dzieci i młodzieży.

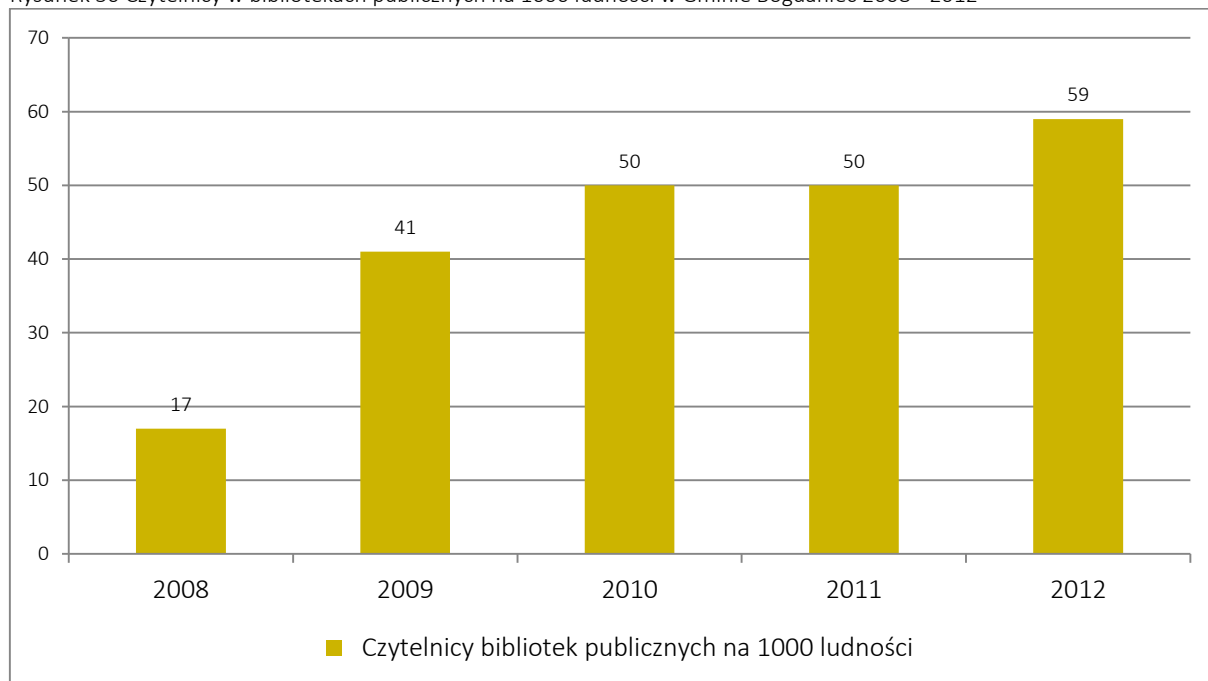
4.1. Podstawowe dane o obszarze realizacji badania

W Gminie Bogdaniec funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna, będąca samorządową instytucją kultury, która pełni rolę głównego ośrodka animacji kulturalnej. Okolicznością ją wyróżniającą jest duża aktywność w pozyskiwaniu środków z Unii Europejskiej na projekty skierowane do mieszkańców. Biblioteka prowadzi różnorodną działalność w dziedzinie kultury. Gmina organizuje również powszechnie rozpoznawalną w MG-6 imprezę Lubuskie Święto Chleba. Ważną instytucją kulturalną w gminie jest Muzeum Budownictwa i Techniki Wiejskiej, będące wojewódzką samorządową instytucją kultury

Gminna Biblioteka Publiczna w Bogdańcu jest jednostką organizacyjną Gminy Bogdaniec. Za priorytet w zakresie działalności kulturalnej Gminy Bogdaniec przyjęto zwiększenie aktywności mieszkańców i organizacji pozarządowych w dziedzinie kultury. Największymi przeszkodami w rozwoju kultury jest niechęć mieszkańców do podejmowanie aktywności w tej dziedzinie.

W Gminie Bogdaniec na 1 placówkę biblioteczną przypada 2374 osób, księgozbiór w przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczy 1125 woluminów. Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców wynosi 59 osób, natomiast średnia liczba woluminów wypożyczonych w 2012 na 1 czytelnika wynosiła 13, 5 wolumina. Poniższy wykres ilustruje dynamikę zmian w liczbie czytelników bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców w Gminie Bogdaniec. Czytelnictwo w gminie charakteryzuje się dynamiką wzrostową. W zilustrowanym okresie średnia liczba czytelników wzrosła o 42 osoby co stanowi wzrost o 71 %.

Rysunek 50 Czytelniczy w bibliotekach publicznych na 1000 ludności w Gminie Bogdaniec 2008 - 2012

źródło: GUS

4.2. Badanie mieszkańców

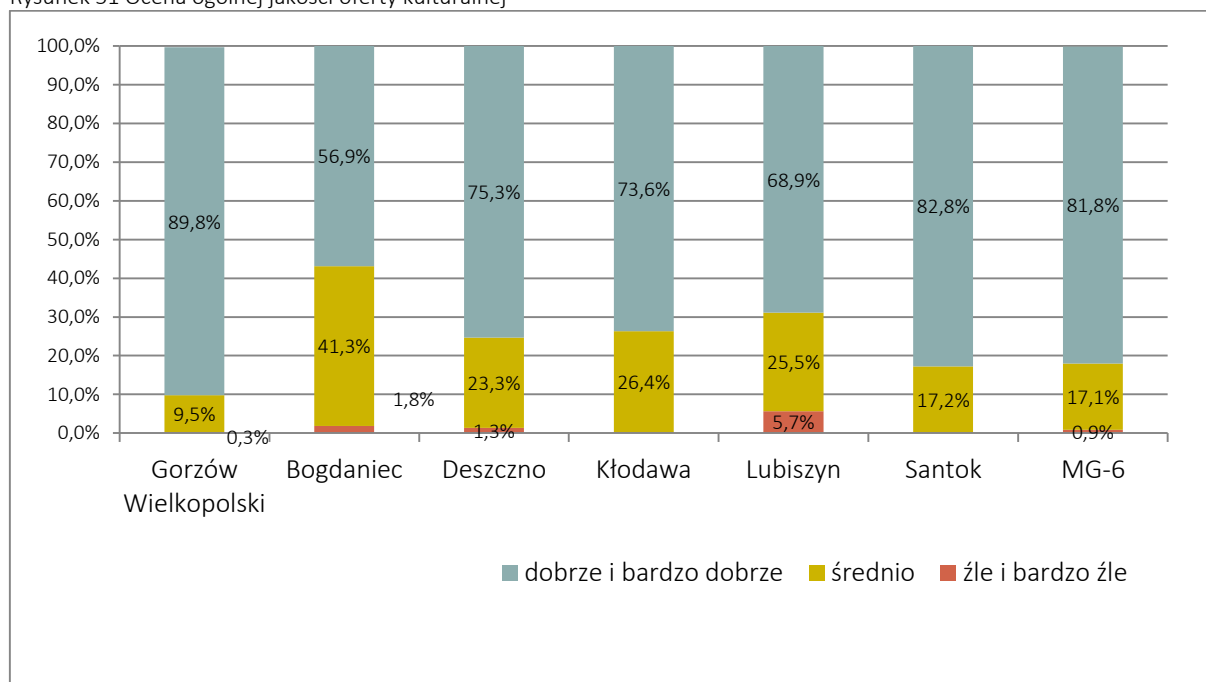
Ocena usług publicznych w zakresie kultury jest jednym z kluczowych czynników wpływających na atrakcyjność osiedleńczą, a przede wszystkim na jakość życia mieszkańców. W ramach przeprowadzonego badania zaplanowano uzyskanie wiedzy na temat ogólnej oceny oferty kulturalnej, jak również szczegółowych informacji związanych z postawami mieszkańców MG-6 w stosunku do kultury, preferowanych aktywności, uczestnictwa w różnego rodzaju wydarzeniach, jak również na temat barier. Poniżej przedstawiono wyniki dla gminy Bogdaniec w odniesieniu do pozostałych gmin oraz całego obszaru objętego badaniem, co pozwoli na łatwiejsze określenie mocnych i słabych stron usług związanych z kulturą.

4.2.1. Ocena jakości usług publicznych w kulturze

Gorzów Wielkopolski pełni dla ościennych gmin wiejskich funkcję centrum kulturalnego. Placówki kultury w mieście oferują bardzo dużą liczbę przedsięwzięć kulturalnych. Ogólna ocena oferty jakościowej pozwala na generalne spojrzenie na obszar kultury. Dane te uzupełniają informacje o poszczególnych aspektach oferty kulturalnej oraz czynnikach

bezpośrednio z nią powiązanych. Jakość oferty kulturalnej w gminie Bogdaniec jest oceniana wysoko – zdecydowanie przeważają odpowiedzi bardzo dobrze i dobrze (56,9%), zaledwie 41,3% mieszkańców określiła ją jako średnią. Mieszkańcy gminy Bogdaniec byli najbardziej krytyczni w stosunku do jakości oferty kulturalnej w całym MG-6. Liczba odpowiedzi pozytywnych była zdecydowania najniższa i znacząco odbiegała od średniej dla całego obszaru, jednocześnie odnotowano zdecydowanie najwyższy odsetek odpowiedzi średnich.

Rysunek 51 Ocena ogólnej jakości oferty kulturalnej

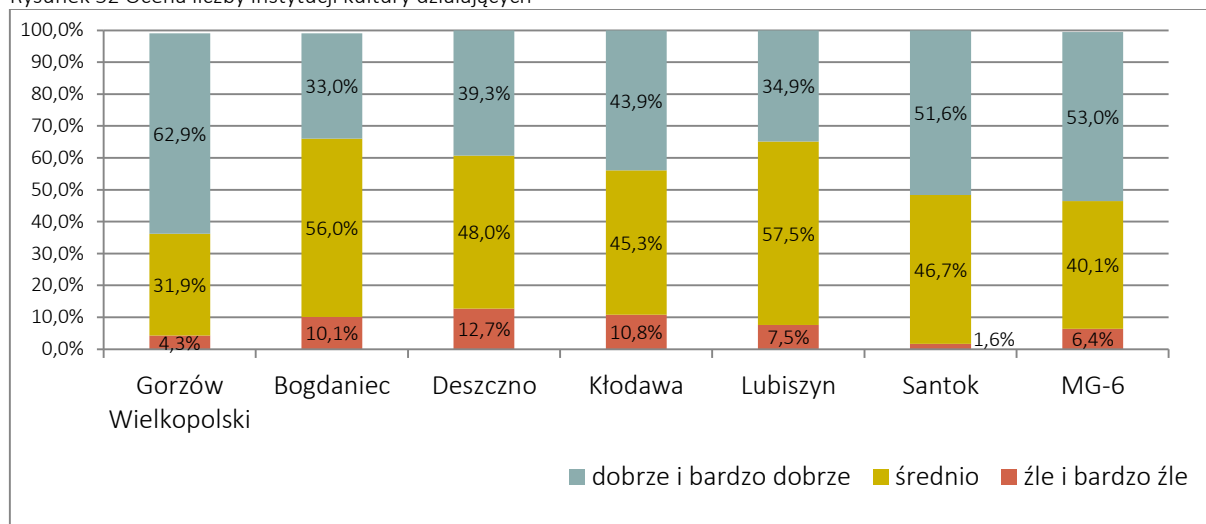
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Ocena liczby instytucji kultury działających na danym obszarze wyznacza przede wszystkim postrzeganą przez mieszkańców łatwość dotarcia do nich. W gminie Bogdaniec 56% mieszkańców oceniło ją jako średnią, a 33% jako dobrą lub bardzo dobrą, odpowiedzi negatywne – źle i bardzo źle – zbliżyły się do poziomu 10,1%. W odniesieniu do danych uśrednionych na poziomie MG-6 widoczny jest znacząco niższy odsetek ocen pozytywnych i wyraźnie niższy odsetek odpowiedzi średnio oraz negatywnych.

Gmina Bogdaniec w skali całego obszaru MG-6 wyróżnia się najniższą liczbą ocen pozytywnych i jednocześnie bardzo wysoką negatywnych. Dominacja odpowiedzi przeciętnie wskazuje nie tylko na ambiwalentny stosunek do instytucji kultury, ale przede wszystkim na odczuwane

trudności w zakresie dostępu do tych podmiotów. W większości nie mają one, jak się wydaje, wpływu decydującego, nie zapewniają odpowiedniego komfortu czy łatwości w korzystaniu z oferty kulturalnej.

Rysunek 52 Ocena liczby instytucji kultury działających

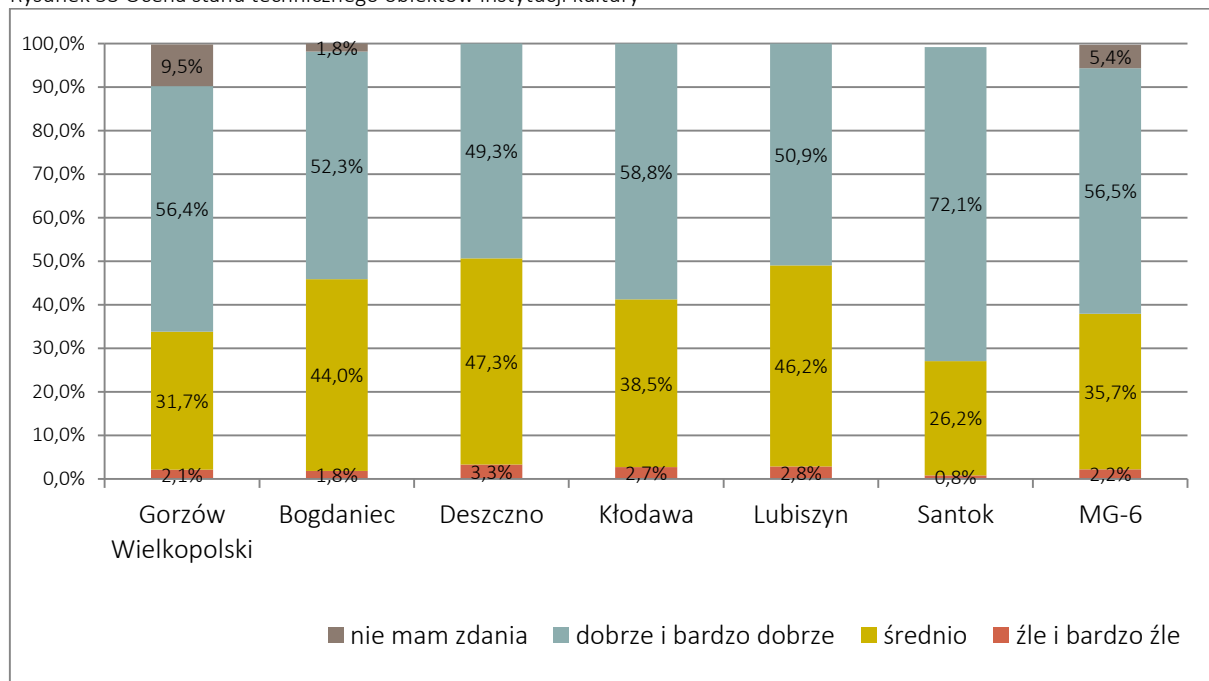
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

4.2.1.1. Ocena stanu technicznego infrastruktury kultury i rekreacji

Ocena stanu technicznego wyraża przede wszystkim komfort korzystania z oferty instytucji kultury, zwrócenie uwagi na ten aspekt umożliwia również identyfikację braków w tym zakresie oraz koniecznych inwestycji. W gminie Bogdaniec 52,3% mieszkańców oceniło stan techniczny obiektów instytucji kultury jako bardzo dobry lub dobry, 44% jako średni, natomiast odpowiedzi negatywne stanowiły niecałe 2%. W odniesieniu do danych dla całego obszaru MG-6 należy wskazać zbliżony odsetek odpowiedzi pozytywnych oraz wyższy przeciętnych.

Ponad połowa mieszkańców gminy wskazała, iż jest zadowolona ze stanu infrastruktury kultury. Warto zwrócić uwagę, iż wszystkie wskaźniki są zbliżone do ogólnej oceny oferty kulturalnej, co podkreśla, iż jest ona bezpośrednio związana z infrastrukturą.

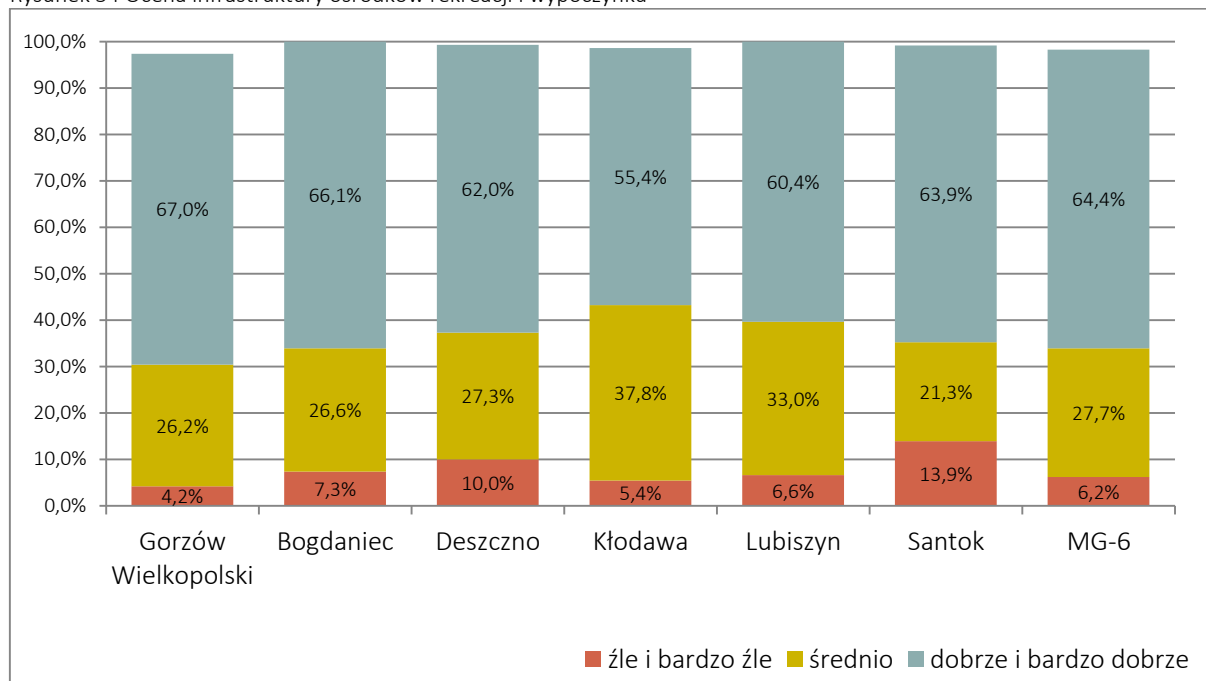
Rysunek 53 Ocena stanu technicznego obiektów instytucji kultury

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Rekreacja i wypoczynek jest ważnym elementem oferty czasu wolnego, dla wielu mieszkańców kluczowym z punktu widzenia zaspakajania ich potrzeb. Sytuacja w tym zakresie w ostatnich latach systematycznie się poprawia dzięki wielu programom unijnym i krajowym finansującym tego typu infrastrukturę. Działania te są widoczne również w samorządach gmin tworzących MG-6. 66,1% respondentów mieszkających w gminie Bogdaniec wskazało, iż stan infrastruktury ośrodków rekreacji i wypoczynku ocenia bardzo dobrze i dobrze, 26,6% średnio, a 7,3% wskazało odpowiedzi negatywne. Gminę wyróżnia najwyższy udział odpowiedzi pozytywnych wśród gmin wiejskich, zbliżony do poziomu odnotowanego w Gorzowie Wlkp., co na pewno jest pozytywnym wyróżnikiem.

Rysunek 54 Ocena infrastruktury ośrodków rekreacji i wypoczynku

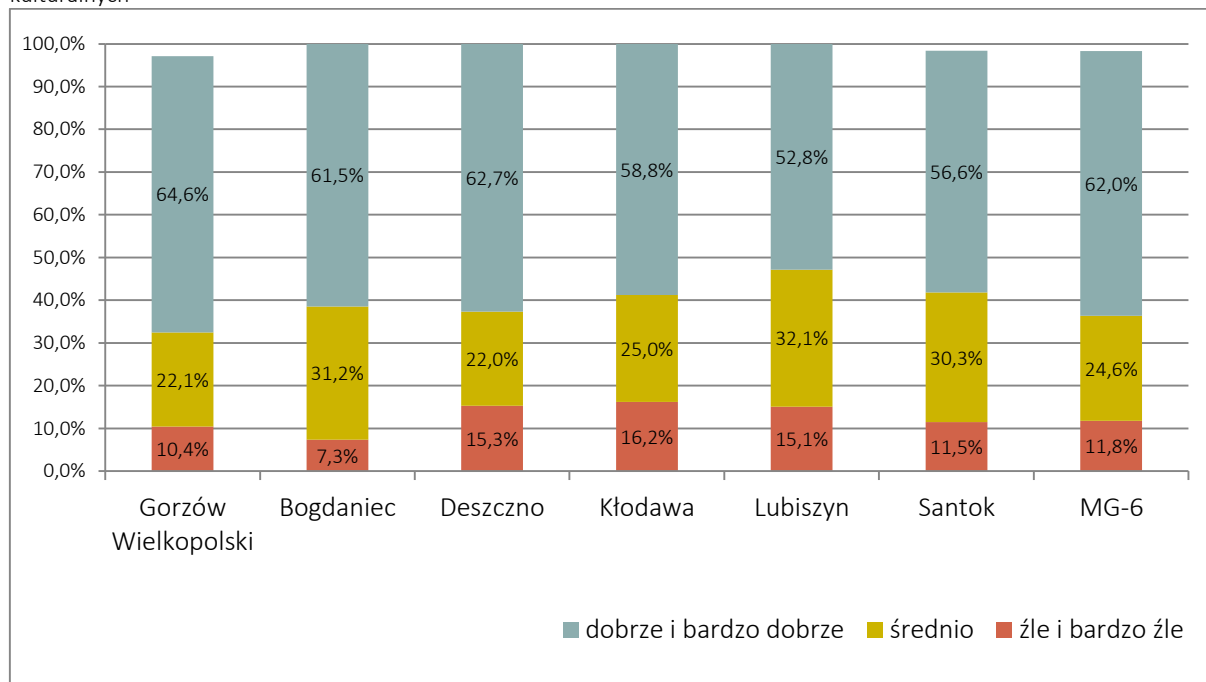

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

4.2.1.2. Ocena oferty kulturalnej i jej finansowania

Ocena udziału mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych wskazuje przede wszystkim na to, w jaki sposób wykorzystana jest funkcjonująca oferta, jak również na ile odpowiada ona mieszkańcom, oczywiście mówi również o zwyczajach w zakresie uczestnictwa w życiu kulturalnym. W gminie Bogdaniec aż 61,5% respondentów oceniło udział mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych jako dobry lub bardzo dobry, 22% jako średni, oceny negatywne stanowiły 15,3% próby. W odniesieniu do obszaru MG-6 zauważyć należy przede wszystkim bardzo zbliżony odsetek odpowiedzi pozytywnych i wyższy średnich.

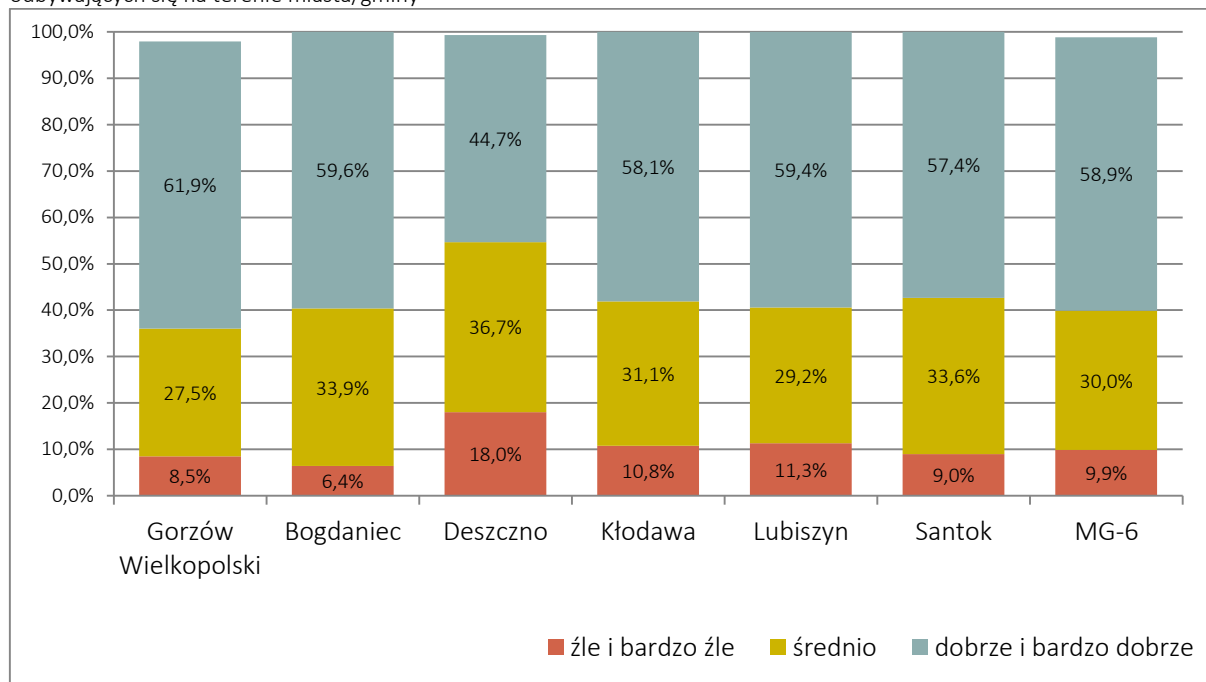
Rysunek 55 Ocena zainteresowania mieszkańców ofertą kulturalną miasta/gminy, udział mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Ocena promocji jest ważnym elementem budowania oferty kulturalnej. Informowanie, docieranie do mieszkańców poprzez zróżnicowane kanały jest niejednokrotnie równie ważne jak organizacja samego wydarzenia. Jest to co raz bardziej istotne również dla jednostek, których oferta jest powtarzalna i kierowana przynajmniej w części do ludzi młodych, wiele jednostek samorządowych skupia się właśnie na niej w celu realizacji określonych zadań statutowych. 59,6% respondentów z gminy Bogdaniec ocenia promocję bardzo dobrze lub dobrze, 33,9% wystawiło jej ocenę średnią, a 6,4% dostrzega w tym zakresie braki. W tej jednostce samorządu terytorialnego odnotowano największy udział odpowiedzi pozytywnych wśród gmin wiejskich MG-6, w niewielkim stopniu odbiegający od danych dla Gorzowa Wlkp., jednocześnie zwraca uwagę najniższy wskaźnik ocen negatywnych.

Rysunek 56 Ocena promocji produktów kultury oferowanych przez miasto/gminę, promocja wydarzeń kulturalnych odbywających się na terenie miasta/gminy

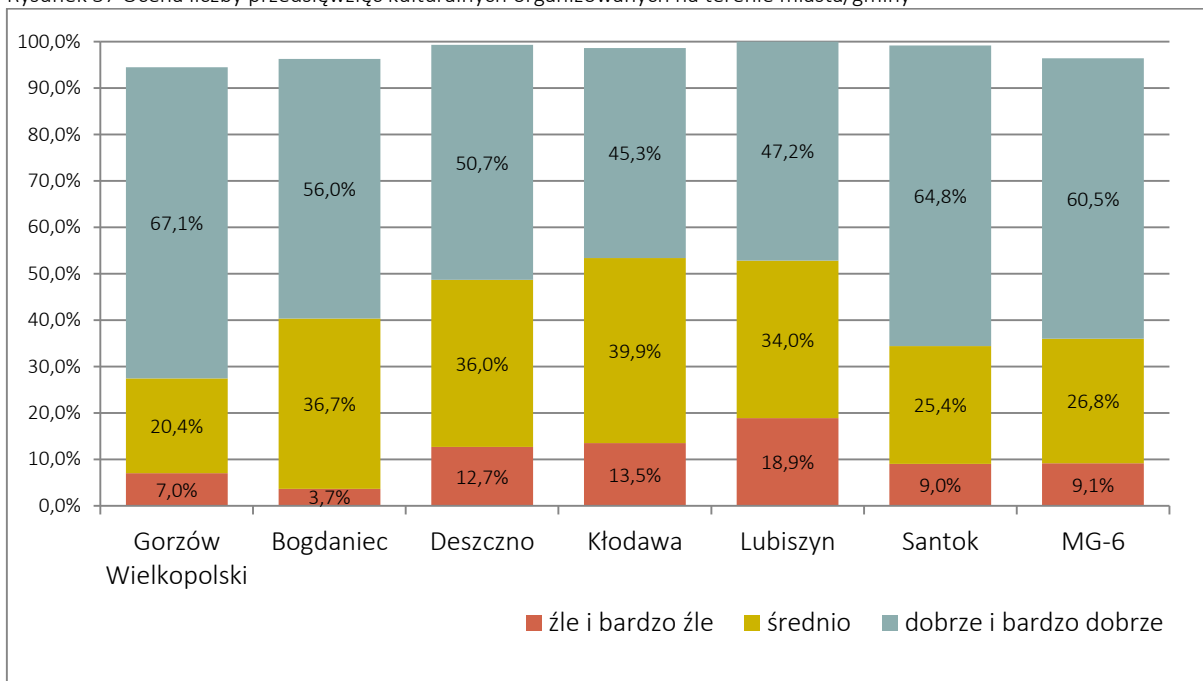

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Skuteczność działań instytucji kultury może być rozpatrywana między innymi z punktu widzenia liczby organizowanych wydarzeń. Często dla mieszkańców jest to ważny wyznacznik starań lokalnych animatorów. Liczbę wydarzeń warto również rozpatrywać z punktu widzenia oceny wielkości wydatków, jakie lokalny samorząd przeznacza na kulturę. W układzie idealnym zmienne te powinny kształtować się na wysokim i zbliżonym poziomie.

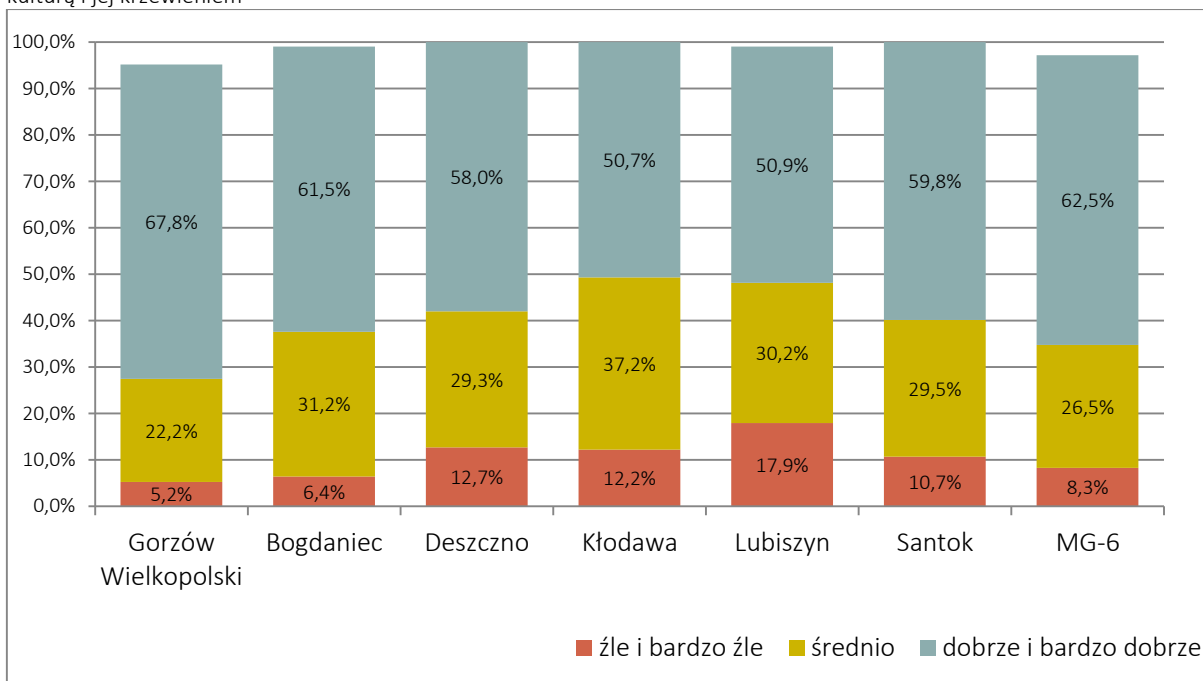
W gminie Bogdaniec liczbę organizowanych wydarzeń pozytywnie oceniło 56% respondentów, 36,7% średnio, a 3,7% negatywnie. Odpowiedzi w zakresie przeznaczanych środków są nieznacznie mniej korzystne odpowiednio 61,5%, 31,2% i 6,4%. Zwraca tu uwagę przede wszystkim bardzo niski odsetek odpowiedzi negatywnych w zakresie liczby imprez (najniższy w MG-6) oraz wydatkowanych środków (niższy tylko w Gorzowie Wlkp.) w tym ostatnim aspekcie mieszkańcy wyżej oceniają starania lokalnych władz niż samą liczbę organizowanych imprez.

Rysunek 57 Ocena liczby przedsięwzięć kulturalnych organizowanych na terenie miasta/gminy

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

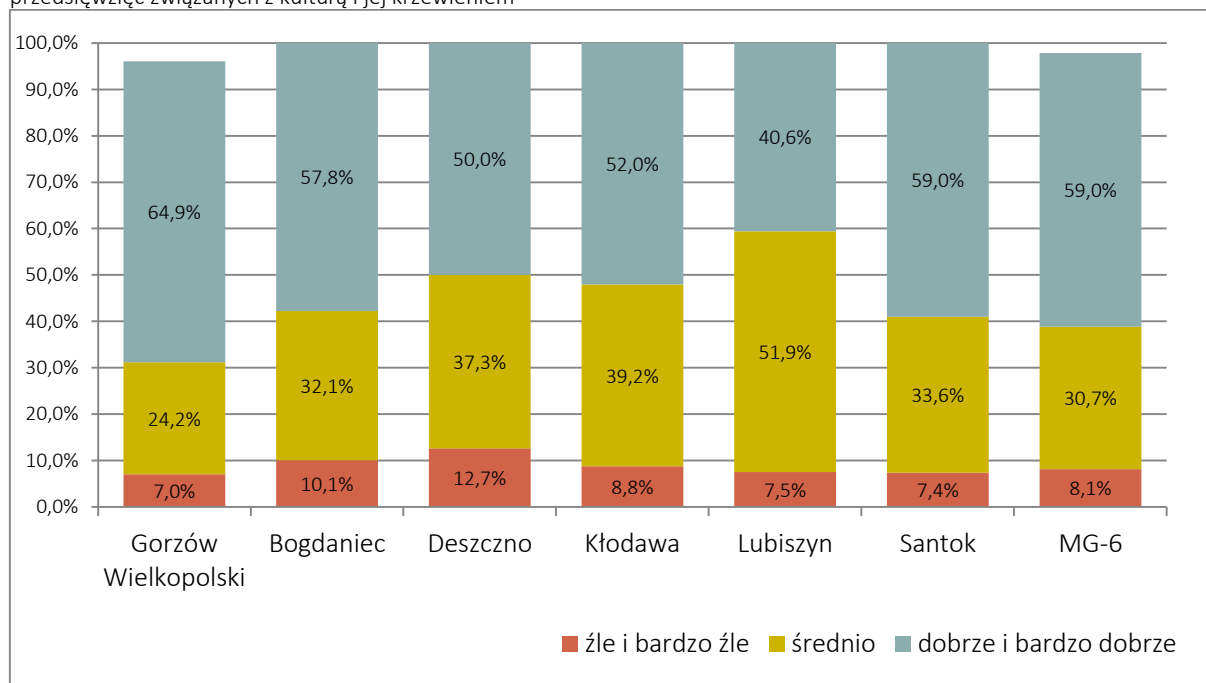
Rysunek 58 Ocena wielkości środków, jakie władze miasta/gminy przeznaczają na realizację przedsięwzięć związanych z kulturą i jej krzewieniem

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Z wyżej zaprezentowanymi danymi bezpośrednio powiązana jest ocena celowości wydatkowanych środków na kulturę, pośrednio określa ona dostosowanie oferty do oczekiwań, ale również świadczy o generalnej ocenie racjonalności wydatków na kulturę. Odpowiedzi pozytywne w tym zakresie stanowiły w gminie Bogdaniec 57,8%, średnie 32,1%, negatywne 10,1%. Wskaźnik zadowolenia z celowości wydatkowania środków jest w tej gminie na drugim miejscu spośród terenów wiejskich. Odnosząc te dane do wielkości przeznaczanych środków widoczna jest ich duża zbieżność.

Rysunek 59 Ocena celowości kierunków wydatkowania środków, jakie władze miasta/gminy przeznaczają na realizację przedsięwzięć związanych z kulturą i jej krzewieniem

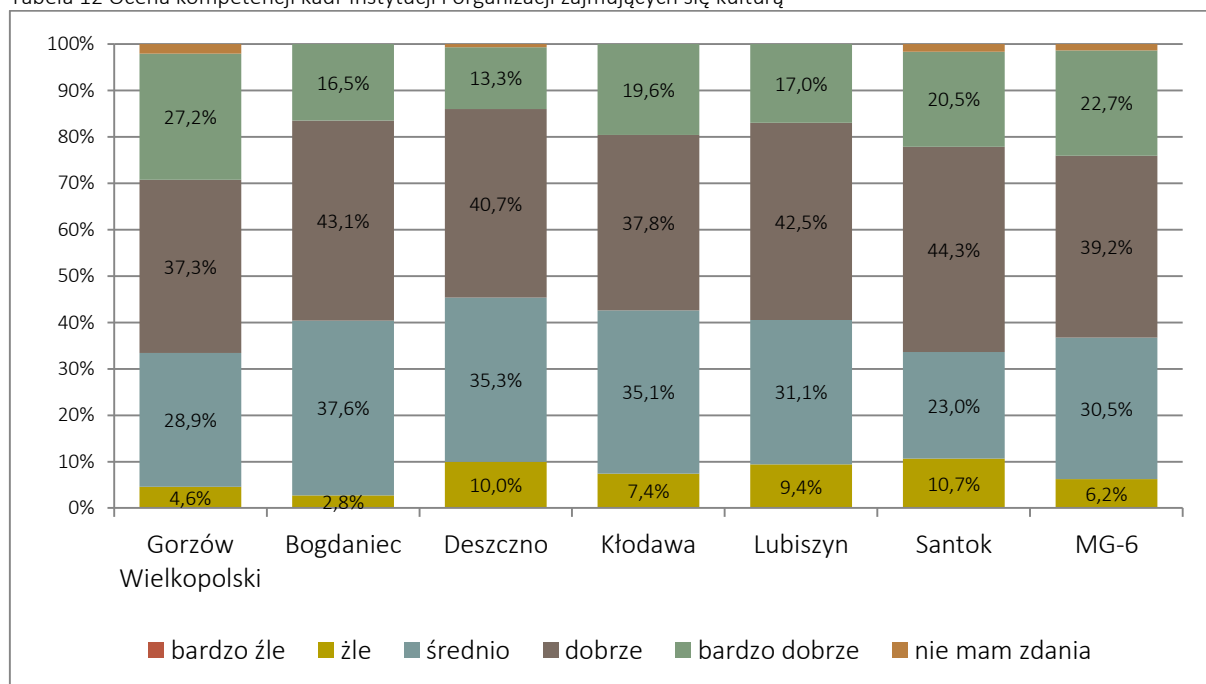
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

4.2.1.3. Ocena kadr instytucji kultury

Kluczowym elementem wpływającym na jakość usług w obrębie kultury są kwalifikacje kadry, w tym obszarze, który jest skażony dużym poziomem niewymierności, właśnie czynnik ludzki odgrywa bardzo znacząca rolę. Kwalifikacje kadry instytucji kultury rozpatrywane były na dwóch poziomach, z jednej strony oceny ogólnej z drugiej znajomości potrzeb lokalnej społeczności.

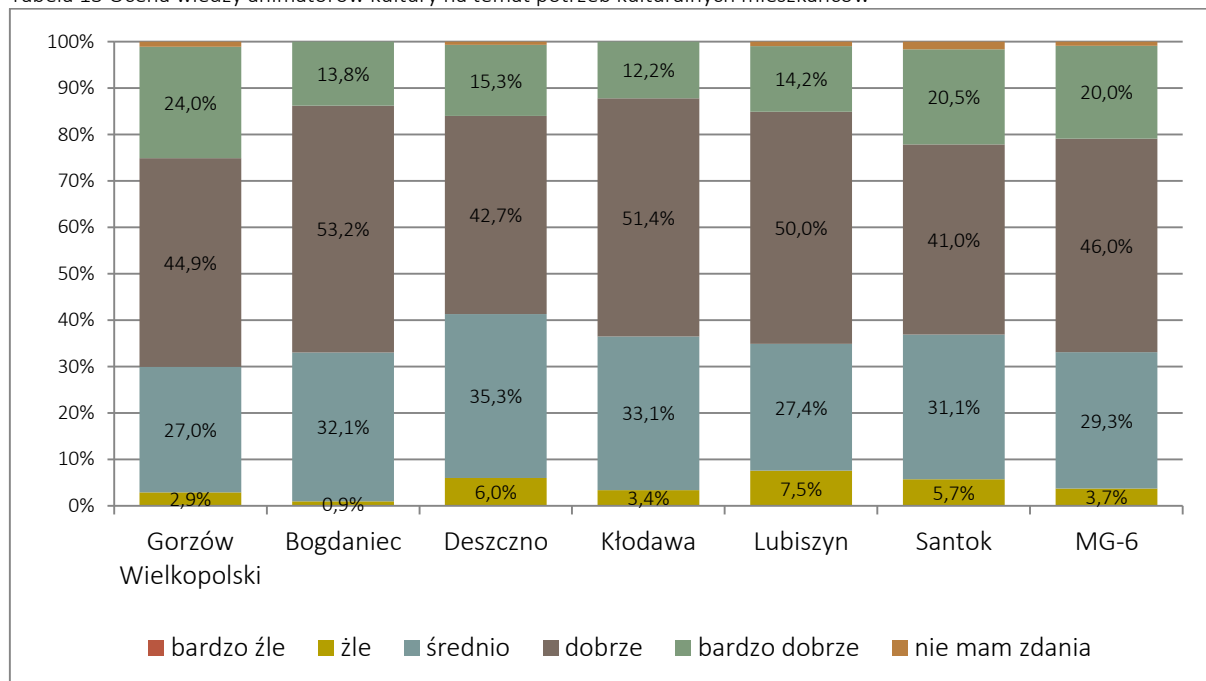
Ocena kompetencji kadry kształtowała się w gminie Bogdaniec w zakresie odpowiedzi bardzo dobrych i dobrych na poziomie 59,6%, średnich 37,6% a negatywnych 2,8%. Znajomość potrzeb kulturalnych oceniana była na poziomie odpowiednio 67%, 32,1% i 0,9%. Drugi z badanych czynników oceniany był wyżej, co świadczy pośrednio o dostosowaniu oferty do potrzeb mieszkańców. Jako szczególną miarę w zakresie obu zmiennych wskazać należy bardzo niski odsetek odpowiedzi negatywnych (najniższy w całym MG-6).

Tabela 12 Ocena kompetencji kadr instytucji i organizacji zajmujących się kulturą

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Tabela 13 Ocena wiedzy animatorów kultury na temat potrzeb kulturalnych mieszkańców

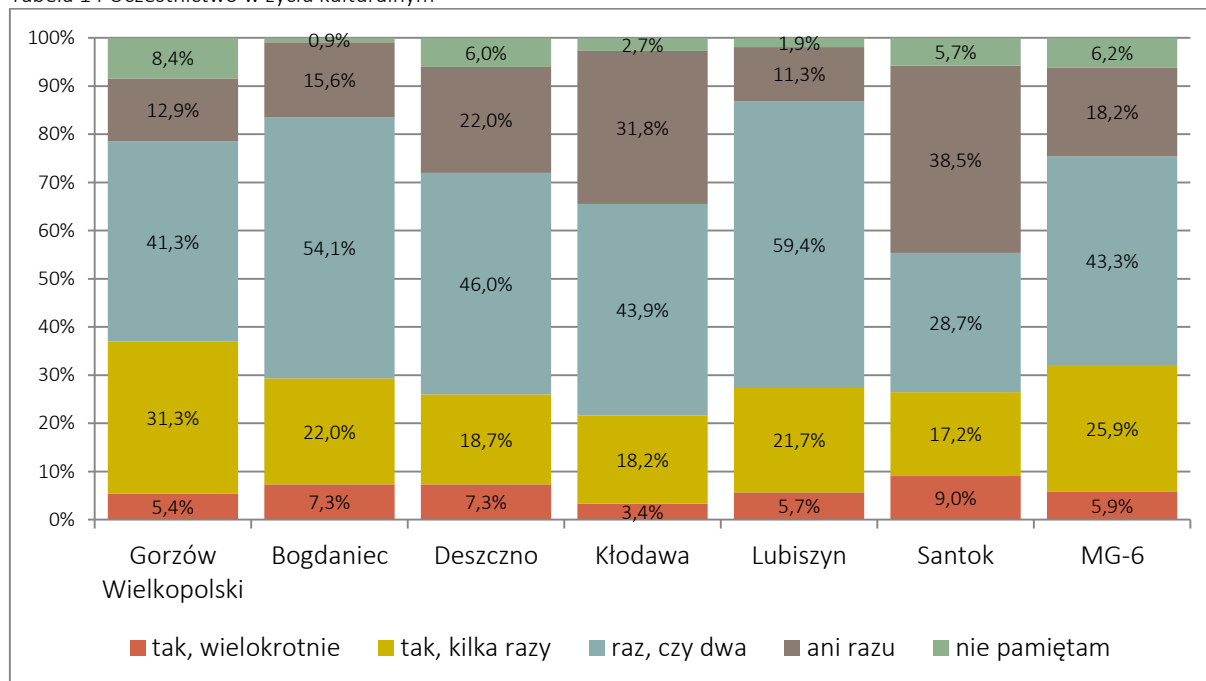
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

4.2.1.4. Uczestnictwo w życiu kulturalnym

Dobrym podsumowaniem powyższych ocen, wydaje się skonfrontowanie ich z faktycznym uczestnictwem w życiu kulturalnym, mierzonym liczbą imprez, w których respondenci brali udział w ciągu ostatniego roku. W znacznym stopniu ta zmienna może weryfikować, na ile oceny są swoistego rodzaju wyobrażeniem o tym jak funkcjonuje oferta kulturalna, a na ile związane to jest bezpośrednio z korzystaniem z niej.

W gminie Bogdaniec najwięcej osób zadeklarowało uczestnictwo w jednym lub dwóch wydarzeniach w ciągu roku (54,1%), 22% wybrało odpowiedź tak, kilka razy, 15,6% ani razu nie uczestniczyło w tego typu imprezach, jednocześnie 7,3% zadeklarowało aktywne i częste korzystanie z omawianej oferty. Wskaźnik liczby mieszkańców, którzy regularnie korzystają z oferty (kilka razy lub wielokrotnie), był w Bogdańcu najwyższy wśród gmin wiejskich, jednocześnie odsetek tych, którzy nie brali udziału w żadnych wydarzeniach jest jednym z niższych. Na tle pozostałych gmin wiejskich wskaźniki te wyglądają na zdecydowanie korzystniejsze, zwraca szczególnie uwagę udział deklarujących uczestnictwo wielokrotnie wśród badanych, który był najwyższy (razem z gminą Deszczno) i wyższy niż w Gorzowie Wlkp.

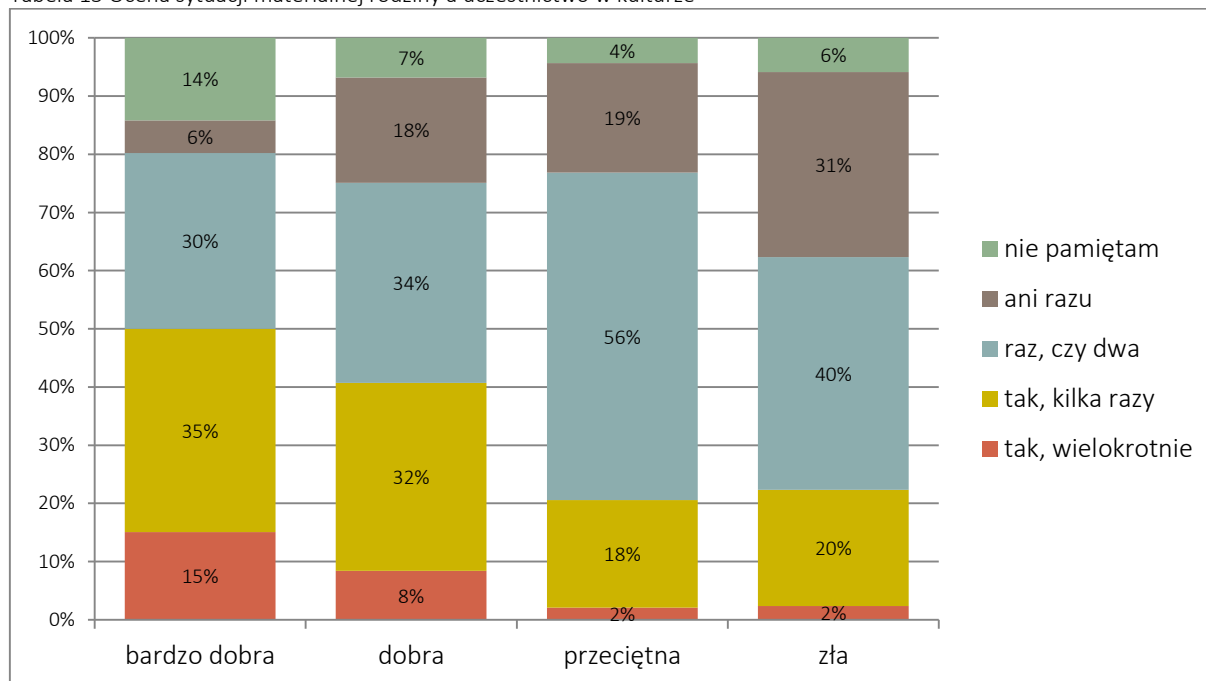
Tabela 14 Uczestnictwo w życiu kulturalnym

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Powyżej zaprezentowane wyniki dla całego obszaru MG-6 skorelowane z danymi demograficznymi oraz zmiennymi związanymi z sytuacją społeczno-gospodarczą poszczególnych respondentów. Istotnie powiązane one były tylko z jedną zmienną, którą była sytuacja materialna rodziny badanego. Poniższy wykres wprost to obrazuje, im gorsza sytuacja materialna, tym radsze uczestnictwo w imprezach. Można przypuszczać, że nawet organizacja wydarzeń bezpłatnych nie będzie się wiązać ze znaczącą poprawą tej sytuacji. Ważne jak się wydaje jest zwrócenie uwagi na budowę faktycznie bezpłatnej oferty dla dzieci i młodzieży (bez kosztów dojazdu itp.), bez budowania nawyku uczestnictwa w kulturze wśród ludzi młodych, systematycznie poszerzać się będzie na terenie MG-6 grupa z niej wykluczonych. Wysokie oceny infrastruktury kultury oraz oferty kulturalnej w znacznym stopniu nie pokrywają się z możliwością korzystania z niej przez mieszkańców, którzy nie dysponują wolnymi środkami finansowymi.

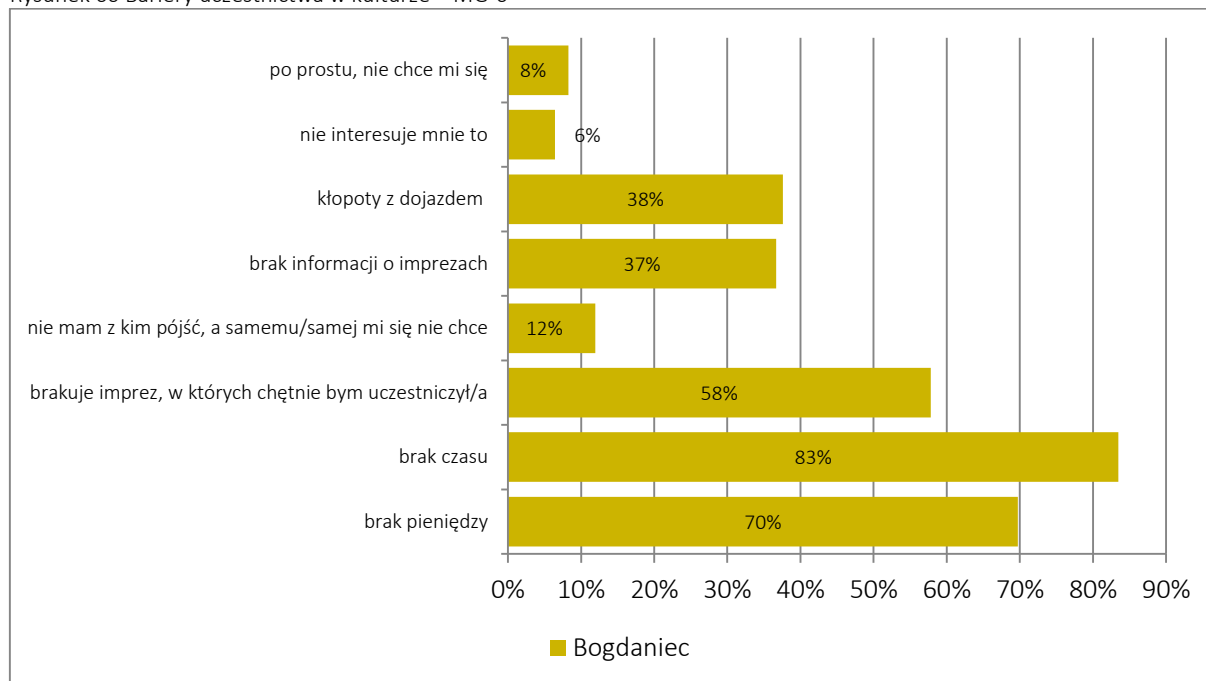
Tabela 15 Ocena sytuacji materialnej rodziny a uczestnictwo w kulturze

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Poniższy wykres uzupełnia dane pokazane powyżej, zaprezentowano na nim główne bariery związane z uczestnictwem w kulturze w ocenie respondentów. W gminie Bogdaniec, podobnie jak i w pozostałych jednostkach samorządu najczęściej wskazywano brak czasu (83%), brak pieniędzy (70%) oraz brak imprez, w których respondent chciałby uczestniczyć (58%). Istotną przeszkodą były również kłopoty z dojazdem (38%) oraz brak informacji o imprezach (37%).

Rysunek 60 Bariery uczestnictwa w kulturze – MG-6

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Znajomość wśród mieszkańców Bogdańca oferty kulturalnej (w tym oferty Centrum Edukacji Artystycznej – Filharmonia Gorzowska) przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 16 Imprezy, wydarzenia kulturalne – ważne dla mieszkańców regionu

Lp.	Wydarzenie	Udział odpowiedzi
1	Dni Gorzowa, dni miasta, urodziny miasta, Dni Województwa Lubuskiego	21,10%
2	Kresowiana	14,68%
3	Festiwal muzyki, koncerty w filharmonii, festiwal filmów,	6,42%
4	Międzynarodowe Forum Różnorodności Kultur, Gorzów mozaiką wielu kultur, XX Międzynarodowy Festiwal Tańca, międzynarodowy festiwal tańca	6,42%
5	Dożynki	3,67%
6	Święto pieczonego kurczaka	3,67%
7	Imprezy masowe, imprezy kulturalne, festyny, festyny uliczne, festiwale, jarmark, jarmark gminny, folklor, folklor gminny, spotkanie orkiestr dętych, muzyka w parku róż, parę razy w roku świętowanie	2,75%
8	Lubuskie święto chleba, święto chleba, festiwal chleba, festiwal chleba i ziemniaka, święto pieczonego ziemniaka	2,75%
9	Scena letnia, gorzowskie spotkania teatralne,	2,75%
10	Festiwal reggae	1,83%

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Tabela 17 Oferta Centrum Edukacji Artystycznej – Filharmonia Gorzowska

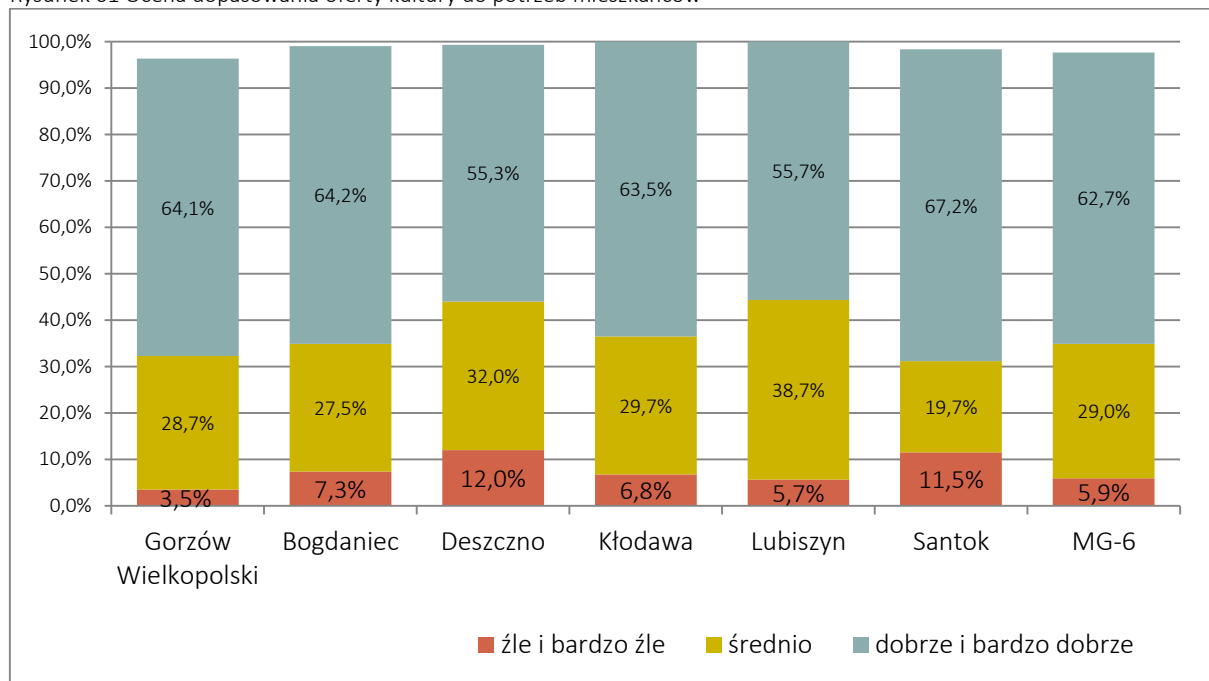
Poz.	Wydarzenie	Udział odpowiedzi
1	Duże koncerty, koncerty rockowe, koncerty dużych zespołów, muzyka rozrywkowa, koncerty sław, koncerty gwiazd, koncerty jazzu	26,61%
2	Wydarzenia kulturalne, wystawy, festiwale, festiwal muzyki romskiej, nocny szlak kulturalny,	15,60%
3	Sport, wyścigi, wyścigi samochodowe, imprezy sportowe, place zabaw, sport dla dzieci, lodowisko, loty balonem, pokazy lotnicze, sporty walki, pokazy ognia, żużel,	8,26%
4	Imprezy plenerowe, imprezy masowe, występy folklorystyczne, dożynki, festyny, rodzinne spotkanie,	4,59%
5	Porządne kino, kino, premiery kinowe	2,75%
6	Spotkania autorskie, spotkanie z aktorami, spotkanie z książką, spotkanie z gwiazdami, spotkania z pisarzami, wizyty sławnych osób, spotkania ze znanymi osobami,	1,83%

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

4.2.2. Potrzeby i preferencje

Gorzów Wielkopolski pełni dla ościennych gmin wiejskich funkcję centrum kulturalnego. Placówki kultury w mieście oferują bardzo dużą liczbę przedsięwzięć kulturalnych. Potrzeby i preferencje mieszkańców w zakresie oferty kulturalnej zostały zaprezentowane z punktu widzenia oceny dopasowania tej oferty do potrzeb mieszkańców, ich własnego postrzegania się jako uczestnika kultury oraz z punktu widzenia preferowanych form aktywności w tym obszarze. 64,2% mieszkańców gminy Bogdaniec wskazała, iż oferta ta jest dostosowana, 7,3% było zdanie przeciwnego (odpowiedzi bardzo źle i źle), 27,5% oceniło je średnio. Wskaźnik ocen pozytywnych był drugim najwyższym w MG-6. Gminę zdaniem respondentów wyróżnia dopasowania oferty do potrzeb potencjalnych jej klientów.

Rysunek 61 Ocena dopasowania oferty kultury do potrzeb mieszkańców

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W zakresie preferowanych form uczestnictwa w poszczególnych gminach odnotowano bardzo zbliżone oceny, jeśli chodzi o kolejność preferowanych form. W gminie Bogdaniec najczęściej wskazywano klubowe koncerty zespołów (86,2%), wyjścia do kina (86,2%) i wydarzenia sportowe (86,2%). Najrzadziej natomiast respondenci wskazywali: koncerty w filharmonii (35,8%), festiwale teatralne (53,2%) oraz opery, operetki (28,4%).

Tabela 18 Preferowane formy uczestnictwa w kulturze

	Gorzów Wielkopolski	Bogdaniec	Deszczno	Kłodawa	Lubiszyn	Santok	MG-6
wystawy, galerie sztuki	40,9%	66,1%	34,0%	39,2%	50,9%	42,6%	42,8%
klubowe koncerty zespołów	65,4%	86,2%	75,3%	82,4%	91,5%	54,1%	70,9%
koncerty światowych gwiazd	50,3%	79,8%	66,7%	70,9%	88,7%	48,4%	59,2%
koncerty w filharmonii	24,8%	35,8%	24,7%	32,4%	22,6%	20,5%	25,9%
festyny, jarmarki	37,5%	65,1%	45,3%	66,2%	59,4%	49,2%	46,2%
festiwale filmowe	38,4%	67,9%	45,3%	62,2%	53,8%	34,4%	44,8%
wyjście do teatru	39,9%	60,6%	36,0%	45,3%	50,0%	25,4%	41,2%
pokazy sztucznych ogni	50,5%	70,6%	48,0%	66,9%	58,5%	38,5%	53,1%
widowiska folklorystyczne	39,3%	64,2%	44,7%	64,9%	65,1%	32,8%	45,9%
widowiska kabaretowe	52,7%	70,6%	53,3%	66,2%	68,9%	33,6%	55,2%
opera, operetka	27,4%	28,4%	13,3%	22,3%	20,8%	28,7%	25,1%
wielkie koncerty uznanych gwiazd	51,0%	75,2%	52,7%	66,2%	68,9%	44,3%	55,5%
wyjście do kina	71,1%	86,2%	72,7%	81,8%	85,8%	49,2%	72,8%
wydarzenia sportowe	67,6%	82,6%	61,3%	83,1%	84,0%	49,2%	69,4%
festiwale teatralne	34,3%	53,2%	27,3%	37,2%	45,3%	22,1%	35,1%

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

4.3. Uczniowie

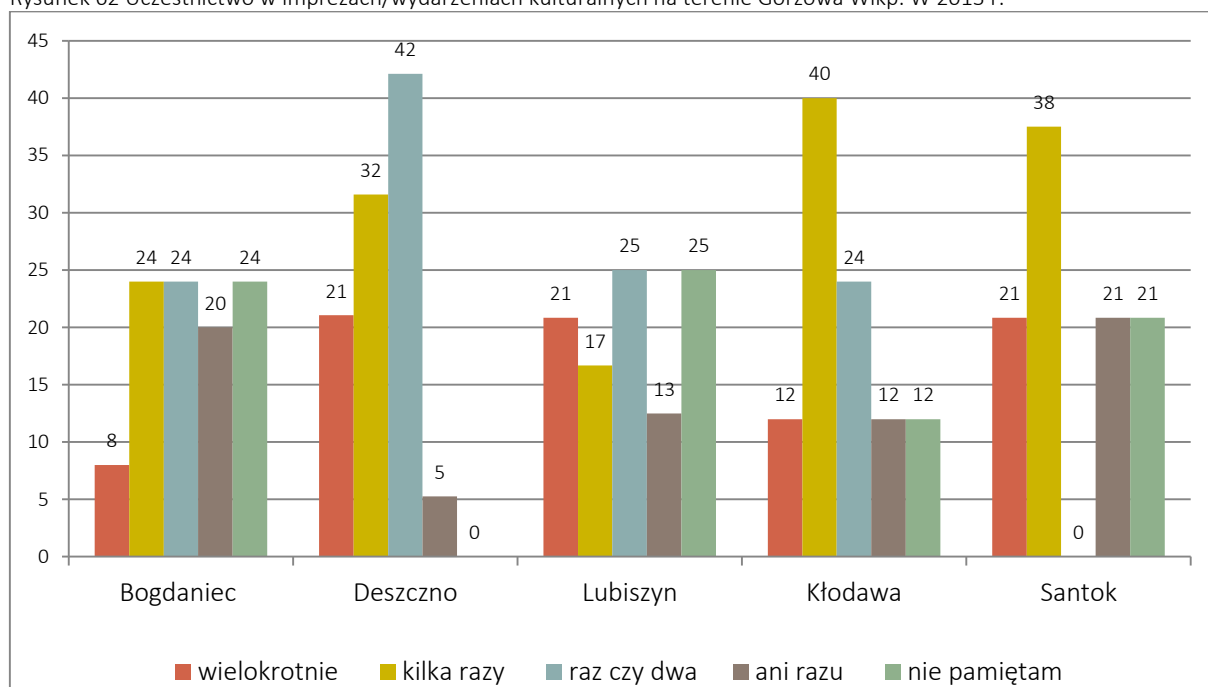
4.3.1. Ocena jakości usług

Kultura należy do tego obszaru zadań samorządu, który wyraźnie pokazuje powiązania między miastem Gorzów Wielkopolski, a gminami sąsiednimi w ramach Związku Gmin MG-6. Miasto

dysponuje dobrze rozwiniętą bazą kulturalną, z której chętnie korzystają mieszkańcy gmin tzw. pierścienia Gorzowa (gmin wiejskich MG-6). Elementem sprzyjającym poprawie jakości i dostępności usług publicznych w dziedzinie kultury jest to, że każda z instytucji kultury chce przyciągnąć jak najwięcej uczestników podejmowanych przedsięwzięć lub imprez (podejmują liczne akcje promocyjno – marketingowe).

Mimo szerokiej oferty kulturalnej Gorzowa Wielkopolskiego uczniowie z terenu Gminy Bogdaniec nie uczestniczą aktywnie w imprezach kulturalnych na terenie miasta (20 na 100 uczniów ani razu nie skorzystało z oferty kulturalnej Gorzowa Wlkp.). Mimo bliskiej odległości jedynie 8% uczniów uczestniczyło w tych wydarzeniach wielokrotnie, co należy uznać za wskaźnik bardzo niski.

Rysunek 62 Uczestnictwo w imprezach/wydarzeniach kulturalnych na terenie Gorzowa Wlkp. W 2013 r.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Siedmiu na dziesięciu uczniów szkół z trenu ZCG MG-6 potrafi wskazać najważniejszą imprezę/wydarzenie kulturalne bądź sportowe na terenie Gorzowa Wielkopolskiego, Deszczna, Bogdańca, Kłodawy, Lubiszyna i Santoka. Wynik ten wskazuje, że młodzież interesuje się kulturą. Zdecydowanie najpopularniejszy wśród młodzieży jest żużel, który ma bardzo bogate tradycje w województwie lubuskim. Wśród wymienianych wydarzeń

znalazły się bardzo popularne imprezy plenerowe jak Święto Chleba w Bogdańcu oraz Święto Pieczonego Kurczaka w Deszcznie.

Rysunek 63 Najważniejsze imprezy / wydarzenia kulturalne i sportowe w MG-6 w opinii uczniów

Najważniejsze
wydarzenia na
obszarze MG-6

Derby Ziemi Lubuskiej (żużel)

Święto Chleba w Bogdańcu

Święto Pieczonego Kurczaka

Dożynki

Nocny Szlak Kulturalny w Gorzowie

Raegge nad Wartą

Moto Racing Show

Dni Gorzowa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

4.3.2. Potrzeby i preferencje

Najpopularniejszą formą rozrywki dla młodzieży w dziedzinie kultury jest wyjście do kina. Aż 86 na 100 ankietowanych wskazało wolę uczestnictwa w tej formie kultury. Popularne wśród uczniów są koncerty gwiazd oraz klubowe koncerty zespołów.

Rysunek 64 Deklaracja uczestnictwa w imprezach kulturalnych według rodzaju przedsięwzięcia

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

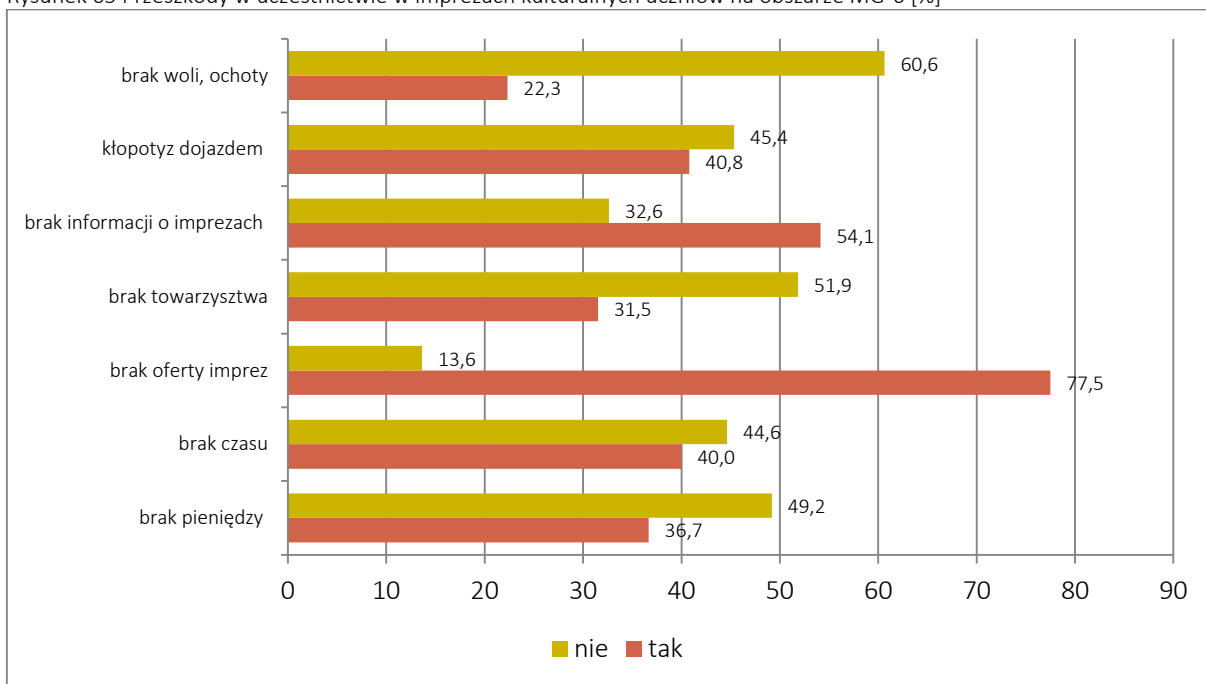
Główną przeszkodą w uczestnictwie w kulturze dla młodzieży jest brak wystarczającej oferty imprez oraz brak dostatecznej informacji. Być może jest tak, że brak informacji wpływa negatywnie na postrzeganie oferty kulturalnej. Bariery te mogą dziwić wobec intensywnych działań promocyjnych podejmowanych przez organizatorów imprez. Zaskakujący może wydać się fakt, że brak środków finansowych nie jest dominującą barierą w dostępie do kultury. Może to świadczyć o bogatej ofercie imprez bezpłatnych.

Eksperti w dziedzinie kultury podkreślali, że główną barierą dla profesjonalizacji usług publicznych w dziedzinie kultury jest przede wszystkim brak środków finansowych, brak woli współpracy pracowników urzędów i instytucji kultury oraz niedostępności komunikacji publicznej. Tą ostatnią barierę napotyka również młodzież – blisko co 4 uczeń ma problemy z dojazdem na imprezy / wydarzenia kulturalne i sportowe.

W zakresie ponoszenia opłat za wydarzenia kulturalne uczniowie wykazują duże niezdecydowanie, które może wynikać z braku znajomości płatnej oferty kulturalnej. W skali Związku, aż co czwarty uczeń nie potrafi wskazać akceptowalnej kwoty za udział w imprezach kulturalno – sportowych. Niecałe 7% ankietowanych akceptuje przeznaczenie na kulturę kwoty większej niż 100 zł. Jednakże fakt ten należy łączyć z preferowanymi przez młodzież

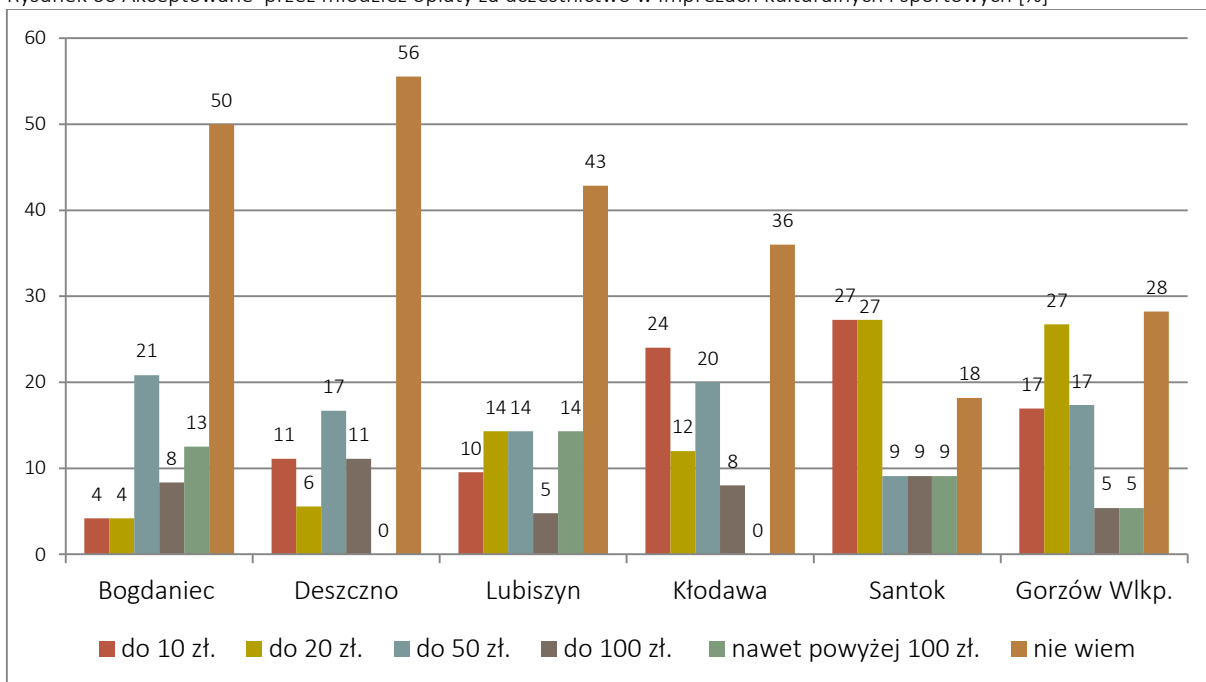
formami uczestnictwa w kulturze jakimi są koncerty światowej gwiazdy, które odbywają się epizodycznie i nie koniecznie na obszarze MG-6.

Rysunek 65 Przeszkody w uczestnictwie w imprezach kulturalnych uczniów na obszarze MG-6 [%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Rysunek 66 Akceptowane przez młodzież opłaty za uczestnictwo w imprezach kulturalnych i sportowych [%]

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Kluczową kwestią w zakresie poprawy jakości usług publicznych w dziedzinie kultury jest poprawa dostępu do informacji o wydarzeniach kulturalnych. Konieczne są działania na rzecz wzmocnienia motywacji mieszkańców (zwłaszcza dzieci i młodzieży) do uczestnictwa w kulturze.

5. Sektor transportu publicznego

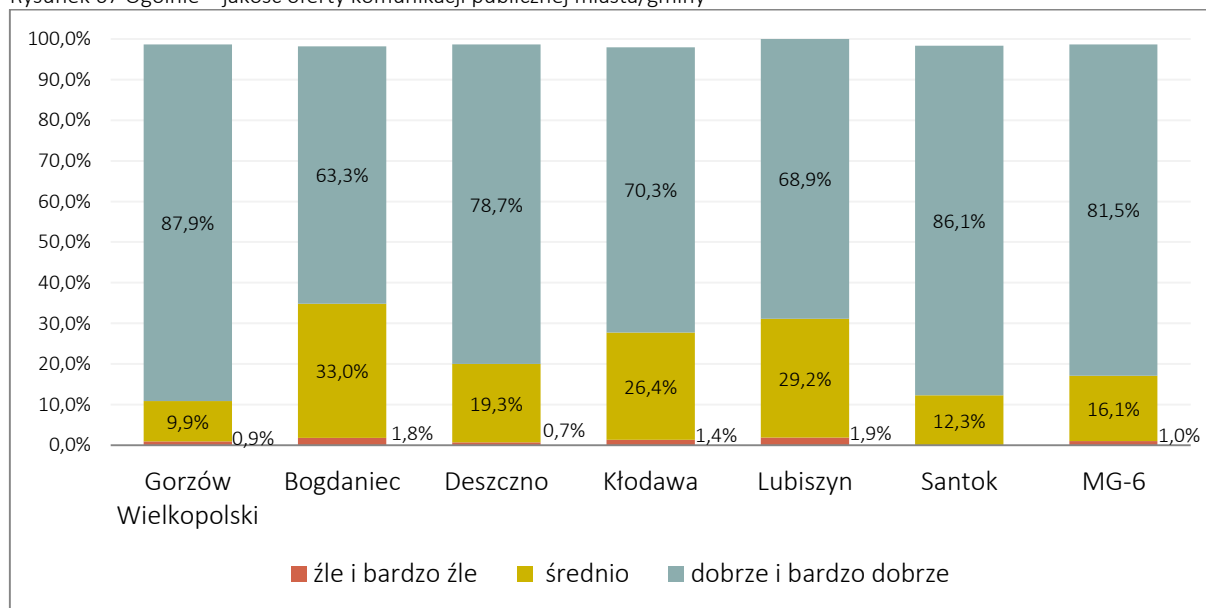
W zakresie badań przeprowadzonych na próbie reprezentatywnej mieszkańców obszaru MG-6 w raporcie dla poszczególnych gmin skupiono się na czynnikach określających korzystanie z komunikacji, jak również na czynnikach jakościowych związanych z komunikacją zbiorową. Dane dotyczące realizowanych podróży zostały zaprezentowane w raporcie zbiorczym.

5.1. Mieszkańcy

5.1.1. Ocena dostępności i jakości

Mieszkańcy gminy Bogdaniec oceniają ogólną jakość komunikacji zbiorowej na dość przeciętnym poziomie w porównaniu do pozostałych gmin MG-6 – odpowiedzi pozytywne stanowiły łącznie 63,3% (najniższa ocena w całym MG-6), odsetek ocen przeciętnych kształtował się na poziomie 33% (najwyższy w MG-6). Odpowiedzi negatywne – źle i bardzo źle – to 1,8%.

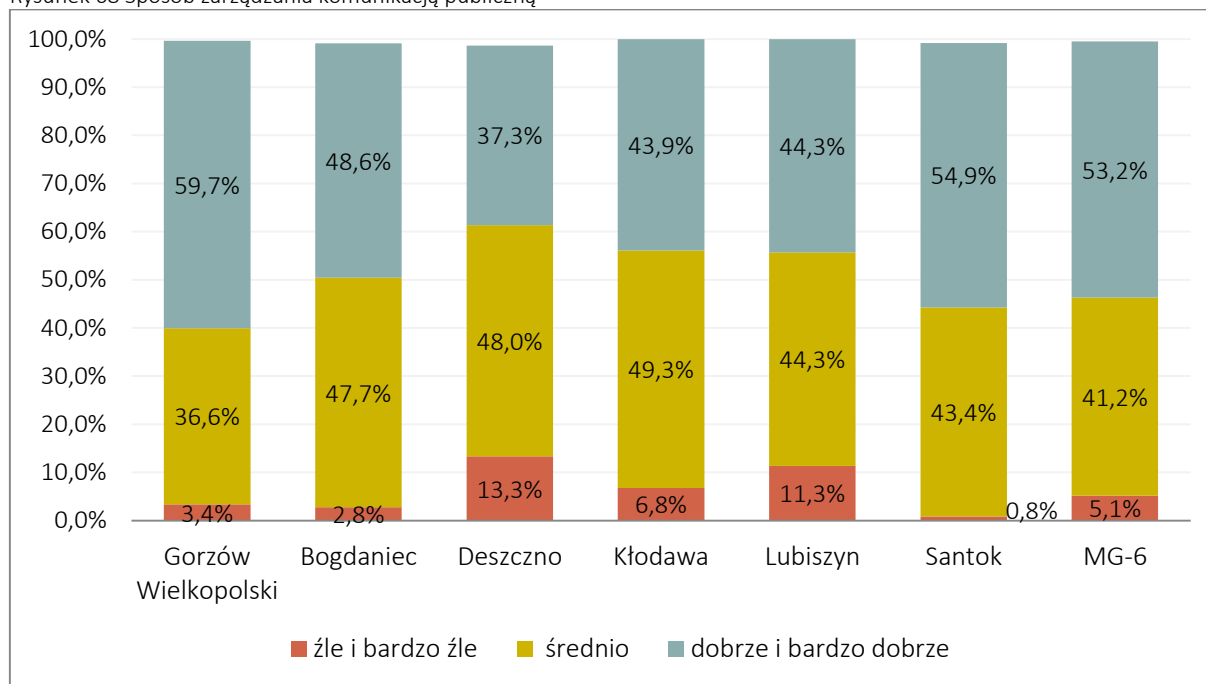
Rysunek 67 Ogólnie – jakość oferty komunikacji publicznej miasta/gminy

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Jeszcze niższe oceny związane są z zarządzaniem komunikacją publiczną. Łącznie odpowiedzi bardzo dobrze i dobrze stanowiły 48,6%. Oceny średnie kształtowały się na poziomie 47,7%.

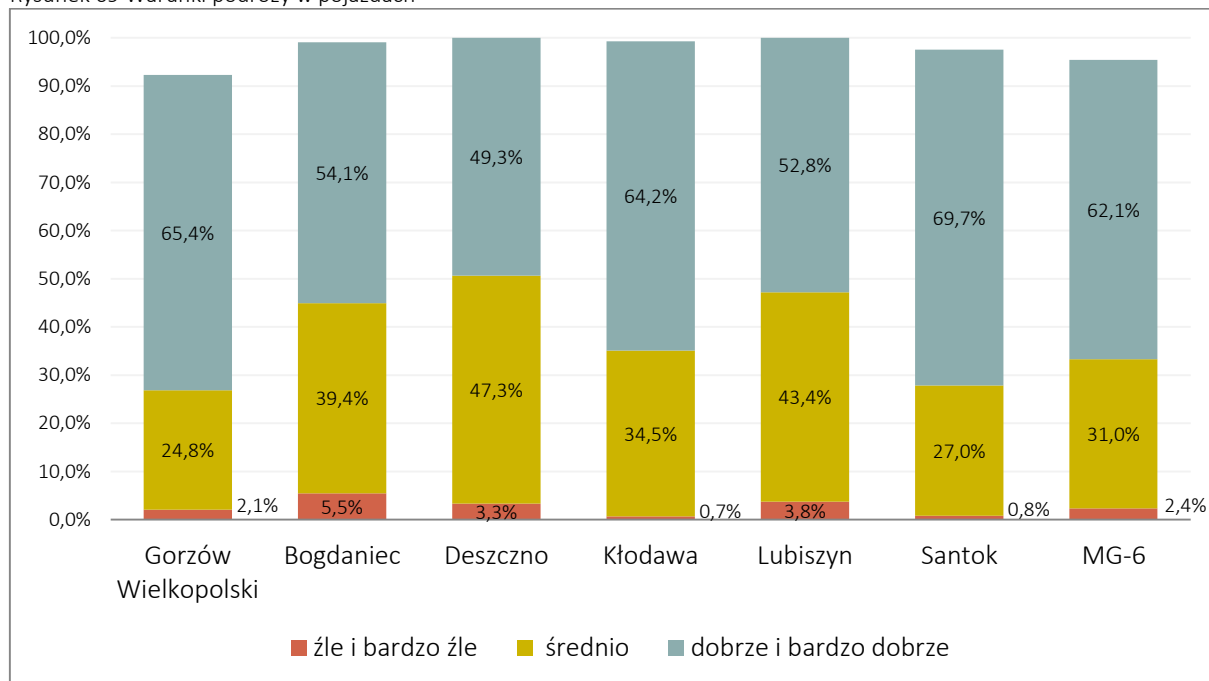
Rysunek 68 Sposób zarządzania komunikacją publiczną

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Warunki podróży w pojazdach są ważnym czynnikiem wpływającym na podjęcie decyzji o podróży komunikacją miejską, zwłaszcza w przypadku osób posiadających alternatywę jeśli chodzi o wybór środka transportu. Zmienna ta jest zróżnicowana oceniana w poszczególnych gminach. Pozytywnie w gminie Bogdaniec postrzega ją 54,1% respondentów (średnia dla MG-6 wyniosła 62,1%), a średnio 39,4%. Respondenci z tej gminy najczęściej wskazywali, w porównaniu do pozostałych jednostek samorządu terytorialnego, odpowiedzi negatywne – 5,5%.

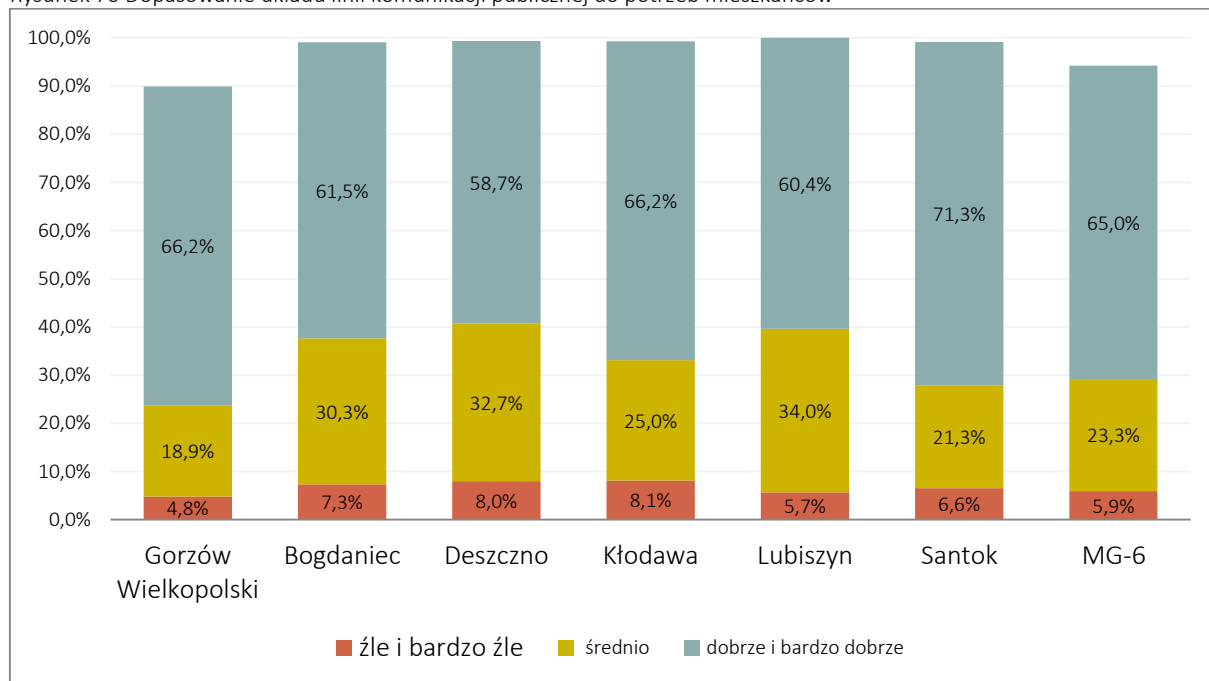
Rysunek 69 Warunki podróży w pojazdach

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Wyżej niż warunki podróży oceniane zostało dopasowanie układu linii komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców. Odpowiedzi pozytywne w tym zakresie kształtowały się na poziomie 61% i były nieznacznie niższe niż średnia dla obszaru MG-6.

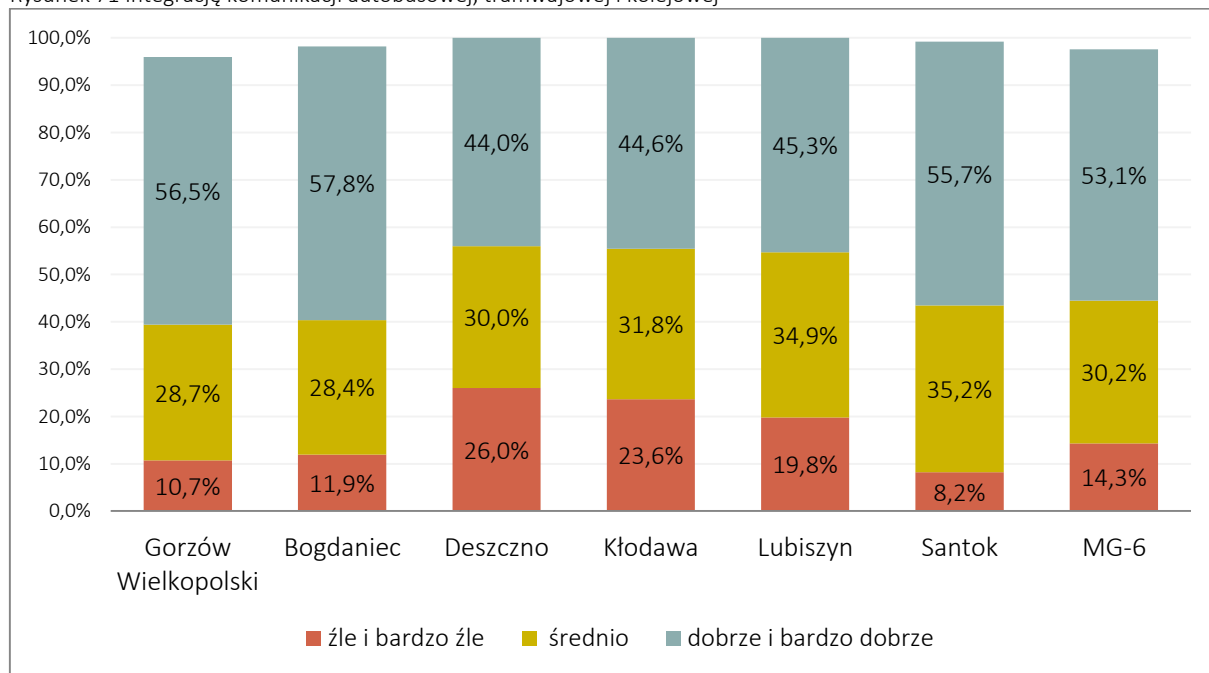
Rysunek 70 Dopasowanie układu linii komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W porównaniu do powyżej zaprezentowanych wyników, oceny przyznane integracji systemu komunikacji są niższe – 57,8% mieszkańców jest z niego zadowolona, 28,4% ocenia ją średnio, a 11,9% negatywnie.

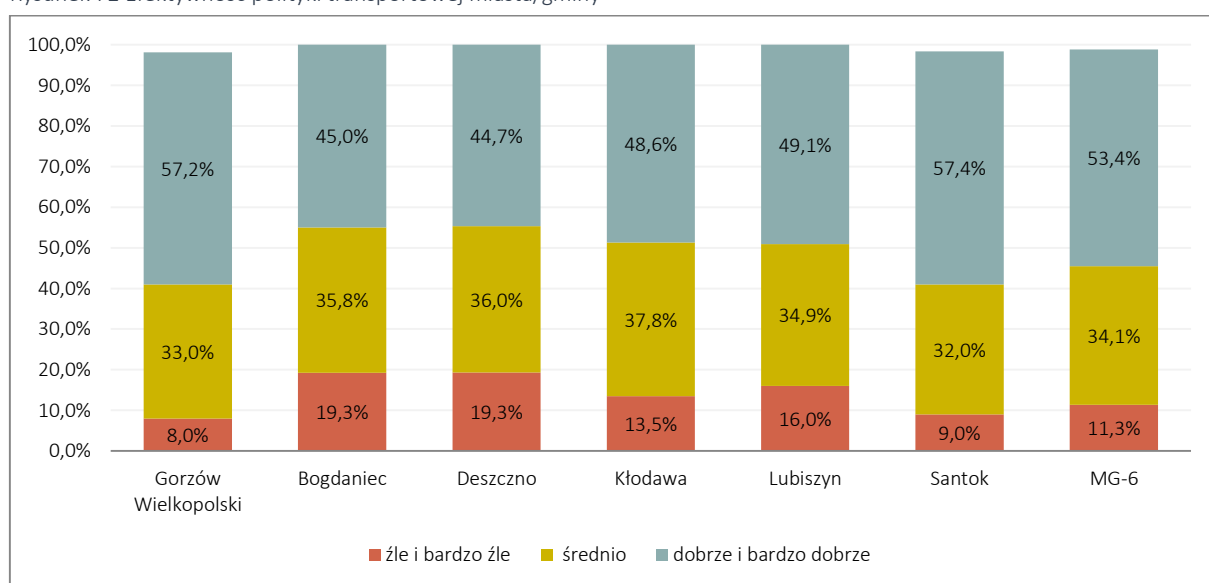
Rysunek 71 Integrację komunikacji autobusowej, tramwajowej i kolejowej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Szeroko rozumiana efektywność polityki transportowej postrzegana jest na przeciętnym poziomie, co prawda dla 45% respondentów jest ona dobra lub bardzo dobra, ale już dla 35,8% średnia a dla co piątego zła lub bardzo zła. Można przypuszczać, że na tę ocenę w znacznym stopniu wpływa integracja komunikacji autobusowej, tramwajowej i kolejowej.

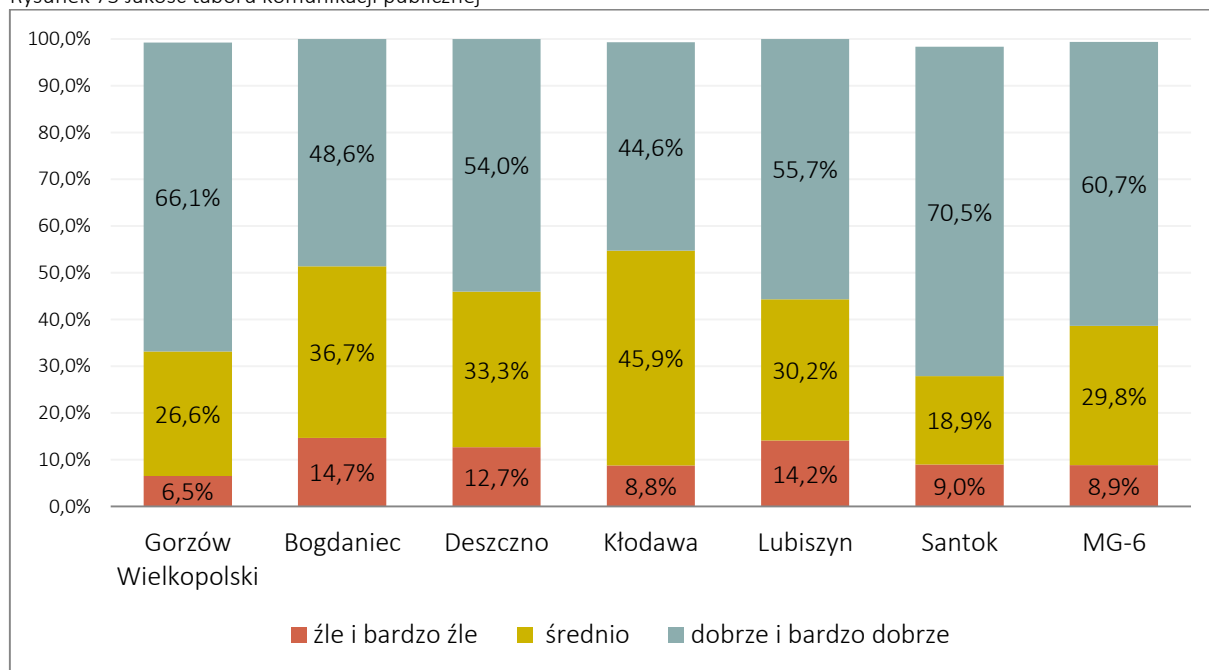
Rysunek 72 Efektywność polityki transportowej miasta/gminy

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Jakość taboru komunikacji publicznej została oceniona podobnie jak efektywność polityki transportowej. W sumie 48,6% respondentów oceniło ją dobrze lub bardzo dobrze, blisko 37% przeciętnie, a 14,7% negatywnie (najwyższy odsetek odpowiedzi negatywnych w MG-6).

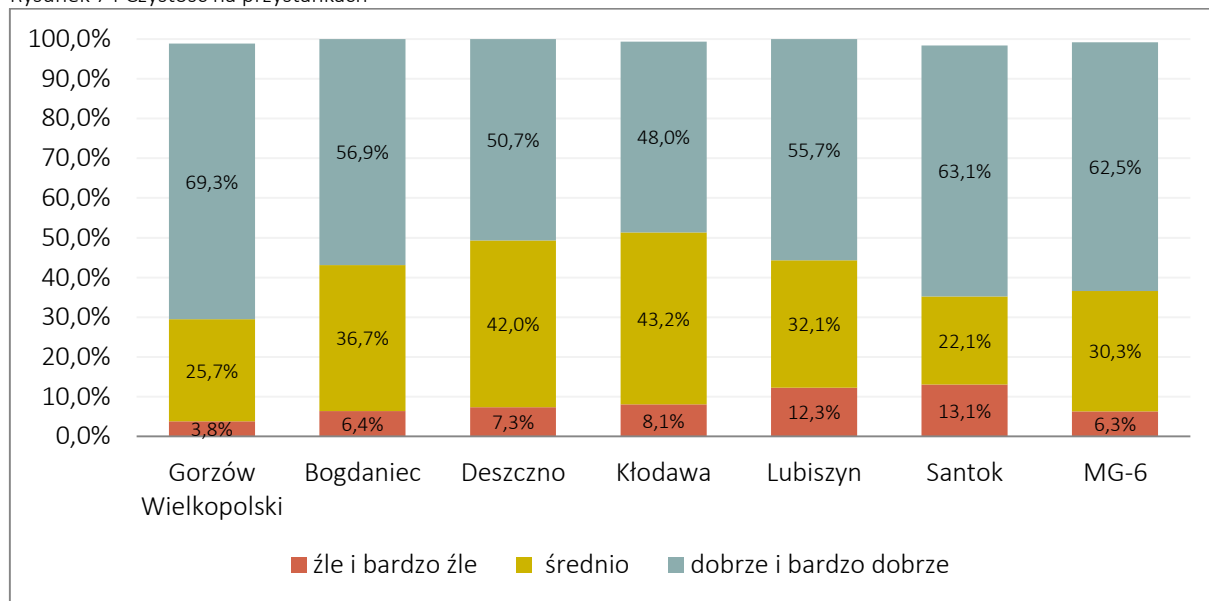
Rysunek 73 Jakość taboru komunikacji publicznej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Czystość na przystankach została oceniona wyżej niż jakość taboru – w sumie udzielono 56,9% odpowiedzi pozytywnych, 36,7% badanych oceniło ją średnio a 6,4% negatywnie (tylko w Gorzowie wskaźnik odpowiedzi negatywnych był niższy).

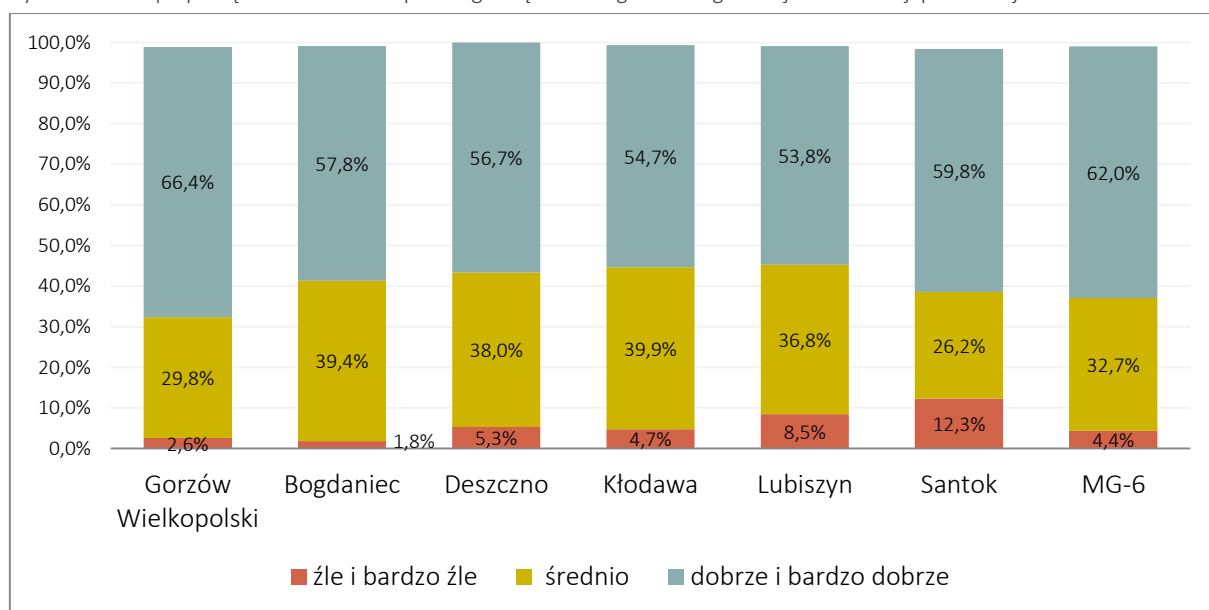
Rysunek 74 Czystość na przystankach

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Z punktu widzenia pełnienia przez Gorzów Wlkp. funkcji centrum aglomeracji istotna jest również ocena współpracy samorządów w zakresie organizacji komunikacji publicznej. Blisko 58% respondentów oceniło ją pozytywnie – wyższe oceny odnotowano tylko w dwóch jednostkach samorządu terytorialnego MG-6. Oceny przeciętne stanowiły 39,4% a negatywne stanowiły zaledwie 1,8%.

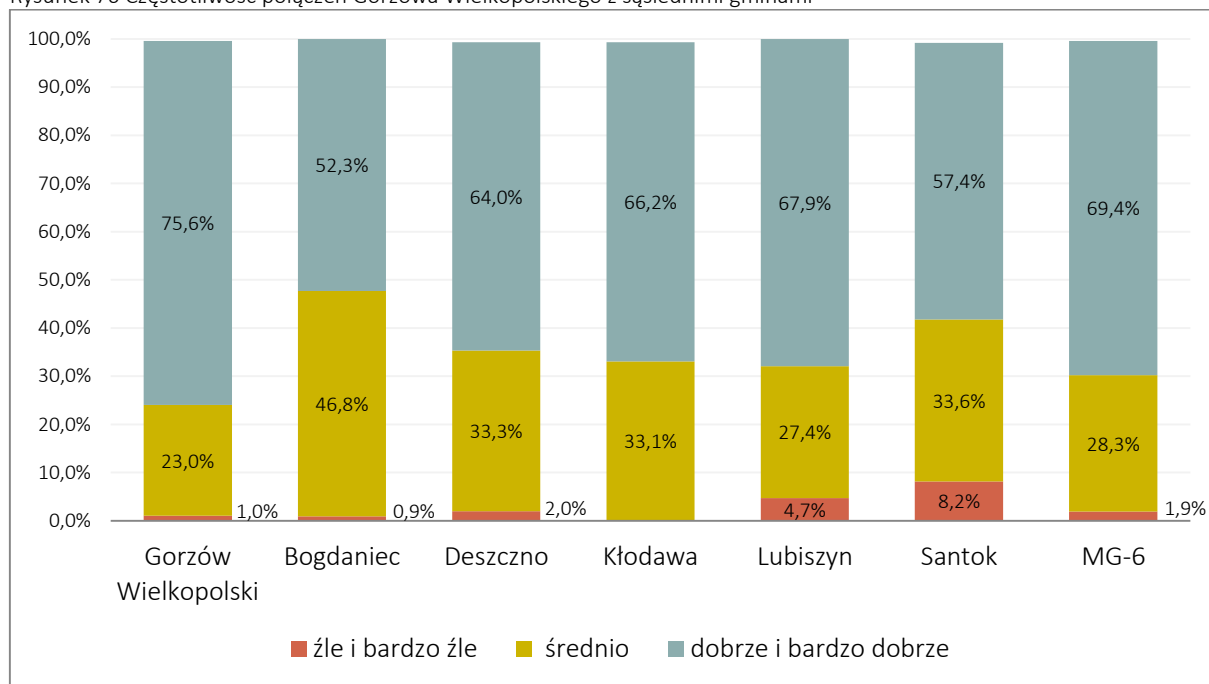
Rysunek 75 Współpracę Gorzowa Wielkopolskiego i sąsiednich gmin w organizacji komunikacji publicznej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Częstotliwość połączeń Gorzowa Wlkp. z sąsiednimi gminami uzyskała w gminie Bogdaniec 52,3% ocen pozytywnych – w odniesieniu do pozostałych zmiennych ocena ta jest na najniższym poziomie.

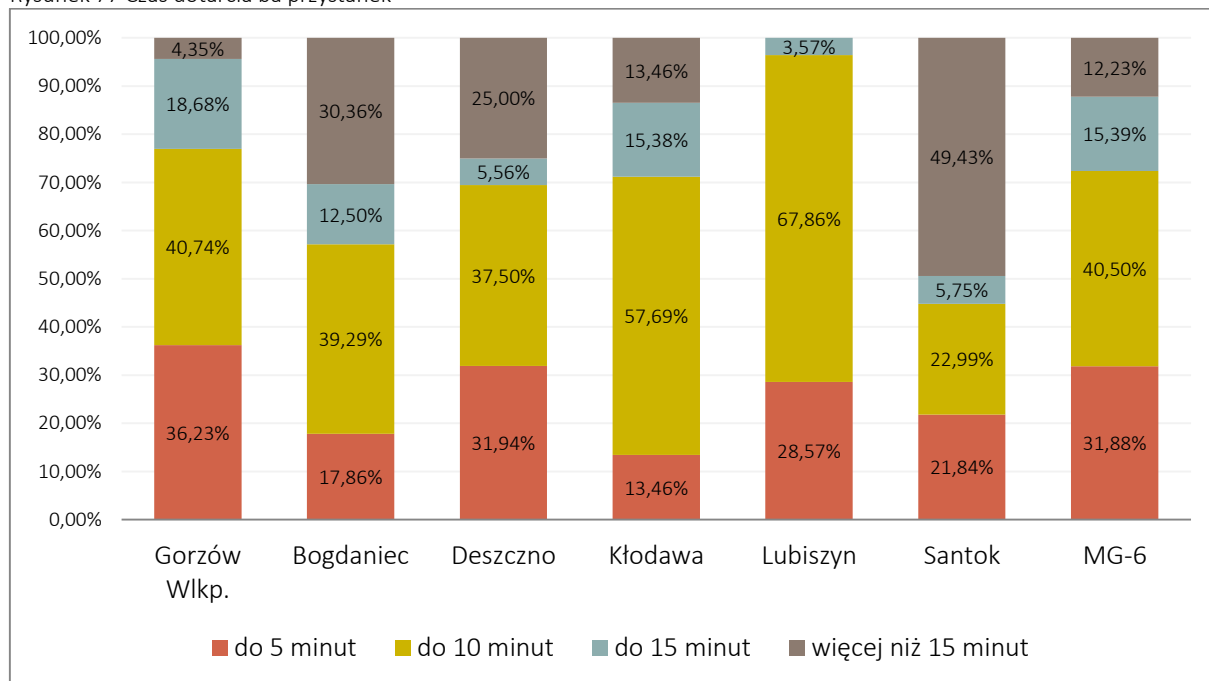
Rysunek 76 Częstotliwość połączeń Gorzowa Wielkopolskiego z sąsiednimi gminami

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Z punktu widzenia dostępności komunikacyjnej ważnym czynnikiem jest odległość jaką pasażer musi przebyć do przystanku, z którego rozpoczyna podróż. Podróżujący mieszkańcy gminy Bogdaniec nie mają w tym zakresie szczególnie komfortowej sytuacji – 30,4% wskazało, iż zajmuje im to więcej niż 15 minut, co należy uznać za wysoką wartość, blisko 39,3% wskazało czas do 10 minut, a 17,9% do 5 minut.

Rysunek 77 Czas dotarcia ba przystanek

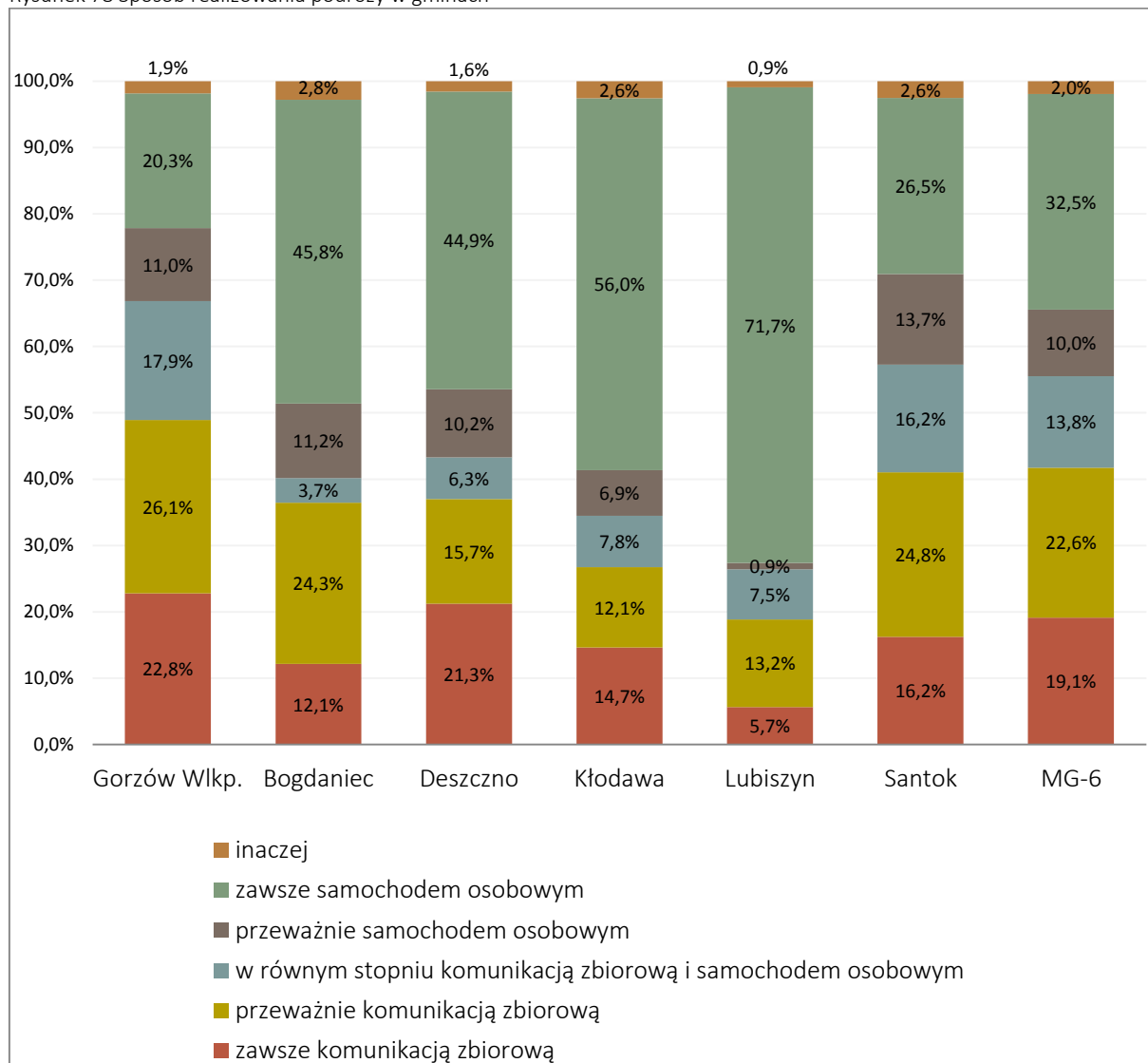

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

5.1.2. Charakterystyka form korzystania

Sposób realizowania podróży pokazuje przede wszystkim, jakie środki transportu wykorzystują mieszkańcy poszczególnych gmin i całego MG-6. W gminie Bogdaniec najczęstszym sposobem komunikacji jest własny samochód – 45,8% wskazań, następną odpowiedzią była przeważnie komunikacją zbiorową – 24,8%. Zawsze komunikacją zbiorową przemieszcza się 12,1% mieszkańców. Podsumowując 30,1% respondentów wskazało, że w mniejszym lub większym stopniu korzysta z komunikacji zbiorowej. Wyniki dotyczące sposobu realizacji podróży korelują z płcią podróżujących – kobiety w większym stopniu wykorzystują komunikację zbiorową do podróży.

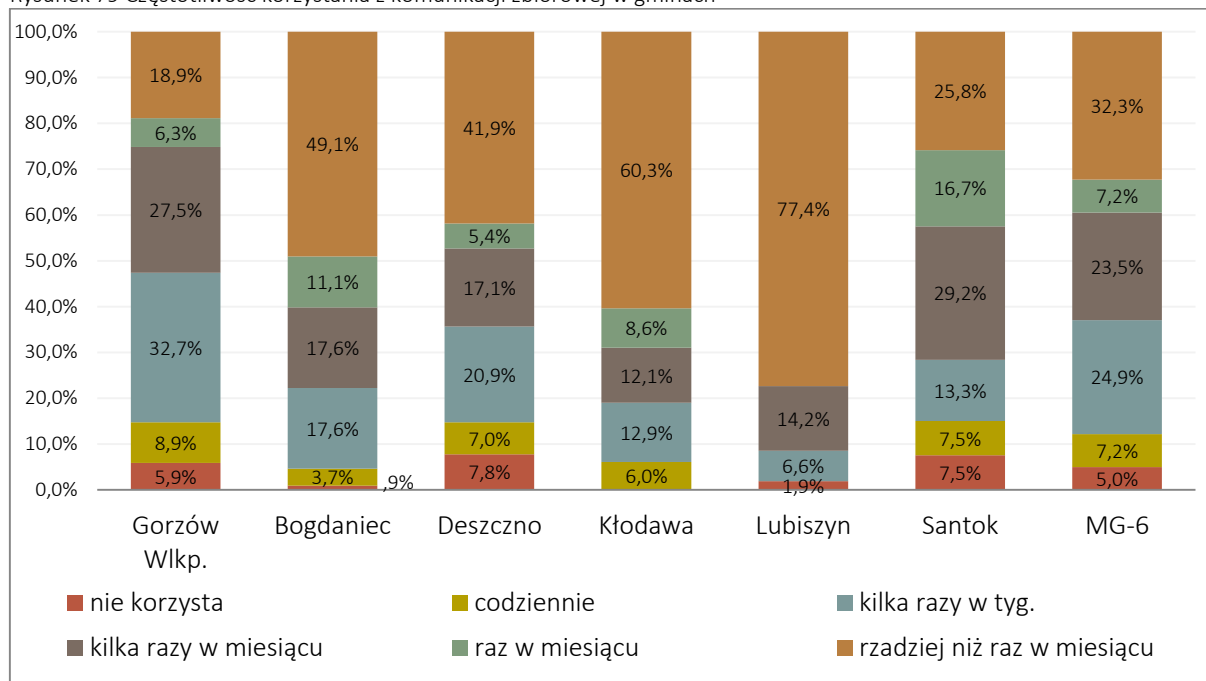
Rysunek 78 Sposób realizowania podróży w gminach

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W gminie Bogdaniec, najwięcej respondentów korzystających z komunikacji zbiorowej wskazało odpowiedź rzadziej niż raz w miesiącu (49,1%), następnie kilka razy w tygodniu i kilka razy w miesiącu (po 17,6%).

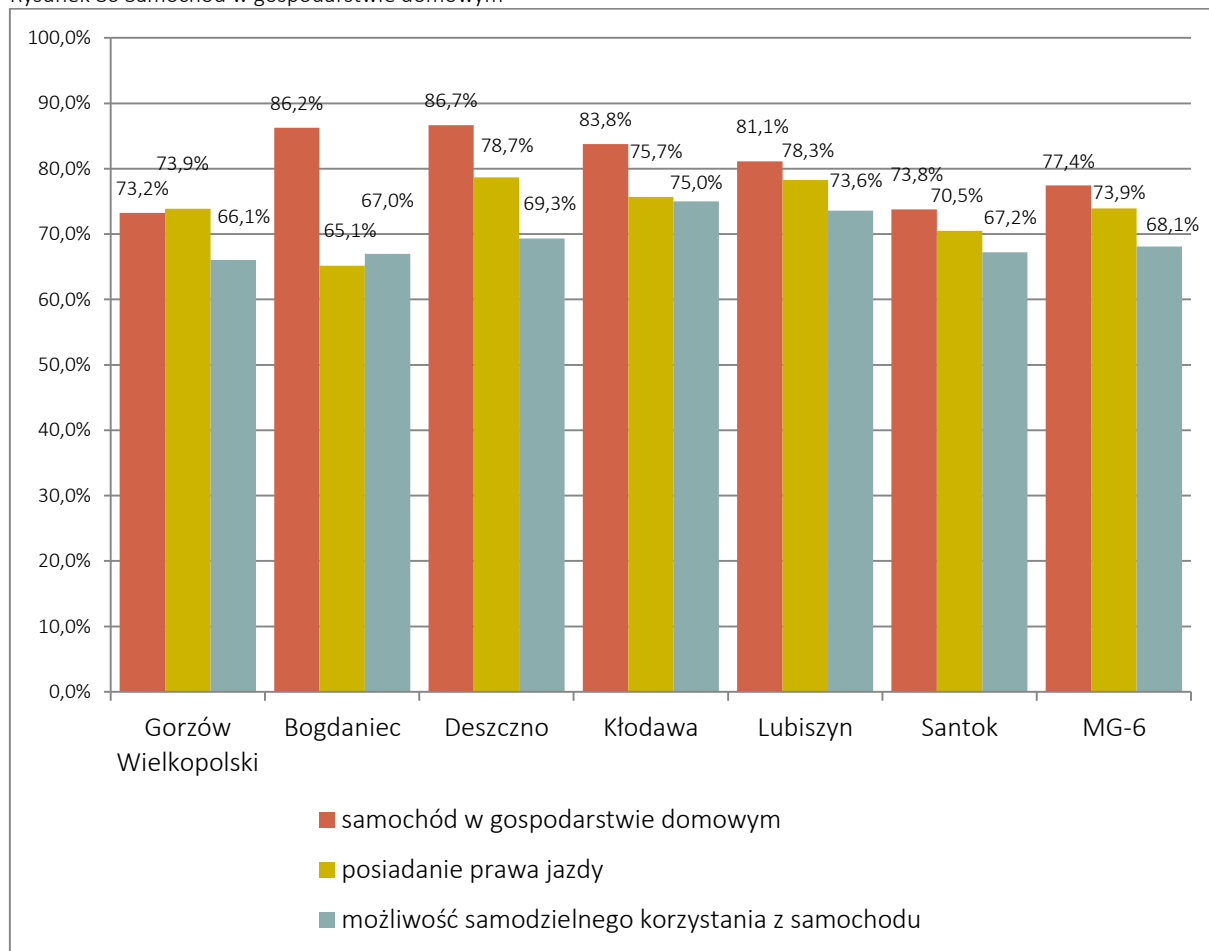
Rysunek 79 Częstotliwość korzystania z komunikacji zbiorowej w gminach

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Przyczyną powyżej opisanego stanu rzeczy – stosunkowo niskiego poziomu korzystania z komunikacji publicznej - jest przede wszystkim posiadanie przez większość gospodarstw domowych samochodu, deklaruje to 86,2% badanych, do tego 65,1% posiada prawo jazdy, a 67% ma możliwość samodzielnego korzystania z auta.

Rysunek 80 Samochód w gospodarstwie domowym

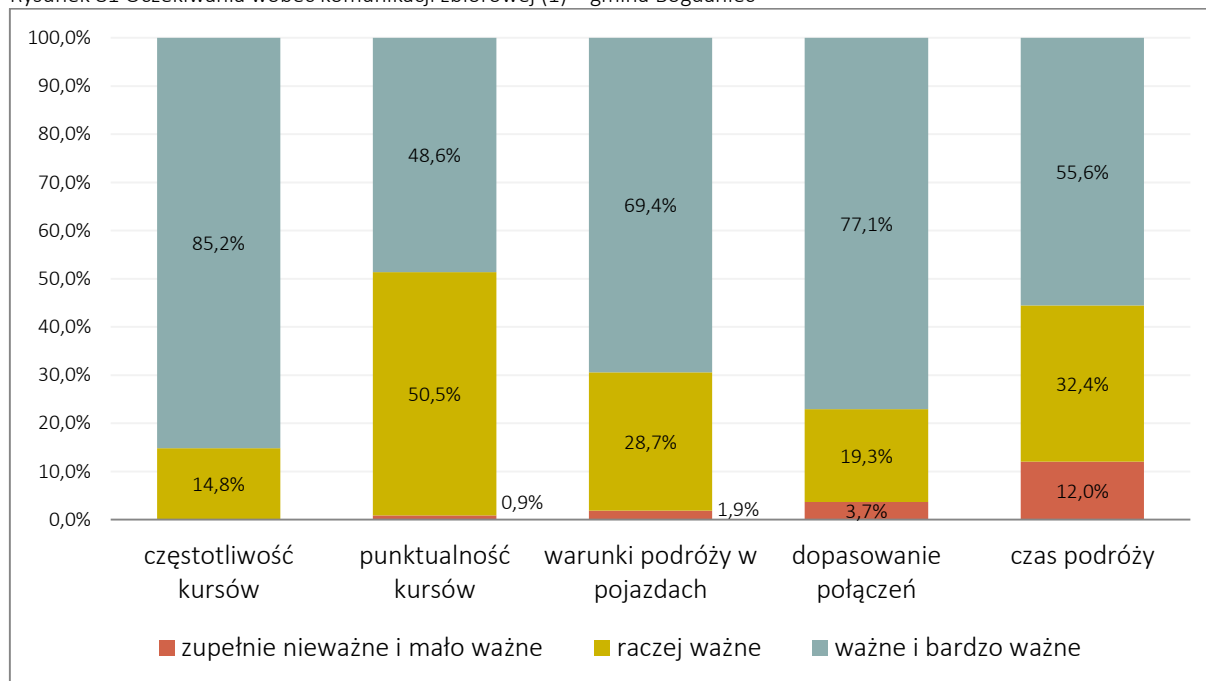
źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

5.1.3. Szczegółowa ocena systemu

Analizę oceny jakości komunikacji zbiorowej rozpoczęto od określenia oczekiwań mieszkańców w odniesieniu do komunikacji zbiorowej. Oczekiwania te są istotne z punktu widzenia kształtowania oferty usług w tym obszarze, pokazują bowiem przede wszystkim w jakim zakresie powinna się ona rozwijać i wskazują, gdzie są największe braki.

Dla mieszkańców gminy Bogdaniec najważniejszymi czynnikami w zakresie ich oczekiwań w obszarze komunikacji zbiorowej są: częstotliwość kursów – 85,2% wskazań mieszkańców oraz cena przejazdu – 81,7%. Ważne jest również dopasowanie połączeń – 77,1% oraz warunki oczekiwania na pojazd – 75,2%.

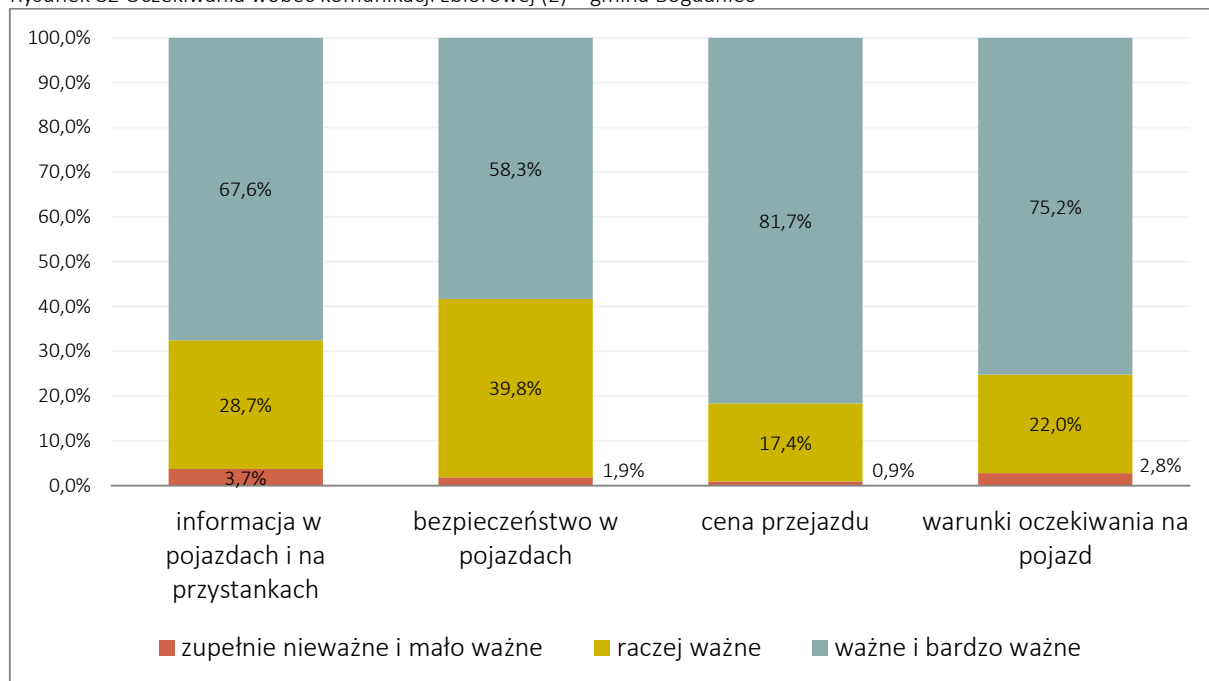
Rysunek 81 Oczekiwania wobec komunikacji zbiorowej (1) – gmina Bogdaniec

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Respondenci w zakresie transportu praktycznie nie wskazywali czynników, które są nieważne lub zupełnie nieważne. Jest to naturalne, gdyż kafeteria uwzględniała jedynie podstawowe czynniki decydujące o jakości podróży. Jednakże można wskazać zmienne, które odgrywają statystycznie rzecz ujmując mniejsze znaczenie dla mieszkańców. Są nimi: punktualność, czas podróży. Dodatkowo warto brać pod uwagę charakter tych zmiennych. Mniejsze znaczenie przypisywane punktualności czy czasowi podróży może wynikać z troski o czynniki podstawowe – czy jest połączenie i ile ono kosztuje.

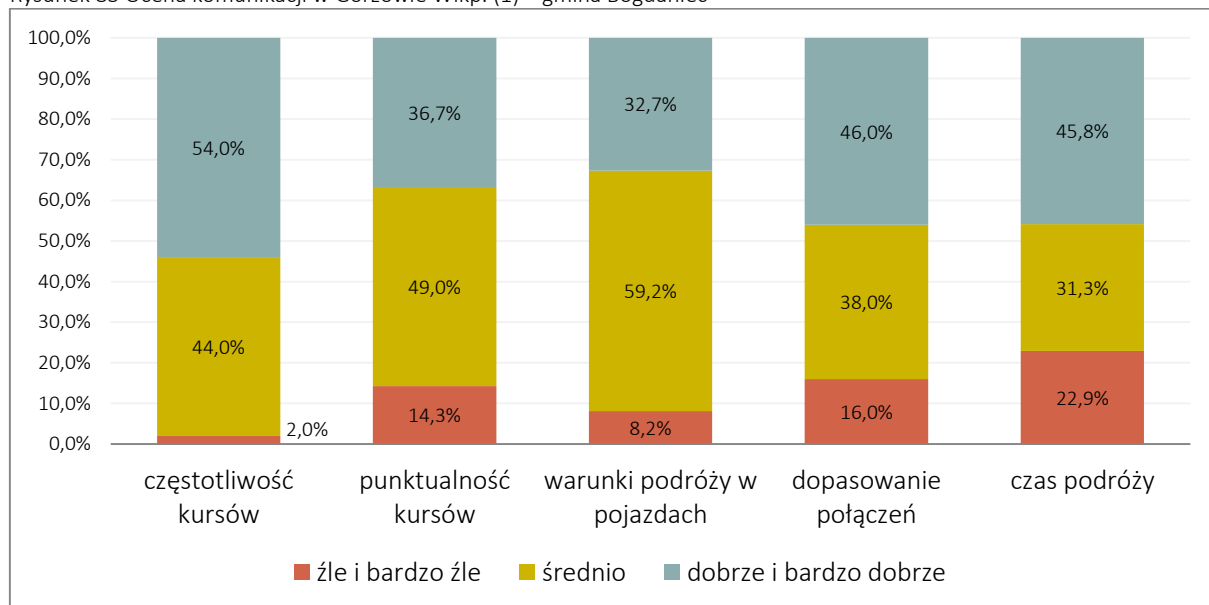
Rysunek 82 Oczekiwanie wobec komunikacji zbiorowej (2) – gmina Bogdaniec

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W większości mieszkańcy Bogdanca dostrzegają braki w zakresie oferty komunikacji w Gorzowie Wlkp. Najwyżej oceniana jest częstotliwość kursów (54%), wszystkie pozostałe zmienne zostały ocenione gorzej część nawet znacznie gorzej. W szczególności jako przeciętne określono warunki podróży w pojazdach (59,2% ocen średnio), cenę przejazdu (51%) i warunki oczekiwania na pojazd (50%).

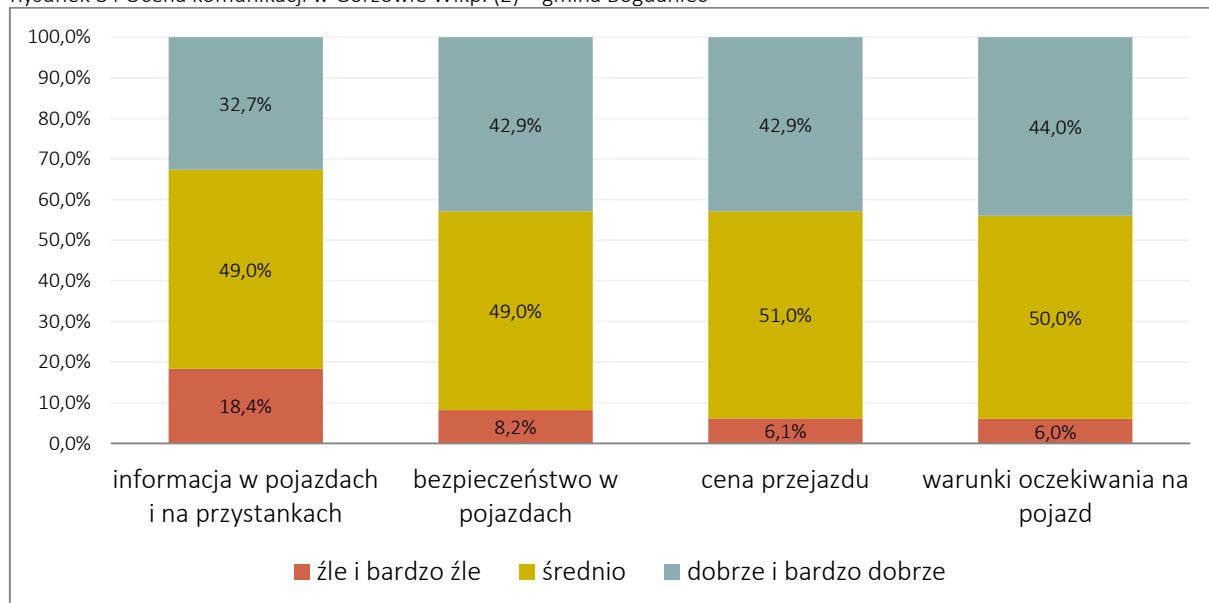
Rysunek 83 Ocena komunikacji w Gorzowie Wlkp. (1) – gmina Bogdaniec

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Najwyższy odsetek odpowiedzi negatywnych respondenci wskazali w zakresie czasu podróży – 22,9%, informacji w pojazdach i na przystankach – 18,4% oraz w zakresie dopasowania połączeń - 16%. Na tle całego MG-6 właśnie w gminie Bogdaniec odnotowano najwięcej odpowiedzi negatywnych dotyczących komunikacji zbiorowej w Gorzowie Wlkp.

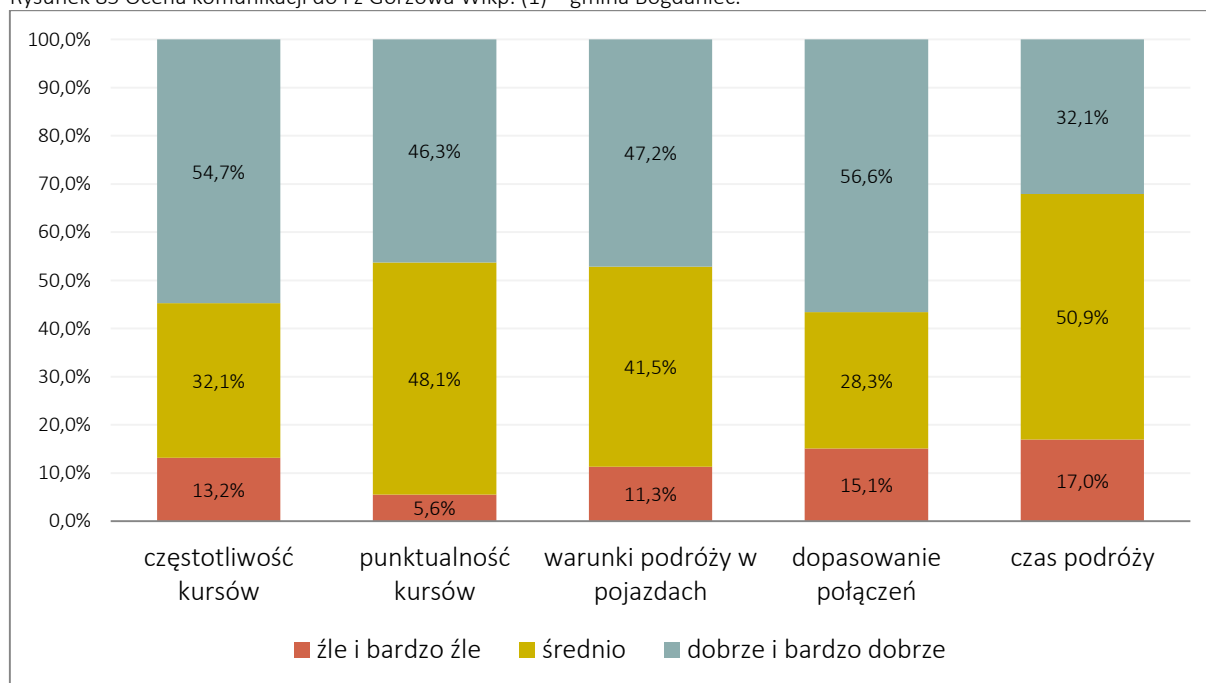
Rysunek 84 Ocena komunikacji w Gorzowie Wlkp. (2) – gmina Bogdaniec

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W zakresie komunikacji do i z Gorzowa, a więc takiej, która jak można przypuszczać jest mieszkańcom gminy Bogdaniec bliższa i z której częściej korzystają, oceny są znacznie bardziej korzystne. W szczególności zwiększyła się liczba ocen pozytywnych. Najlepiej ocenianymi czynnikami są: dopasowanie połączeń (56,6%, jednocześnie 15,1% wskazań negatywnych), częstotliwość kursów (54,7%, jednocześnie 13,2% wskazań negatywnych) i cena przejazdu (50,9%, jednocześnie 13% wskazań negatywnych) – odpowiedzi pozytywne, choć udzielane przez większą część respondentów w odniesieniu do komunikacji w obrębie Gorzowa Wlkp., nie są szczególnie wysokie.

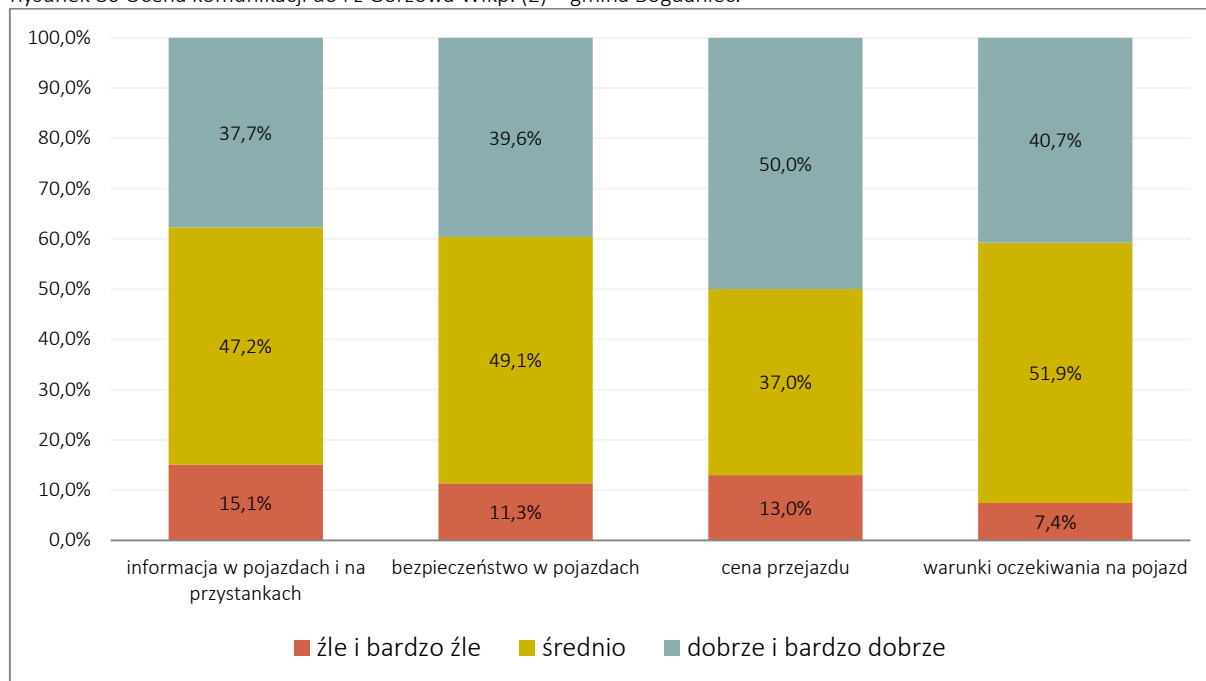
Rysunek 85 Ocena komunikacji do i z Gorzowa Wlkp. (1) – gmina Bogdaniec.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Czynnikami, w których zdecydowanie dominowały odpowiedzi średnie są: warunki oczekiwania na pojazd (51,9% ocen średnich, jednocześnie 17% wskazań negatywnych), czas podróży (50,9%), bezpieczeństwo w pojazdach (49,1%) oraz informacja w pojazdach i na przystankach (47,2%, jednocześnie 15,1% wskazań negatywnych).

Rysunek 86 Ocena komunikacji do i z Gorzowa Wlkp. (2) – gmina Bogdaniec.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

5.2. Młodzież / uczniowie

5.2.1. Ocena dostępności i jakości

Częstotliwość kursów to element funkcjonowania systemu komunikacji zbiorowej, który dla uczniów szkół z obszaru MG-6 należy do najważniejszych. Dla uczniów ważna jest jeszcze punktualność oraz dopasowanie kursów. Mniejsze znaczenie dla tej grupy użytkowników mają warunki w jakiej odbywa się podróż, takie jak informacje na przystankach, warunki oczekiwania na pojazd.

Rysunek 87 Elementy decydujące o ocenie komunikacji zbiorowej – ocena uczniów MG-6

	zupełnie nieważne	mało ważne	raczej ważne	ważne	bardzo ważne	brak odpowiedzi
częstotliwość kursów	3,4%	1,8%	5,5%	16,3%	69,9%	3,1%
punktualność kursów	2,2%	2,1%	8,4%	22,8%	61,1%	3,5%
dopasowanie połączeń	2,2%	2,0%	9,3%	23,9%	59,2%	3,5%
cena przejazdu	2,7%	3,4%	10,7%	20,6%	58,8%	3,8%
warunki podróży w pojazdach	2,5%	3,2%	12,7%	25,8%	52,5%	3,3%
bezpieczeństwo w pojazdach	2,9%	3,6%	13,2%	23,9%	52,1%	4,3%
warunki oczekiwania na pojazd	3,0%	3,8%	16,3%	26,0%	46,7%	4,1%
czas podróży	2,9%	3,8%	15,6%	28,0%	45,8%	3,9%
informacja w pojazdach i na przystankach	2,5%	3,9%	18,0%	27,2%	44,3%	4,1%

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Gorzowska komunikacja miejska (autobusowa i tramwajowa) jest doceniana przez młodzież szczególnie ze względu na bezpieczeństwo w pojazdach, czas podróży i dostęp do informacji o kursach (w pojazdach i na przystankach). Respondenci negatywnie ocenili przede wszystkim ceny przejazdów. Dla blisko 43% respondentów ten element został oceniony źle lub bardzo źle. Mimo, że gorzowska komunikacja miejska uzyskała więcej pozytywnych niż negatywnych opinii, to poprawy wymagają przede wszystkim warunki podróży w pojazdach oraz lepsze dopasowanie połączeń (co jest związane bezpośrednio ze zwiększeniem liczby połączeń).

Tabela 19 Ocena gorzowskiej komunikacji miejskiej dokonana przez uczniów szkół MG-6

	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	brak odpowiedzi
częstotliwość kursów	9,5%	12,9%	40,3%	28,3%	6,7%	2,3%
punktualność kursów	8,4%	12,9%	34,8%	33,7%	7,7%	2,5%
warunki podróży w pojazdach	9,5%	17,8%	41,3%	23,5%	5,7%	2,3%
dopasowanie połączeń	9,0%	16,4%	40,7%	27,3%	4,0%	2,6%
czas podróży	5,6%	9,7%	35,6%	38,6%	7,6%	2,8%
informacja w pojazdach i na przystankach	5,7%	9,9%	33,6%	37,9%	10,5%	2,4%
bezpieczeństwo w pojazdach	5,0%	7,7%	35,5%	40,5%	8,4%	2,9%
cena przejazdu	20,8%	21,9%	32,7%	16,2%	5,8%	2,6%
warunki oczekiwania na pojazd	9,8%	14,3%	39,8%	28,7%	4,8%	2,7%

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Tabela 20 Ocena komunikacji miejskiej do i z Gorzowa Wielkopolskiego

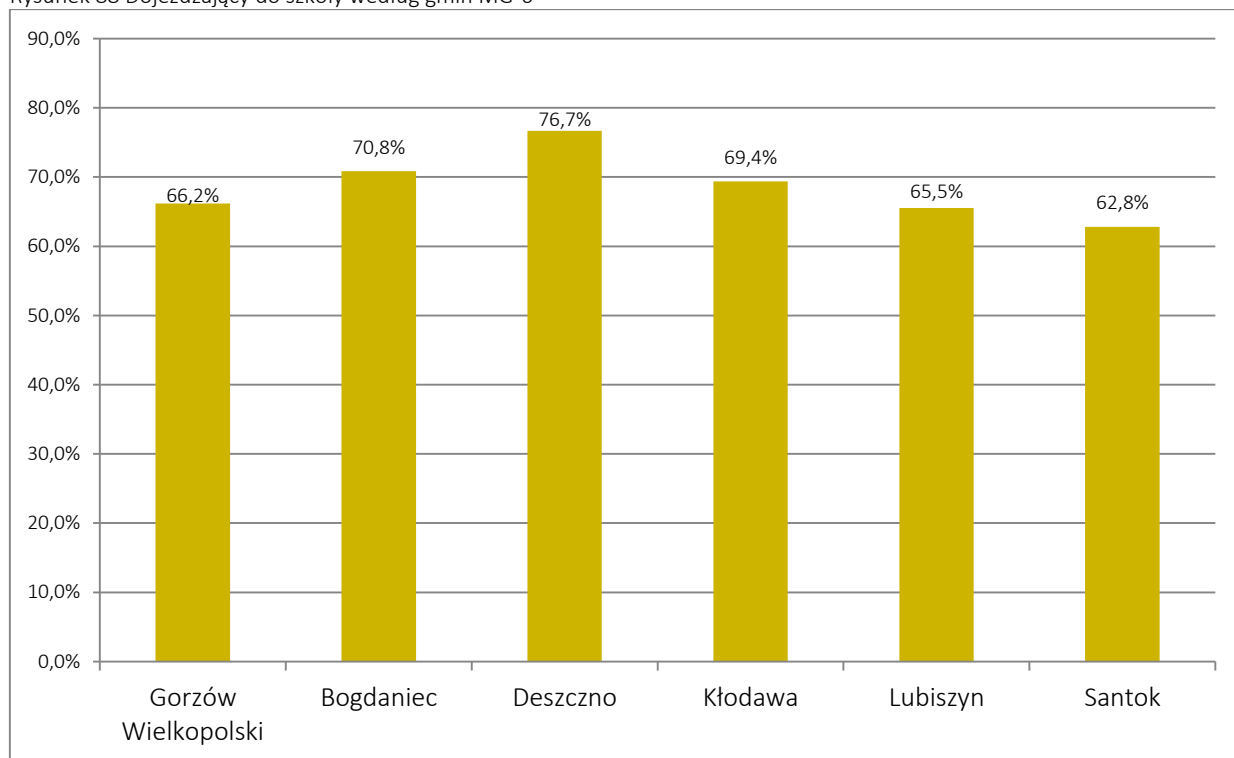
	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze	brak odpowiedzi
częstotliwość kursów	16,5%	21,3%	35,3%	15,6%	3,9%	7,3%
punktualność kursów	8,1%	13,5%	36,6%	27,1%	7,0%	7,7%
warunki podróży w pojazdach	6,1%	11,2%	40,6%	28,4%	5,7%	8,1%
dopasowanie połączeń	11,1%	17,7%	40,4%	18,8%	3,9%	8,2%
czas podróży	6,8%	12,8%	40,3%	25,8%	6,0%	8,3%
informacja w pojazdach i na przystankach	6,9%	14,7%	37,9%	25,3%	7,2%	8,0%
bezpieczeństwo w pojazdach	4,5%	9,1%	35,5%	33,8%	9,0%	8,1%
cena przejazdu	18,9%	19,8%	32,3%	15,9%	5,1%	8,0%
warunki oczekiwania na pojazd	9,2%	15,0%	40,2%	22,5%	5,2%	8,0%

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

5.2.2. Charakterystyka form korzystania

Na obszarze ZCG MG-6 ponad 70% uczniów dojeżdża do szkoły różnymi środkami transportu. Największy odsetek uczniów dojeżdża do szkoły w Gminie Deszczno, najniższy w Santoku. Z żadnego środka transportu nie korzysta blisko 34% uczniów – mieszkańców Gorzowa Wielkopolskiego.

Rysunek 88 Dojeżdżający do szkoły według gmin MG-6

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Uczniowie, z racji dojazdów do szkoły, najczęściej korzystają z komunikacji miejskiej w ciągu kilku dni w tygodniu (40,7%) oraz codziennie (30,7%). Jednocześnie aż 28% uczniów korzysta z komunikacji kilka razy w miesiącu lub rzadziej. Zakładając (na podstawie danych GUS), że liczba uczniów (różnego typu szkół) na obszarze MG-6 wynosi 21 tys. to z komunikacji miejskiej co najmniej raz w tygodniu korzysta aż 15 tys. uczniów.

Tabela 21 Częstotliwość korzystania z komunikacji zbiorowej

	Kobiety		mężczyźni		razem	
codziennie (7 razy w tyg.)	158	34,3%	139	27,4%	297	30,7%
kilka razy w tygodniu (4 – 6 dni w tyg.)	189	41,1%	205	40,4%	394	40,7%
kilka razy w miesiącu	85	18,5%	97	19,1%	182	18,8%
raz w miesiącu	9	2,0%	12	2,4%	21	2,2%
rzadziej niż raz w miesiącu	16	3,5%	49	9,6%	65	6,7%
brak odpowiedzi	3	0,7%	6	1,2%	9	0,9%
Razem	460	100,0%	508	100,0%	968	100,0%

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Komunikacja miejska (zbiorowa) jako jedyny sposób realizacji wszelkich podróży służy aż 17% uczniom z obszaru MG-6. Mimo rosnącej popularności komunikacji samochodowej jedynie 3 na 100 uczniów wykorzystuje do podróży jedynie samochód. Bardzo popularne jest również łączenie podróży samochodem i komunikacją publiczną.

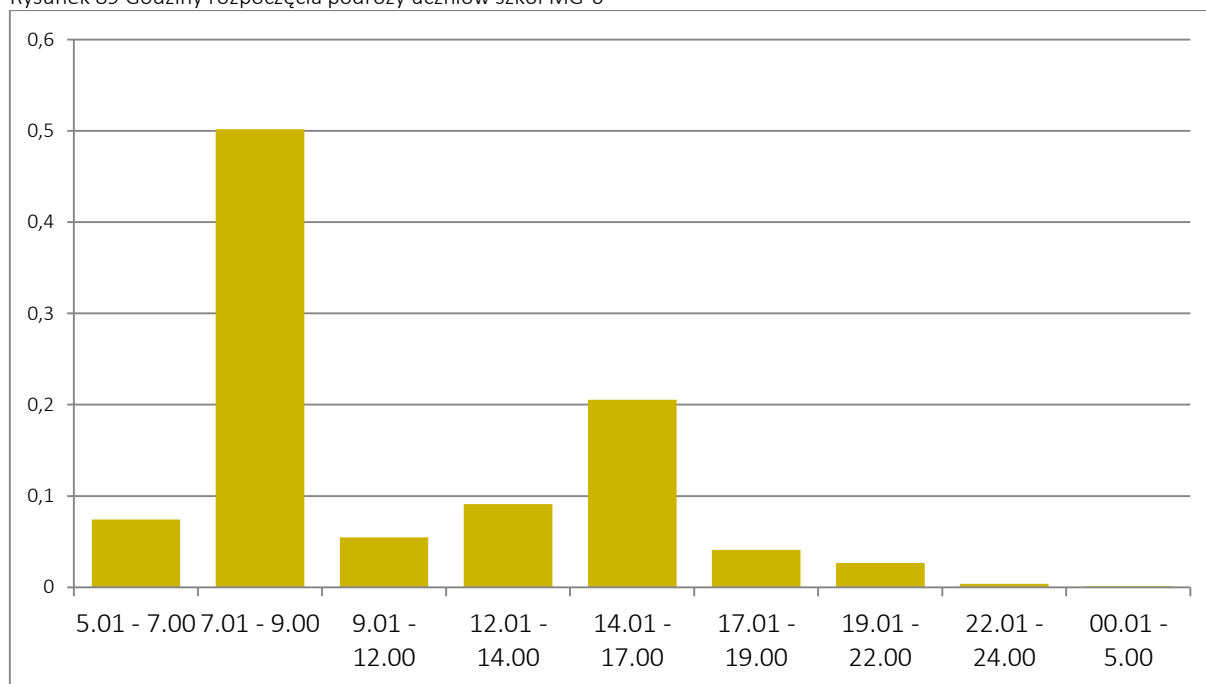
Tabela 22 Sposób realizacji podróży miejskich i podmiejskich przez uczniów z MG-6

	kobiety		mężczyźni		razem	
zawsze komunikacją zbiorową	72	15,7%	96	18,9%	168	17,4%
przeważnie komunikacją zbiorową	158	34,3%	149	29,3%	307	31,7%
w równym stopniu komunikacją zbiorową i samochodem osobowym	138	30,0%	119	23,4%	257	26,5%
przeważnie samochodem osobowym	60	13,0%	78	15,4%	138	14,3%
zawsze samochodem osobowym	9	2,0%	21	4,1%	30	3,1%
inny	14	3,0%	30	5,9%	44	4,5%
brak odpowiedzi	9	2,0%	15	3,0%	24	2,5%
Razem	460	100,0%	508	100,0%	968	100,0%

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Ponad 55% uczniów odbyło w poprzednim dniu nauki jakąkolwiek podróż (przynajmniej jedną). Co najmniej dwie podróże podjęło już tylko prawie 29% uczniów, trzy - tylko prawie 12%, cztery już tylko 7% a pięć, niecałe 3%. Ponad połowa wszystkich podróży jakie odbyli badani w poprzednim dniu nauki rozpoczęła się między godziną 7:01 a 9:00. Pierwszą podróż w tych godzinach rozpoczęło prawie 73% wszystkich uczniów podróżujących w tym dniu.

Rysunek 89 Godziny rozpoczęcia podróży uczniów szkół MG-6

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Najczęściej wybierane linie nr 2 i 3 (ponad 10% wyborów); w dalszej kolejności, linie nr 103, 104, 124 i 125 (po około 6% wyborów). Ponad 67% przejazdów odbywa się na podstawie biletu miesięcznego. Drugą najczęstszą formą płatności za przejazd jest bilet jednorazowy (prawie 26% przejazdów).

Tabela 23 Schemat podróży uczniów szkół na obszarze MG-6

	I podróż		II podróż		III podróż		IV podróż		V podróż		suma podróży	
5.01 - 7.00	62	11,6%	9	3,2%	3	2,6%	1	1,5%	1	3,6%	76	7,4%
7.01 - 9.00	388	72,7%	67	24,2%	29	25,2%	18	26,5%	11	39,3%	513	50,2%
9.01 - 12.00	22	4,1%	20	7,2%	9	7,8%	4	5,9%	1	3,6%	56	5,5%
12.01 - 14.00	17	3,2%	49	17,7%	11	9,6%	13	19,1%	3	10,7%	93	9,1%
14.01 - 17.00	30	5,6%	119	43,0%	38	33,0%	17	25,0%	6	21,4%	210	20,5%
17.01 -19.00	10	1,9%	8	2,9%	15	13,0%	6	8,8%	3	10,7%	42	4,1%
19.01 -22.00	5	0,9%	5	1,8%	8	7,0%	7	10,3%	2	7,1%	27	2,6%
22.01 -24.00	0	0,0%	0	0,0%	1	0,9%	2	2,9%	1	3,6%	4	0,4%
00.01 -5.00	0	0,0%	0	0,0%	1	0,9%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%
suma podróży	534	100,0%	277	100,0%	115	100,0%	68	100,0%	28	100,0%	1022	100,0%
	55,2%	-	28,6%	-	11,9%	-	7,0%	-	2,9%	-	-	-
brak wskazań	434	-	691	-	852	-	900	-	940	-	-	-
	44,8%	-	71,4%	-	88,0%	-	93,0%	-	97,1%	-	-	-

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Tabela 24 Podróże komunikacją według rodzaju biletu

	I podróż		II podróż		III podróż		IV podróż		V podróż		suma podróży	
przejazd bezpłatny (B)	15	2,7%	6	2,0%	1	0,8%	0	0,0%	1	2,9%	23	2,1%
bilet jednorazowy (J)	157	28,5%	72	24,5%	30	23,3%	15	19,7%	7	20,6%	281	25,9%
bilet miesięczny (M)	355	64,5%	202	68,7%	90	69,8%	57	75,0%	24	70,6%	728	67,2%
bilet tygodniowy (T)	7	1,3%	3	1,0%	2	1,6%	2	2,6%	1	2,9%	15	1,4%
bilet 14 dniowy (2T)	15	2,7%	10	3,4%	6	4,7%	2	2,6%	1	2,9%	34	3,1%
bilet kwartalny (3M)	1	0,2%	1	0,3%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	2	0,2%
bilet dobowy (24H)	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Razem	550	100,0%	294	100,0%	129	100,0%	76	100,0%	34	100,0%	1083	100,0%

Najczęściej wskazywane cele podróży "nie pieszych" jakie odbyli badani w poprzednim dniu nauki to: "nauka" (42,1%) i "dom" (30,3%). Najczęściej wskazywanym celem pierwszej podróży jest "nauka" (73,7%). Najczęstszym celem kolejnych podróży (II, III i IV) jest "dom"; odpowiednio: II podróż - 60,0%, III podróż - 32,6% i IV podróż - 58,7%.

Tabela 25 Cel podróży – próba badawcza uczniowie

	I podróż		II podróż		III podróż		IV podróż		suma podróży o określonym celu	
praca (P)	8	1,5%	1	0,3%	0	0,0%	1	1,1%	10	0,9%
nauka (N)	386	73,7%	52	15,3%	21	14,9%	3	3,3%	462	42,1%
dom (D)	28	5,3%	204	60,0%	46	32,6%	54	58,7%	332	30,3%
zakupy (Z)	18	3,4%	19	5,6%	10	7,1%	2	2,2%	49	4,5%
sprawy zawodowe i służbowe (SZ)	9	1,7%	5	1,5%	5	3,5%	4	4,3%	23	2,1%
sprawy osobiste (SO)	33	6,3%	21	6,2%	19	13,5%	10	10,9%	83	7,6%
sprawy towarzyskie (ST)	22	4,2%	17	5,0%	22	15,6%	8	8,7%	69	6,3%
rekreacja (R)	20	3,8%	21	6,2%	18	12,8%	10	10,9%	69	6,3%
suma kolejnych podróży	524	100,0%	340	100,0%	141	100,0%	92	100,0%	1097	100,0%
odsetek podróżujących (N=968)	54,1%		35,1%		14,6%		9,5%			
brak wskazań (N=968)	444		628		827		876			
	45,9%		64,9%		85,4%		90,5%			

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Tabela 26 Gmina początku podróży – próba badawcza uczniowie

	I podróż		II podróż		III podróż		IV podróż		suma podróży z określonej miejscowości	
Gorzów Wielkopolski	287	57,3%	295	87,8%	113	82,5%	71	79,8%	766	72,1%
Bogdaniec	13	2,6%	3	0,9%	3	2,2%	2	2,2%	21	2,0%
Deszczno	26	5,2%	4	1,2%	4	2,9%	4	4,5%	38	3,6%
Kłodawa	23	4,6%	6	1,8%	5	3,6%	4	4,5%	38	3,6%
Lubiszyn	12	2,4%	1	0,3%	1	0,7%	0	0,0%	14	1,3%
Santok	14	2,8%	8	2,4%	2	1,5%	1	1,1%	25	2,4%
inna gmina powiatu gorzowskiego	54	10,8%	8	2,4%	3	2,2%	4	4,5%	69	6,5%
inna gmina województwa lubuskiego	49	9,8%	6	1,8%	3	2,2%	0	0,0%	58	5,5%
podróż z poza województwa lubuskiego	23	4,6%	5	1,5%	3	2,2%	3	3,4%	34	3,2%
suma kolejnych podróży	501	100,0%	336	100,0%	137	100,0%	89	100,0%	1063	100,0%
odsetek podróżujących (N=968)	51,8%	-	34,7%	-	14,2%	-	9,2%	-	-	-
brak wskazań (N=968)	467	-	632	-	831	-	879	-	-	-
	48,2%	-	65,3%	-	85,8%	-	90,8%	-	-	-

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Tabela 27 Gmina zakończenia podróży – próba badawcza uczniowie

	I podróż		II podróż		III podróż		IV podróż		suma podróży z określonej miejscowości	
Gorzów Wielkopolski	434	87,1%	214	66,5%	98	75,4%	69	79,3%	815	78,6%
Bogdaniec	4	0,8%	8	2,5%	2	1,5%	1	1,1%	15	1,4%
Deszczno	7	1,4%	8	2,5%	5	3,8%	4	4,6%	24	2,3%
Kłodawa	7	1,4%	9	2,8%	3	2,3%	4	4,6%	23	2,2%
Lubiszyn	1	0,2%	4	1,2%	0	0,0%	0	0,0%	5	0,5%
Santok	7	1,4%	3	0,9%	1	0,8%	1	1,1%	12	1,2%
inna gmina powiatu gorzowskiego	7	1,4%	34	10,6%	8	6,2%	3	3,4%	52	5,0%
inna gmina województwa lubuskiego	15	3,0%	29	9,0%	8	6,2%	2	2,3%	54	5,2%
podróż z poza województwa lubuskiego	16	3,2%	13	4,0%	5	3,8%	3	3,4%	37	3,6%
suma kolejnych podróży	498	100,0%	322	100,0%	130	100,0%	87	100,0%	1037	100,0%
odsetek podróżujących (N=968)	51,4%	-	33,3%	-	13,4%	-	9,0%	-	51,4%	-
brak wskazań (N=968)	470	-	646	-	838	-	881	-	470	-
	48,6%	-	66,7%	-	86,6%	-	91,0%	-	48,6%	-

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

Dominujące środki transportu z jakich korzystają uczniowie to autobus (39%) i tramwaj (19%). Spora część uczniów w swoich podróżach korzysta również z samochodu osobowego jako pasażer (14,5%) a nawet jako kierowca (prawie 8%).

Tabela 28 Użyte środki transportu – próba badawcza uczniowie

	I podróż		II podróż		III podróż		IV podróż		suma podróży określonym środkiem transportu	
PKP	30	5,2%	24	6,8%	3	2,1%	0	0,0%	57	4,9%
PKS	44	7,6%	18	5,1%	4	2,7%	5	5,4%	71	6,1%
tramwaj (T)	85	14,7%	86	24,4%	40	27,4%	11	11,8%	222	19,0%
autobus (A)	223	38,5%	131	37,2%	55	37,7%	47	50,5%	456	39,0%
taxi (TX)	3	0,5%	5	1,4%	0	0,0%	0	0,0%	8	0,7%
samochód osobowy jako kierowca (Sk)	51	8,8%	23	6,5%	12	8,2%	6	6,5%	92	7,9%
samochód osobowy jako pasażer (Sp)	95	16,4%	41	11,6%	18	12,3%	16	17,2%	170	14,5%
rower nie w celach rekreacyjnych (R)	24	4,1%	13	3,7%	5	3,4%	4	4,3%	46	3,9%
motocykl (motorower) nie w celach rekreacyjnych (M)	7	1,2%	7	2,0%	5	3,4%	2	2,2%	21	1,8%
inne	17	2,9%	4	1,1%	4	2,7%	2	2,2%	27	2,3%
suma użytych środków transportu	579	100,0%	352	100,0%	146	100,0%	93	100,0%	1170	100,0%

źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ankietowych

W swoich podróżach, w zdecydowanej większości przypadków uczniowie korzystali tylko z jednego środka transportu - prawie 90%. W czasie jednej podróży z dwóch środków transportu korzystało 8,5% a z trzech już tylko około 2%. W przypadkach, w których dochodziło do łączenia środków transportu, najczęściej odnosiło się to do układów "autobus-tramwaj", "tramwaj-autobus" lub "PKP-tramwaj/autobus".

6. Spis tabel i rysunków

Spis tabel

Tabela 1 Zakres projektu Profesjonalizacja usług publicznych na terenie ZCG MG-.....	8
Tabela 2 Beneficjenci pomocy społecznej biorący udział w badaniu ankietowym	10
Tabela 3 Uczniowie biorący udział w badaniu ankietowym metodą audytoryjną	11
Tabela 4 Nauczyciele biorący udział w badaniu	12
Tabela 5 Dobór próby - badanie ankietowe mieszkańców	13
Tabela 6 Dobór próby – badanie mieszkańców – wiek respondentów	13
Tabela 7 Dobór próby – badanie mieszkańców – wykształcenie respondentów	14
Tabela 8 Najczęściej świadczone usługi z zakresu pomocy społecznej na obszarze MG-6	21
Tabela 9 Jakie warunki należy spełnić, aby nie korzystać z pomocy społecznej [w %]	22
Tabela 10 Ocena usług publicznych w dziedzinie pomocy społecznej w Bogdanicy [w %]	23
Tabela 11 Postulaty/propozycje poprawy jakości usług społecznych w dziedzinie pomocy społecznej na obszarze MG-6	24
Tabela 12 Ocena kompetencji kadr instytucji i organizacji zajmujących się kulturą	73
Tabela 13 Ocena wiedzy animatorów kultury na temat potrzeb kulturalnych mieszkańców	74
Tabela 14 Uczestnictwo w życiu kulturalnym	75
Tabela 15 Ocena sytuacji materialnej rodziny a uczestnictwo w kulturze	76
Tabela 16 Imprezy, wydarzenia kulturalne – ważne dla mieszkańców regionu	77
Tabela 17 Oferta Centrum Edukacji Artystycznej – Filharmonia Gorzowska	78
Tabela 18 Preferowane formy uczestnictwa w kulturze	80
Tabela 19 Ocena gorzowskiej komunikacji miejskiej dokonana przez uczniów szkół MG-6	104
Tabela 20 Ocena komunikacji miejskiej do i z Gorzowa Wielkopolskiego	104
Tabela 21 Częstotliwość korzystania z komunikacji zbiorowej	106
Tabela 22 Sposób realizacji podróży miejskich i podmiejskich przez uczniów z MG-6	106
Tabela 23 Schemat podróży uczniów szkół na obszarze MG-6	108
Tabela 24 Podróż komunikacją według rodzaju biletu	108
Tabela 25 Cel podróży – próba badawcza uczniowie	109
Tabela 26 Gmina początku podróży – próba badawcza uczniowie	110
Tabela 27 Gmina zakończenia podróży – próba badawcza uczniowie	111
Tabela 28 Użyte środki transportu – próba badawcza uczniowie	112

Spis rysunków

Rysunek 1 Liczba osób oraz gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Bogdanica w latach 2008-2011	16
Rysunek 2 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w Gminie Bogdanica w latach 2008 - 2011	17
Rysunek 3 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Bogdanica w latach 2003 - 2012	18
Rysunek 4 Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci [w %] w Gminie Bogdanica w latach 2003 - 2012	19
Rysunek 5 Długość korzystania z pomocy społecznej przez respondentów na obszarze MG-6 [w %]	20
Rysunek 6 Ocena usług publicznych w dziedzinie pomocy społecznej w samorządach MG-6 [w %]	23
Rysunek 7 Poziom satysfakcji z usług publicznych z pomocy społecznej w samorządach MG-6 [w %]	25
Rysunek 8 Zadowolenie z różnych form pomocy społecznej [w %]	26
Rysunek 9 Odsetek osób będących pod opieką pracownika socjalnego [w %]	27
Rysunek 10 Częstotliwość spotkań z pracownikiem socjalnym w samorządach MG-6	28
Rysunek 11 Ocena pracy pracowników placówek pomocy społecznej, odpowiedzi „zawsze tak” [w %]	28

Rysunek 12 Liczba uczniów w szkołach podstawowych w Gminie Bogdaniec w latach 2002 -2011	30
Rysunek 13 Liczba uczniów w gimnazjum w Gminie Bogdaniec w latach 2002 -2012	30
Rysunek 14 Współczynnik skoloryzacji netto w szkołach podstawowych oraz gimnazjum w Gminie Bogdaniec w latach 2003 - 2012.....	31
Rysunek 15 Ocena jakości pracy nauczycieli przez rodziców.....	33
Rysunek 16 Ocena postaw nauczycieli wobec uczniów – ocena rodziców	33
Rysunek 17 Czas poświęcany na odrabianie zadań – ocena rodziców	34
Rysunek 18 Ocena przestrzegania praw ucznia	34
Rysunek 19 Ocena zachowania uczniów wobec nauczycieli.....	35
Rysunek 20 Ocena jakości programów nauczania	36
Rysunek 21 Ocena jakości obiektów szkolnych	36
Rysunek 22 Ocena wyposażenia w pomoce naukowe, w tym komputery	37
Rysunek 23 Ocena liczebność uczniów w klasach	38
Rysunek 24 Ocena liczby pedagogów szkolnych i psychologów.....	38
Rysunek 25 Ocena pomocy w zakresie planowania kariery zawodowej.....	39
Rysunek 26 Ocena dopasowania liczby placówek edukacyjnych do potrzeb mieszkańców	40
Rysunek 27 Młodzież uczestnicząca w zajęciach dodatkowych – deklaracje rodziców	41
Rysunek 28 Ocena dostępności zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania uczniów	41
Rysunek 29 Rodzaje zajęć dodatkowych, w których uczestniczy młodzież – deklaracje rodziców	42
Rysunek 30 Przyczyny nieuczestniczenia w zajęciach dodatkowych	43
Rysunek 31 Ocena stanu komunikacji publicznej i jej dopasowania do potrzeb uczniów dojeżdżających do szkoły.....	44
Rysunek 32 Stosunek uczniów do szkoły, w której się uczą na obszarze MG-6 (czy lubisz swoją szkołę) [w%]	45
Rysunek 33 Motywacje do wyboru obecnej szkoły na obszarze MG-6 z podziałem na płeć [%]	46
Rysunek 34 Planowane miejsce zamieszkania za 5-10 lat [%]	47
Rysunek 35 Ocena jakości nauczania oraz jego oceny [%]	48
Rysunek 36 Czas poświęcany na odrabianie lekcji [%].....	49
Rysunek 37 Jak sobie radzisz z odrabianiem lekcji (kto ci pomaga) [%].....	49
Rysunek 38 Uczniowie uczęszczający na zajęcia pozalekcyjne [%]	50
Rysunek 39. Przyczyny nieuczęszczania na zajęcia pozalekcyjne w szkole [%]	51
Rysunek 40 Powody nieuczestniczenia w dodatkowych zajęciach w szkole [%].....	51
Rysunek 41 Ocena elementów systemu edukacji przez uczniów z Bogdanica – oceny dobre i bardzo dobre [%].....	53
Rysunek 42 Dostępność oferty edukacyjnej [w%]	55
Rysunek 43 Możliwości kształcenia na obszarze MG-6 [%]	55
Rysunek 44 Możliwości współpracy w dziedzinie edukacji w ramach MG-6 – opinia nauczycieli [%].....	56
Rysunek 45 Przeszkody we współpracy w dziedzinie edukacji w ramach MG-6.....	57
Rysunek 46 Ocena zadowolenia nauczycieli z pracy zawodowej [%].....	58
Rysunek 47 Główne zjawiska patologiczne występujące w placówkach oświatowych MG-6	59
Rysunek 48 Główne postulaty nauczycieli dotyczące poprawy systemu edukacji.....	59
Rysunek 49 Ocena poszczególnych elementów systemu edukacji dokonana przez nauczycieli na obszarze MG-6 [%]	61
Rysunek 50 Czytelnicy w bibliotekach publicznych na 1000 ludności w Gminie Bogdaniec 2008 - 2012	64
Rysunek 51 Ocena ogólnej jakości oferty kulturalnej.....	65
Rysunek 52 Ocena liczby instytucji kultury działających	66
Rysunek 53 Ocena stanu technicznego obiektów instytucji kultury.....	67
Rysunek 54 Ocena infrastruktury ośrodków rekreacji i wypoczynku	68
Rysunek 55 Ocena zainteresowania mieszkańców ofertą kulturalną miasta/gminy, udział mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych.....	69
Rysunek 56 Ocena promocji produktów kultury oferowanych przez miasto/gminę, promocja wydarzeń kulturalnych odbywających się na terenie miasta/gminy.....	70
Rysunek 57 Ocena liczby przedsięwzięć kulturalnych organizowanych na terenie miasta/gminy	71
Rysunek 58 Ocena wielkości środków, jakie władze miasta/gminy przeznaczają na realizację przedsięwzięć związanych z kulturą i jej krzewieniem	71

Rysunek 59 Ocena celowości kierunków wydatkowania środków, jakie władze miasta/gminy przeznaczają na realizację przedsięwzięć związanych z kulturą i jej krzewieniem.....	72
Rysunek 60 Bariery uczestnictwa w kulturze – MG-6	77
Rysunek 61 Ocena dopasowania oferty kultury do potrzeb mieszkańców	79
Rysunek 62 Uczestnictwo w imprezach/wydarzeniach kulturalnych na terenie Gorzowa Wlkp. W 2013 r.....	81
Rysunek 63 Najważniejsze imprezy / wydarzenia kulturalne i sportowe w MG-6 w opinii uczniów	82
Rysunek 64 Deklaracja uczestnictwa w imprezach kulturalnych według rodzaju przedsięwzięcia	83
Rysunek 65 Przeshkody w uczestnictwie w imprezach kulturalnych uczniów na obszarze MG-6 [%]	84
Rysunek 66 Akceptowane przez młodzież opłaty za uczestnictwo w imprezach kulturalnych i sportowych [%].....	84
Rysunek 67 Ogólnie – jakość oferty komunikacji publicznej miasta/gminy	86
Rysunek 68 Sposób zarządzania komunikacją publiczną.....	87
Rysunek 69 Warunki podróży w pojazdach	88
Rysunek 70 Dopasowanie układu linii komunikacji publicznej do potrzeb mieszkańców	89
Rysunek 71 Integrację komunikacji autobusowej, tramwajowej i kolejowej.....	90
Rysunek 72 Efektywność polityki transportowej miasta/gminy	90
Rysunek 73 Jakość taboru komunikacji publicznej.....	91
Rysunek 74 Czystość na przystankach	92
Rysunek 75 Współpracę Gorzowa Wielkopolskiego i sąsiednich gmin w organizacji komunikacji publicznej.....	92
Rysunek 76 Częstotliwość połączeń Gorzowa Wielkopolskiego z sąsiednimi gminami	93
Rysunek 77 Czas dotarcia do przystanku.....	94
Rysunek 78 Sposób realizowania podróży w gminach.....	95
Rysunek 79 Częstotliwość korzystania z komunikacji zbiorowej w gminach	96
Rysunek 80 Samochód w gospodarstwie domowym	97
Rysunek 81 Oczekiwania wobec komunikacji zbiorowej (1) – gmina Bogdaniec	98
Rysunek 82 Oczekiwania wobec komunikacji zbiorowej (2) – gmina Bogdaniec	99
Rysunek 83 Ocena komunikacji w Gorzowie Wlkp. (1) – gmina Bogdaniec	100
Rysunek 84 Ocena komunikacji w Gorzowie Wlkp. (2) – gmina Bogdaniec	100
Rysunek 85 Ocena komunikacji do i z Gorzowa Wlkp. (1) – gmina Bogdaniec.	101
Rysunek 86 Ocena komunikacji do i z Gorzowa Wlkp. (2) – gmina Bogdaniec.	102
Rysunek 87 Elementy decydujące o ocenie komunikacji zbiorowej – ocena uczniów MG-6.....	103
Rysunek 88 Dojeżdżający do szkoły według gmin MG-6.....	105
Rysunek 89 Godziny rozpoczęcia podróży uczniów szkół MG-6	107